הפניקס
גמל בע"מ

הפניקס גמל בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2009

תיאור עסקי החברה

תוכן עניינים

1. פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו: 1
2. תחומי פעילות 3
3. השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו 4
4. חלוקת דיבידנדים 4
5. מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של התאגיד (הנתונים באלפי ₪) - 4
6. סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד 6
7. תיאור עסקי התאגיד לפי תחומי פעילות 8
8. מוצרים ושירותים 34
9. פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים - 36
10. מוצרים חדשים 36
11. עמיתים 37
12. שיווק והפצה: 38
13. תחרות 41
14. עונתיות 46
15. רכוש קבוע ומתקנים 46
16. נכסים לא מוחשיים 46
17. הון אנושי 47
18. ספקים ונותני שירותים 48
19. השקעות 49
20. מימון 49
21. מיסוי 49
22. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד 51
23. הסכמים מהותיים 75
24. הליכים משפטיים 76
25. יעדים ואסטרטגיה עסקית 76
26. איומים והזדמנויות מרכזיים: 77
27. צפי להתפתחות בשנה הקרובה 78
28. דיון בגורמי סיכון 78

1. **<u>פעילות התאגיד ותיאור התפתחות עסקיו :</u>**

<u>תיאור עסקי תאגיד:</u>

הפניקס גמל בע"מ (להלן: "**החברה**") הינה חברה פרטית המנהלת קופות גמל, קרנות השתלמות וקופות מרכזיות לפיצויים. החברה התאגדה בדצמבר 2003, החלה פעילותה ב יוני 2004, והיא בבעלות מלאה של הפניקס השקעות ופיננסים בע"מ (להלן: "**הפניקס השקעות**"), מקבוצת הפניקס אחזקות בע"מ (להלן: "**קבוצת הפניקס**" או "**הקבוצה**" "**הפניקס אחזקות**"). לחברה אישורים לניהול הקופות בהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ד – 1964, המאפשרים לה להפעיל קופות גמל וקרנות השתלמות במגוון מסלולי השקעה וכן קופת גמל מרכזית לפיצויים.

לאחר תקופת הדוח נתקבלה החלטה למזג את הפעילות של הפניקס גמל והפניקס פנסיה, כך שקופות הגמל וקרנות הפנסיה תנוהלנה על ידי חברה מנהלת אחת. ההחלטה טעונה אישור הגופים המוסמכים לרבות אגף שוק ההון ורשות המיסים. מתווה הפעולה להעברת ניהול מרצון של הפניקס גמל להפניקס פנסיה אושר על ידי אגף שוק ההון ביום 9 לפברואר 2009. כמו כן ניתן אישור עקרוני לשינוי שם החברה להפניקס פנסיה וגמל בע"מ ואושר עקרונית תיקון תקנון ההתאגדות כמתחייב מהשינוי המבני. השינויים יכנסו לתוקף ביום ביצוע השינוי המבני. המועד המתוכנן לביצוע השינוי המבני יהיה בסוף הרבעון הראשון 2010 בתחולה רטרואקטיבית ליום 1.1.2010 באישור הממונה.

להלן תרשים המבנה המשפטי בו מוחזקות קרנות החברה, נכון ליום 31.12.2009 ולאחר השינוי המבני המתוכנן:

תרשים המבנה המשפטי בו מוחזקות קרנות הפנסיה וקופות הגמל, נכון ליום (ערב השינוי המבני) 31.12.2009:

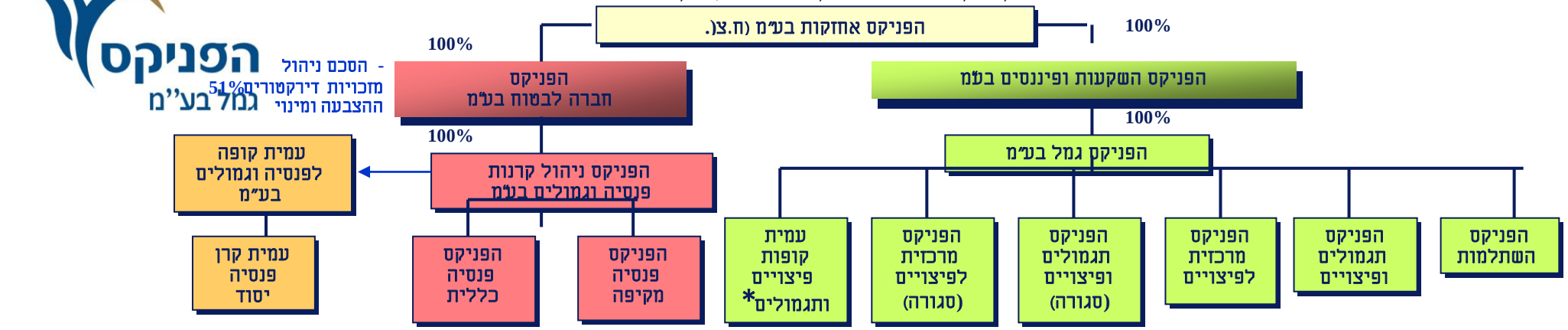

* עד מועד המאזן ניהלה הפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ, את קופת הגמל של עמית קופה לפנסיה וגמולים בע"מ. ביום 1.1.2009 עברה קופת הגמל של עמית לניהול הפניקס גמל.

תרשים המבנה המשפטי בו תוחזקנה קרנות הפנסיה וקופות הגמל, לאחר השינוי המבני:

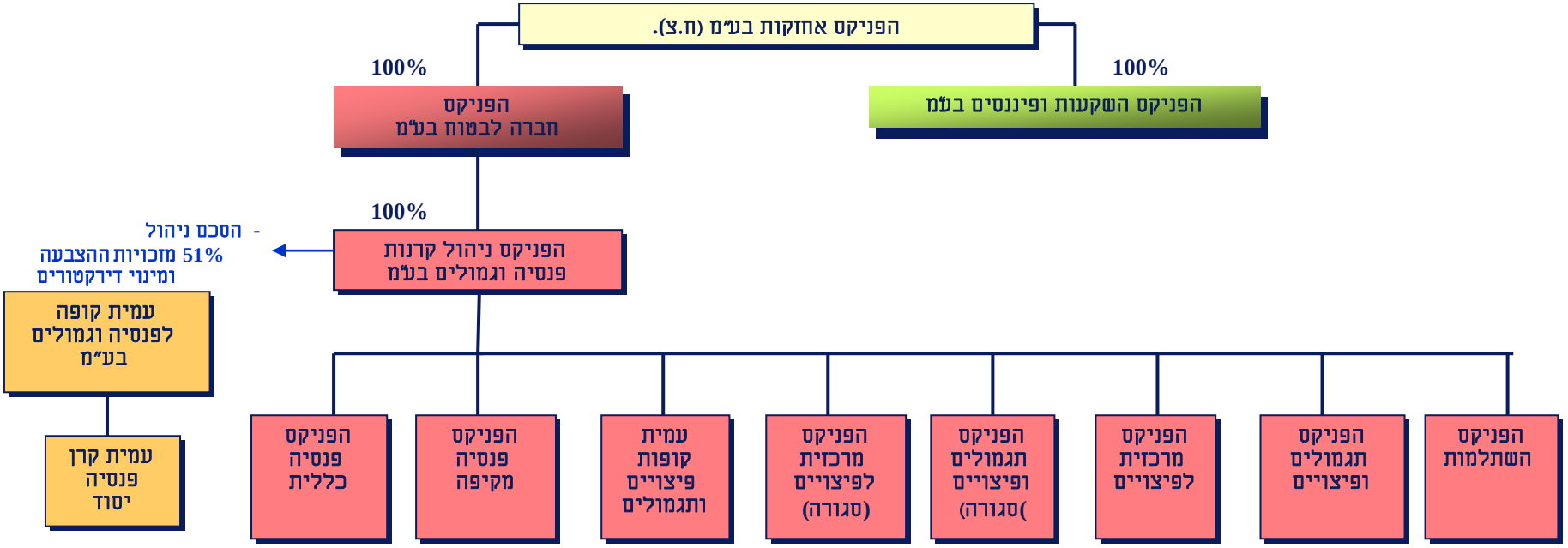

כאמור, עם השלמת השינוי המבני , החברה תפורק, וקופות הגמל שתחת ניהולה ינוהלו באמצעות הפניקס פנסיה אשר הינה בבעלות מלאה של הפניקס חברה לביטוח בע "מ (להלן: " **הפניקס ביטוח** "). יצוין, כי בנוסף לאחזקותיה בהפניקס פנסיה (המנהלת קרנות פנסיה) מעניקה הפניקס ביטוח שירותים ומוצרים ביטוחיים במסגרת תחומי הביטוח השונים – ביטוח חיים, ביטוח כללי וביטוח בריאות.
הפניקס השקעות ופיננסים בע "מ (להלן: " **הפניקס השקעות** ") היא חברה אחות של הפניקס ביטוח , המוחזקת ב- 100% על-ידי הפניקס אחזקות, ונותנת, בין היתר, שירותי ניהול השקעות לחברה.

2. <u>תחומי פעילות</u>

1.2 החברה פועלת בתחום החיסכון לטווח ארוך ובינוני, כמנהלת קופות גמל, כדלקמן:

1.1.2 **הפניקס השתלמות**: הוקמה בדצמבר 2003. קופת גמל מסלולית,המיועדת לתשלום דמי השתלמות לעובדים , לעצמאים, לחברי קיבוץ , לחברי מושב שיתופי או למוטבים לפי התקנון . לקופה כיום שלושה מסלולים : מסלול כללי , מסלול ללא מניות ומסלול מניתי. העמית רשאי לבחור במסלולי ההשקעה בהם יושקעו כספיו.

2.1.2 **הפניקס מרכזית**: הוקמה בדצמבר 2003. קופת גמל מרכזית לפיצויים , שעמיתיה הם מעבידים בלבד, ומיועדת לתשלום פיצויים לעובדים שכירים, בהתאם לחוק פיצויי פיטורים תשכ "ג-1963. לקופה זו אין מסלולי השקעה והכספים מושקעים לפי שיקול דעת החברה וועדת ההשקעות.

3.1.2 **הפניקס תגמולים ופיצויים**: קופת גמל מסלולית , המיועדת לתשלום תגמולים ולתשלום פיצויים אישיים לעובדים. לקופה שלושה מסלולים מסלול כללי , מסלול ללא מניות ומסלול מניתי.

4.1.2 **הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה):** הינה קופת גמל סגורה בפני עמיתים חדשים מ- 1.1.2006. הקופה הינה קופת גמל שעמיתיה הם מעבידים בלבד, ומיועדת לתשלום פיצויים לעובדים. הפניקס ביטוח ערבה לעמיתי הפניקס מרכזית לפיצויים כך שסכומים שיוחזרו להם לא יפחתו בשום מקרה מהסכומים שהופקדו על-ידם בקופות.

5.1.2 **הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה):** הינה קופת גמל סגורה בפני עמיתים חדשים מ- 1/1/06. הקופה מיועדת לתשלום תגמולים ולתשלום פיצויים אישיים לעובד . הפניקס ביטוח ערבה לעמיתי הפניקס תגמולים ופיצויים כך שסכומים שיוחזרו להם לא יפחתו בשום מקרה מהסכומים שהופקדו על-ידם בקופות.

6.1.2 **עמית תגמולים ופיצויים (להלן: עמית גמל"):** הינה קופת גמל בבעלות עמית קופה לפנסיה וגמולים בע"מ. החל מיום 1.1.2009 מנוהלת הקופה על-ידי החברה.

במהלך שנת 2009 נפתחו מסלולי שיטת הפניקס בקופות הפניקס השתלמות והפניקס תגמולים ופיצויים שישווקו החל מאפריל 2010.

3. **<u>השקעות בהון התאגיד ועסקאות במניותיו</u>**

לא נעשו עסקאות בהון התאגיד ו/או מניותיו בשנת 2009.

ביום 27.2.2007 השקיעה חברת האם 4 מליון ש"ח כנגד הקצאת מניות, בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה מיום 27.2.07.

4. **<u>חלוקת דיבידנדים</u>**

אין לחברה מדיניות חלוקת דיבידנדים ולא חילקה דיבידנדים בשנתיים האחרונות.

5. **<u>מידע כספי לגבי תחומי הפעילות של התאגיד (הנתונים באלפי ש"ח) -</u>**

להלן נתונים לשנת 2009

	הפניקס השתלמות	הפניקס תגמולים ופיצויים	הפניקס מרכזית	**הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה)**	**הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה)**	**עמית קופה לתגמולים ופיצויים**	**סה"כ החברה המנהלת**
הכנסות מדמי ניהול	4,573	3,305	788	78	140	372	9,256
הכנסות אחרות	-	-	-	-	-	-	260
עלויות	-	-	-	-	-	-	9,867
רווח/(הפסד) לפני מיסים	-	-	-	-	-	-	(351)
היקף נכסים מנוהלים נטו	459,041	305,654	69,278	12,562	25,030	49,282	8,076
צבירה נטו (סך הפקדות משיכות והעברות)	77,628	11,032	1,038	(4,663)	(991)	926	
תשואות : נומי' ברוטו (מסלול כללי)	36.14	36.07	30.06	28.36	26.65	22.43	

להלן נתונים לשנת 2008

	הפניקס השתלמות	הפניקס תגמולים ופיצויים	הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה)	הפניקס מרכזית	הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה)	סה"כ החברה המנהלת
הכנסות מדמי ניהול	3,766	3,410	103	832	148	8,259
הכנסות אחרות	-	-	-	-	-	(4)
עלויות	-	-	-	-	-	8,658
רווח/(הפסד) לפני מיסים	-	-	-	-	-	(403)
היקף נכסים מנוהלים נטו	277,703	221,500	14,051	53,474	20,841	6,912
צבירה נטו (סך הפקדות משיכות והעברות)	95,830	87,044	(1,464)	12,160	(1,007)	
תשואות : נומי' ברוטו (מסלול כללי)	(27.58)	(27.05)	(18.42)	(26.22)	(17.40)	

להלן נתונים לשנת 2007:

	הפניקס השתלמות	הפניקס תגמולים ופיצויים	הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה)	הפניקס מרכזית	הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה)	סה"כ החברה המנהלת
הכנסות מדמי ניהול	2,244	1,914	102	384	141	4,785
הכנסות אחרות	-	-	-	-	-	202
עלויות	-	-	-	-	-	6,668
רווח/(הפסד) לפני מיסים	-	-	-	-	-	(1,681)
היקף נכסים מנוהלים נטו	285,384	216,751	18,941	60,222	26,581	607,879
צבירה נטו (סך הפקדות משיכות והעברות)	122,927	105,171	(1,616)	43,392	(1,042)	
תשואות : נומי' ברוטו (מסלול כללי)	8.83	8.65	9.35	10.24	10.05	

6. סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

1.6 רפורמות רגולטוריות מרכזיות והשלכותיהן

ענפי החיסכון ארוך הטווח כוללים ביטוח חיים , קרנות פנסיה וקופות גמל לסוגיהן השונים . **קופת הגמל** היא מכשיר חיסכון "טהור" שבו הכספים הנחסכים והתשואה עליהם משולמים לחוסך בהגיעו לגיל פרישה או במועד אחר (כיום מיועדת קופת הגמל , בדומה לקרן הפנסיה ובהתאם להוראות הדין משנת 2008, לשלם קצבה חודשית). **קרן הפנסיה** היא מכשיר חיסכון המיועד לשלם לחוסך בו לאחר פרישתו קצבה חודשית למשך כל חייו , ובנוסף מקנה אפשרות לבטח את החוסך ובן זוגו מפני מוות ומפני אובדן כושר עבודה . **ביטוח החיים** כולל שתי פעילויות עיקריות – ביטוח סיכונים הקשורים לח ייו של אדם , וניהול השקעות/חסכון לטווח ארוך (בדרך כלל לגיל פרישה). הסיכונים המבוטחים המרכזיים הנם מוות , תוחלת חיים ארוכה (קצבה), אבדן כושר עבודה, נכויות ומחלות קשות.

בשנים האחרונות חלו שינויים מהותיים ברגולציה ובמבנה הבעלויות בתחום החסכון ארוך הטווח בישראל, המחייבים אף יותר מבעבר ראייה כוללת של שלושת מכשירי החיסכון ארוך הטווח האמורים:

1.1.6 בעקבות הסדר קרנות הפנסיה משנת 2003, וכחלק מתהליך ביזור הריכוזיות בתחום, יצאו קרנות הפנסיה החדשות מבעלות ההסתדרות ונמכרו לגופים פרטיים (חברות הביטוח). בעקבות רפורמת בכר משנת 2005, נמכר שיעור נכבד מהחזקות הבנקים בקופות הגמל ובקרנות הנאמנות לגופים חוץ- בנקאיים, ובהם חברות הביטוח בישראל ומשקיעים זרים . כתוצאה מכך , במבנה השוק החדש שנוצר , כל חברות הביטוח הגדולות , ובהן הפניקס אחזקות , מחזיקות בכל שלושת סוגי המכשירים – ביטוח חיים , פנסיה ו גמל. רפורמת בכר הגבירה את המגמה של העצמת התחרות בין חברות הביטוח , לעניין ניהול נכסי החסכון לטווח ארוך של הציבור.

2.1.6 קרנות הפנסיה, חברות הביטוח וקופות הגמל כפופות לאותו גורם מפקח (אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר), אשר פועל ליצירת הסדרה אחידה של כללי פעילות בשוק החיסכון ארוך הטווח , ומכתיב רגולציה המעודדת חיסכון ארוך טווח בכלל וחיסכון ארוך טווח קצבתי (להבדיל מהוני) בפרט;

3.1.6 מבנה תוכניות ביטוח החיים כמו גם הרפורמות בשוק החיסכון ארוך הטווח (אשר יפורטו בהמשך), הגבירו וצפויים להגביר את התחרות בין המוצרים , בהיותם תחליפים.

4.1.6 הנהגת הסדר פנסיית חובה לכל עובד , הקובע בין היתר חובה להפריש לקופת גמל לקצבה; תנאי הזכאות לפנסיה ; שיעור הפנסיה ואופן בחירת ההסדר הפנסיוני . לפרטים נוספים בדבר ההסדר האמור ראו סעיף 7.1.2(ג) להלן.

5.1.6 תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, אשר בין היתר מחייב את המבוטחים ו/או העמיתים להפריש סכום מינימום לחיסכון קצבתי ויוצר האחדה בהטבות המס באפיקים הפנסיונים השונים. לפרטים נוספים אודות תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל והתקנות שהותקנו מכוחו.

6.1.6 תקנות הניוד הפנסיוני המאפשרות מעבר בין מוצרי החיסכון לטווח הארוך כך שניתן לעבור בין מוצרי קצבה, וממוצר הון למוצר קצבה, אך לא ממוצר קיצבה למוצר הון. לפרטים נוספים אודות תקנות הניוד הפנסיוני והשינויים שהותקנו מכוחן, ראו סעיף 7.1.2(ב) להלן.

המהלכים הרגולטוריים האמורים הנם מרחיקי לכת, והם צפויים להביא להעצמת התחרות בתחום החיסכון ארוך הטווח בכל אחד מהאפיקים, ובין האפיקים השונים. הצפי להתעצמות התחרות עלול להקשות ביתר שאת על ענף הגמל, בין היתר לאור העובדה שהמהלכים הרגולטוריים משווים בין קופת הגמל לבין קרן הפנסיה, בהיבט של החובה להפריש לקצבה: לקרן הפנסיה יתרונות של מתן כיסוי ביטוחי וזכות לרכוש אגרות חוב מיועדות, לעומת קופות הגמל; כמו-כן, הרפורמות עשויות להגדיל את מעגל האוכלוסייה המפרישה לפנסיה. יש לציין כי בשנים האחרונות אכן חל שינוי טעמים בשוק לטובת חיסכון בקרנות פנסיה, והן צומחות בקצב גבוה יותר מאשר ענפי ביטוחי החיים והגמל.

2.6 **<u>התאוששות ממשבר 2008 בשוק ההון</u>**

בשנת 2008 – בעיקר ברבעון השלישי ואילך – חלו ירידות חדות באפיקי ההשקעה השונים בעולם ובישראל וניכרה בהם תנודתיות חריגה, על רקע המשבר הפיננסי העולמי אשר התפתח למשבר גם בכלכלה הריאלית.

על רקע משבר זה, נפתחה שנת 2009 בחששות כבדים ממשבר פיננסי שיוביל למיתון – הן עולמי והן בשוק המקומי. נקיטת צעדים חסרי תקדים ושיתוף פעולה בין הכלכלות המובילות בעולם, לצורך האצת הצמיחה תמכו ביציאה מהירה מהמשבר, ובמהלך השנה החלה מסתמנת הצלחה בבלימת ההאטה בשווקים המתפתחים וחזרה לפסי צמיחה בשווקים המתעוררים.

בישראל, על אף העובדה שלא הופעלו כמעט תוכניות ממשלתיות לעידוד הפעילות הכלכלית כמו במדינות אחרות, התפנית בפעילות הכלכלית הייתה מרשימה. לאחר תקופת מיתון קצרה של שני רבעונים, עבר המשק ברבעון השני של 2009 לצמיחה מתונה שהואצה ברבעון השלישי והרביעי.

ההתאוששות המהירה ממשבר 2008 בישראל, השתקפו בבירור בשוק ההון. בסיכום שנת 2009 רשמו מדדי המניות המובילים עליות חדות.

בתחום הפעילות, אשר ורווחיותו מושפעים רבות מהנעשה בשוק ההון, והפעילות בו קשורה קשר הדוק לפעילות הכלכלית במשק כגון צמיחה ואבטלה, התחזיות בתחילת המשבר צפו משבר ארוך ופגיעה ארוכת טווח בפעילות העסקית. אולם, למעשה, לא חלה פגיעה בפעילות העסקית במהלך שנת 2008 לעניין מכירות ותקבולי דמי תגמולים.

בענף הגמל, על פי נתוני ה"גמל נט" באתר האוצר, בשנת 2009 חל קיטון בנכסי קופות הגמל ברבעון הראשון והשני, ביחס לתקופה המקבילה, של כ- 13% ו- 7% בהתאמה, וברבעון השלישי והרביעי עלו נכסי הקופות בשיעור של 2% ו – 24% בהתאמה.

בהפקדות לשנת 2009 בענף, חל קיטון בשלושת הרבעונים הראשונים של כ 6% ביחס לתקופה המקבילה, ברבעון הרביעי חל גידול של 4% בשיעור ההפקדות.

בענף הפנסיה, על פי נתוני ה"פנסיה נט" באתר האוצר, הגידול בהפקדות שנת 2009 ברבעונים הראשון והשני, ביחס לתקופה המקבילה, עמד על כ- 20%. וברבעון השלישי והרביעי שיעור הגידול עמד על 16% ו- 17% בהתאמה.

בענף הביטוח, על פי נתוני האוצר, חל גידול בתקבולי הפרמיות ברבעון הראשון והשני בשנת 2009 של 5.6% ו- 2.7% ביחס לתקופה המקבילה, וברבעון השלישי הגידול עמד על כ – 2.4%.

7. **תיאור עסקי התאגיד לפי תחומי פעילות**

1.7 **מידע כללי על תחום הפעילות**

1.1.7 מבנה תחום הפעילות ושינויים החלים בו

(א) כאמור, ענפי החיסכון ארוך הטווח כוללים ביטוח חיים, קרנות פנסיה, וקופות גמל לסוגיהן השונים. שלושת מוצרי החסכון הפנסיוני זוכים לעידוד מצד המדינה, בעיקר בדרך של תמריצי מיסוי לחוסכים בקופות גמל, לרבות קרנות פנסיה וקופות ביטוח, בהתאם להוראות פקודת מס הכנסה ותקנות קופות הגמל, וכן על ידי הוראות שונות בדיני עבודה והנפקת אג"ח מיועדות להשקעת כספי המבוטחים או העמיתים.

מאפיין בסיסי המבחין בין סוגי המוצרים הוא הכיסוי הביטוחי, ככל שישנו: בפוליסות ביטוחי חיים פנסיוני הפוליסות המוצעות מקנות כיסויים בשילוב חסכון, ומאפשרות גמישות רבה בקביעת המרכיבים השונים והיקף הכיסוי הביטוחי; תכניות הפנסיה משלבות כיסוי של ריסק וחסכון, אך הכיסוי הביטוחי מוגבל לאירועים הבסיסיים של פרישה לגמלאות, נכות או מקרה מוות; בקופות גמל קיים מרכיב חסכון בלבד והן אינן מקנות כיסוי ביטוחי.
מאפיין בסיסי נוסף המבחין בין ביטוח חיים, פנסיה וגמל הוא סוג ההתקשרות וחבות התשלומים מצד הגוף המוסדי: בביטוח חיים התחייבות חברת הביטוח כלפי המבוטח הינה התחייבות חוזית המעוגנת בחוזה ביטוח – הפוליסה – ואילו בקרן פנסיה ו/או בקופת גמל העמית מצטרף לקרן/קופת הגמל כחבר, ומקבל על עצמו את תקנון הקרן כחוזה בינו לבין הקרן וכלל העמיתים, בו מעוגנים הכללים לגבי זכאות לתשלום, שיעור התשלום וכו'. הזכויות והחובות של העמיתים משתנות מעת לעת עם עדכון התקנון.

בחוזה ביטוח חברת הביטוח נוטלת על עצמה בדרך כלל לשלם את תגמולי הביטוח בקרות אירוע הביטוח, גם אם חלו שינויים שלא הובאו בחשבון על-ידה בעת כריתת חוזה הביטוח , כגון עלייה בתוחלת החיים . חוזה הביטוח יוצר התחייבות אישית באופן שחבות חברת הביטוח כלפי המבוטח אינה תלויה בחבותה כלפי מבוטחים אחרים . לפיכך, המבוטח אינו תלוי ישירות בהיקף ההתקשרויות ב ין חברת הביטוח למבוטחים אחרים . בקרן פנסיה , לעומת זאת , מתקיים ביטוח הדדי בין העמיתים . ההנחות האקטואריות המהוות בסיס לזכויות העמיתים נבחנות מעת לעת על פי המצב בפועל , ואם חל בהן שינוי , לטובה או לרעה , זכויות העמיתים משתנות , והם נושאים במשותף בכל עודף או גרעון אקטוארי של הקרן . כך למשל, אם חלה עלייה בתוחלת החיים עשויים התשלומים המגיעים לכל אחד ואחד מהעמיתים בקרן להצטמצם. בקופת גמל אין מרכיב ביטוחי , ולפיכך לא קיים גם סיכון אקטוארי. העמיתים זכאים לתשואה שהושגה בפועל בניכוי דמי ניהול על השקעות הקופה , וההתחייבות כלפי כל עמית היא עצמאית (כלומר, אין ביטוח הדדי בין העמיתים).

עד ליום 1.1.2008 היה מקום להבחין בין מכשירי החסכון לטווח ארוך גם על בסיס מסלול קבלת התגמולים - הוני, קצבתי או משולב : קופת הגמל היא מכשיר הוני, קרן הפנסיה היא מכשיר קצבתי , ופוליסת ביטוח החיים יכולה לשלם במסלול הוני, קצבתי או שילוב של השניים. כאמור לעיל, וכפי שיפורט גם להלן, בעקבות תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל בוטל המסלול ההוני וכעת מחויבים כלל הלקוחות להפריש את כל ההפרשה הפנסיונית שלהם לקצבה , ונאסרה משיכת כספים מקופת גמל לקצבה אלא לאחר רובד קצבתי מינימאלי (3,850 ש"ח לחודש). כמו-כן הביא תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל להאחדה בכללי המס בחיסכון הפנסיוני , כך שכל מוצרי החיסכון הפנסיוני יזכו את החוסכים בהטבות מס זהות . שיעור הזיכוי בגין הפקדות יהיה 35% והוא יהיה זהה לכל סוגי המוצרים . התקרה הכוללת למתן הטבות על הפקדות לא השתנתה והיא נותרה ארבע פעמים השכר הממוצע במשק.

(ב) <u>ענף הגמל</u>

(1) <u>כללי</u>

א. קופת גמל היא מכשיר חסכון לטווח ארוך או בינוני הנהנית מהטבות מס המעוגנות בפקודת מס הכנסה , בחוק קופות הגמל ובתקנות קופות גמל . בניגוד לביטוח החיים הפנסיוני ולקרן הפנסיה, קופת הגמל היא מכשיר חי סכון "טהור" שבו הכספים הנחסכים והתשואה עליהם משולמים לחוסך בהגיעו לגיל פרישה, ואין בה מרכיב ביטוחי.

לכל עמית בקופת הגמל חשבון נפרד בו נרשמות הפקדותיו לחשבון, משיכותיו ממנו, הרווח (או ההפסד) על השקעתו בקופה ודמי הניהול הנגבים מחשבונו. כספי קופת הגמל מושקעים בהתאם להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005. קופות הגמל אינן זכאיות כיום להשקיע כספיהן באגרות חוב מיועדות. עד ליום 1.1.2008 יכול היה עמית למשוך את הכספים כסכום חד פעמי החל מגיל 60, ובמקרים מסוימים אף לפני כן. בעקבות תיקון מס' 3 לחוק קופות גמל, כפי שיפורט להלן, החל מיום 1.1.2008 הפכה גם קופת הגמל לחיסכון קצבתי.

ב. ענף קופות הגמל ניתן לאפיון גם על-פי הפונקציונאליות של מוצריו, מוצרי חיסכון לטווח הבינוני (קרנות השתלמות וקופות לפיצויים) ולטווח הארוך (קופות גמל לתגמולים).

1. <u>קופות גמל לתגמולים ולפיצויים:</u>

קופות גמל לתגמולים או לפיצויים הינן קופות גמל שנועדו לשם חסכון ארוך טווח (בעיקר לגיל פרישה) לעמיתים במעמד עצמאי ולעמיתים במעמד שכיר. בקופת תגמולים לשכירים העובד – העמית ומעבידו מפקידים הפקדות חודשיות שוטפות עד לשיעור של 7% בגין חלק העובד ושיעור 7.5% בגין חלק המעביד. בקופת תגמולים לעצמאיים העמית מפקיד לקופה כספים, ללא תשלום מקביל של מעביד. הן העמית השכיר והן העמית העצמאי, זכאים לניכוי מהכנסה ו/או לזיכוי ממס בהתאם לתקרות שנקבעו. בקופת גמל אישית לפיצויים המעביד מפקיד כספים להבטחת זכויות העובד-העמית לפיצויי פיטורין, ואלה רשומים על שם העובד. עד ליום 1 בינואר 2008 קופות אלו היו קופות הוניות. בעקבות רפורמת תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל הפכו קופות הגמל לתגמולים ולפיצויים לקופות לא משלמות לקצבה והכספים שיצברו בהן החל ממועד זה ישולמו בדרך של קצבה על ידי קופת גמל משלמת לקצבה, כמפורט בסעיף 7.1.2(א)(4)להלן.

2. <u>קרנות השתלמות</u>

בקרן השתלמות מפקידים העובד – העמית והמעביד הפקדות חודשיות בשיעור של עד 10% משכרו השוטף של העובד. הכספים הנצברים בקרן הם חיסכון לצורך יציאה להשתלמות המיועדת לשמירת רמתו המקצועית של העובד, אך עם צבירת ותק של שש שנים רשאי העמית למשוך את הכספים לכל מטרה. לאור האמור, קרנות השתלמות אינן מהוות חסכון פנסיוני, אלא חסכון לטווח ביינוני.

3. <u>קופות גמל מרכזיות לפיצויים ולדמי מחלה</u>

בקופה מרכזית לפיצויים ובקופה מרכזית לדמי מחלה המעסיק הוא העמית, והוא מפקיד כספים להבטחת זכויות עובדיו לתשלום פיצויי פרישה ודמי מחלה. רפורמת תיקון מס' 3 אינה מאפשרת הפקדות לקופות מרכזיות לפיצויים החל מינואר 2008. על אף האמור, מעבידים שהפקידו כספים לקופת גמל מרכזית לפיצויים בדצמבר 2007 יוכלו להמשיך ולהפקיד כספים לקופת גמל מרכזית לפיצויים עד לשנת 2011, וזאת אך ורק בגין העובדים שבגינם הופקדו כספים בדצמבר 2007.

ג. התשואה מחולקת בין עמיתי הקופה באופן יחסי לחלקם בנכסי הקופה. מקור ההכנסות של החברות המנהלות של קופות גמל הינו דמי הניהול שהן גובות מהנכסים. לפרטים בדבר דמי הניהול בענף ובקופות הפניקס ראו סעיפים 3.1.1(ג) ו- 3.1.2(ב) להלן.

2.1.7 <u>מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות:</u>

ענף הגמל הוסדר עד לחקיקת בכר במסגרת פקודת מס הכנסה, ובפרט בתקנות מס הכנסה (תנאים לאישור ולניהול קופות גמל) התשכ"ד-1964 (להלן: "**תקנות קופות הגמל**"). תקנות אלו מקנות מעמד מיוחד לקופות גמל, לרבות קרנות פנסיה וקופות ביטוח, לעניין זיכויים וניכויים ממס ופטורים ממס רווחי הון, המעודדים את הציבור לחסוך לגיל פרישה באמצעות כלים אלו. פקודת מס הכנסה והתקנות שהותקנו מכוחה, קובעים כללים לגבי קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה והוראות המס לגביהן.

הפעילות בתחום הגמל טעונה רישוי, בהתאם לחוק הביטוח ולחוק קופות גמל, ומפוקחת על-ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר. חברה מנהלת של קופות גמל מחויבת לקבל רשיון מהממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון.

בשנים 2005 – 2008 חלו שינויים רגולטוריים מהותיים ששינו את פני תחום החיסכון ארוך הטווח בישראל , והם צפויים להמשיך ולהשפיע באופן מהותי על פעילות החברה:

(א) <u>רפורמת בכר</u>

בשנת 2004 פרסמה ועדת בכר את המלצותיה באשר להגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק ההון בישראל. בעקבות ההמלצות פורסמו בחודש אוגוסט 2005 שלושה חוקים – חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגוד העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה – 2005 (להלן: "**חוק הגברת התחרות**"), חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה – 2005 (להלן: "**חוק קופות הגמל**") וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה – 2005 (להלן: "**חוק הייעוץ והשיווק**") – אשר הביאו לשינויים מהותיים בתחום החסכון ארוך הטווח.

(1) <u>חוק הגברת התחרות</u>

מטרתו של החוק להגביר את התחרות בשוק ההון בישראל , בין היתר, באמצעות צמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בין הגופים הפועלים בשוק ההון, ובפרט במערכת הבנקאות , וכן הרחבת הפיקוח והבקרה על גופים אלה . במסגרת החוק הוכנסו שינויים מבניים בתחומי העיסוק והבעלות של הבנקים בישראל הן לגבי מוצרים פיננסיים הן לגבי מוצרים פנסיונים.

חוק הגברת התחרות, אשר נכנס לתוקף בחודש אוגוסט 2005, חייב את הבנקים, בין היתר, למכור את מלוא אחזקותיהם בקופות הגמל ובקרנות הנאמנות תוך מספר שנים וכן לצמצם את היקף אחזקותיהם בחברות הביטוח (עד לשיעור של 10%) כתנאי לעיסוק בתחום הביטוח. מכירת החזקות אלו , כפי שפורט לעיל , גרמה לשינויים מהותיים במבנה הבעלויות בשוק ההון והגבירה את התחרות בענף הגמל . בנוסף, במטרה למנוע היווצרות מחדש של ניגודי עניינים וריכוזיות בשוק ההון קובע החוק כי תאגיד בנקאי לא יחזיק באמצעי שליטה כלשהם בחברה לניהול קופות גמל , קרן פנסיה וקרן נאמנות, כי לא יינתן לאדם היתר שליטה במבטח אם לאחר מתן ההיתר תהיה לאותו אדם החזקה העולה על שיעור של 15% מסך נכסי החיסכון ארוך הטווח, כהגדרתם בחוק, וכי לא יינתן היתר לרכוש קרן נאמנות או להחזיק בה אם נתח השוק של הרוכש או המחזיק לרבות של בעלי השליטה בהם וגופי ם שהם שולטים בהם בתחום קרנות הנאמנות גבוה מ- 20%.

(2) <u>חוק קופות הגמל</u>

חוק קופות הגמל, אשר נכנס לתוקף בחודש נובמבר 2005, מסדיר את כללי הניהול, הפיקוח והאכיפה על קופות הגמל וקובע, בין היתר, את מערכת היחסים שבין העמית והחברה המנהלת, אופן הקמת קופות הגמל, ניהולן ודרכי פעילותן של החברות המנהלות, הוראות לעניין התנאים לקבלת רשיונות של קופות גמל וחברות מנהלות וכן הוראות לעניין קבלת היתרי שליטה והיתרי החזקה בחברות מנהלות. בנוסף, החוק קובע את זכאותו של העובד לבחור בהסדר הביטוח הפנסיוני הרצוי לו. על פי סעיף 20 לחוק, רשאי העובד לבחור בהתאם לשיקול דעתו, את מהות הסדר הביטוח הפנסיוני (ביטוח מנהלים, קופת גמל או קרן פנסיה) ואת זהות ספק הביטוח הפנסיוני (חברת הביטוח, החברה המנהלת של קופת הגמל או קרן הפנסיה).

(3) <u>חוק הייעוץ והשיווק</u>

חוק הייעוץ והשיווק, אשר נכנס לתוקף בחודש פברואר 2006, מסדיר את העיסוק בייעוץ ובשיווק של מוצרים פנסיונים, לרבות קביעת הוראות לעניין חובת רישוי ותנאי הרשיון, איסורים והגבלות לעניין עיסוק בייעוץ ובשיווק פנסיוני, פיקוח על בעלי רשיון וסמכות הממונה להוציא הוראות לניהול תקין ושמירה על עסקי מבוטחים, לרבות הטלת עיצומים, קנסות אזרחיים וסנקציות פליליות. החוק עיגן לראשונה את ההבחנה הבאה בין יועץ פנסיוני ומשווק פנסיוני: יועץ פנסיוני הוא יועץ בלתי תלוי שאין זיקה בינו לבין יצרני המוצרים הפנסיונים וחובה עליו לייעץ לגבי כלל המוצרים בשוק; משווק פנסיוני הוא בעל זיקה לגוף המוסדי יצרן המוצרים הפנסיונים. הן יועץ פנסיוני והן משווק פנסיוני חבים בחובת רישוי, ומוטלות עליהם בנוסף חובות אמון, זהירות, התאמת השירות ללקוח וגילוי של העניינים המהותיים הנוגעים לייעוץ או לשיווק. חוק הייעוץ והשיווק קובע כי אדם או גוף אינו יכול לעסוק בשני העיסוקים במקביל, ועליו לבחור בין עיסוק בייעוץ לבין עיסוק בשיווק. עוד קובע חוק הייעוץ והשיווק כי הבנקים יוכלו לעסוק בייעוץ פנסיוני, בכוונו לכך שמערך ההפצה הנרחב של המערכת הבנקאית יגביר את הנגישות והזמינות של הייעוץ הפנסיוני לכלל הציבור. ואולם, על מנת שהבנק יוכל לעסוק בייעוץ פנסיוני, עליו לעמוד בתנאים מסוימים לעניין אחזקותיו בקופות גמל, בקרנות נאמנות ובחברות ביטוח. כמו כן, כדי למנוע ריכוזיות ולעודד תחרות הן בשוק ההפצה הן בשוק הייעוץ הפנסיוני, הוטלו על הבנקים מספר הגבלות, לרבות איסור ייעוץ במוצרי ביטוח.

בנוסף ליועץ הפנסיוני ולמשווק הפנסיוני, בעל רשיון שלישי הוא סוכן הביטוח הפנסיוני (אשר נקרא בעבר סוכן ביטוח חיים) אשר עיסוקו הורחב מתיווך בביטוח בלבד לשיווק כלל המוצרים הפנסיוניים.

בהמשך לחוק הייעוץ והשיווק פורסמו בחודש פברואר 2006 תקנות עמלת הפצה, אשר קבעו את שיעורי העמלה המקסימלית שישולמו ליועץ וכן קבעו כי היועץ ייהנה מתגמול אחיד מכל יצרני המוצרים, כאשר תנאי התשלום והשירות שהיועץ ייתן לכל היצרנים יהיו בתנאים זהים.

לחוק הייעוץ והשיווק עשויות להיות השלכות מהותיות על פעילות החברה. לפרטים נוספים ראו סעיף 12 להלן. תיקון מס' 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות הגמל), התשס"ח – 2008 ביום 28 בינואר 2008 פורסם תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל שהנו בעל השלכות מהותיות על הפעילות בתחום. התיקון כולל שורה של תיקוני חקיקה לחוק קופות הגמל, לחוק הפיקוח ולפקודת מס הכנסה. מטרת התיקון להבטיח שוק משוכלל ושקוף יותר לכלל החוסכים לפרישה, באמצעות האחדת כללי המיסוי על המוצרים הפנסיונים, קבלת החלטות משמעותיות של החוסך באשר לכספי החיסכון בסמוך לגיל הפרישה, הבטחת רובד חסכון קצבתי לכל החוסכים, והגברת התחרות בשוק הפנסיוני לטובת הצרכנים.

במסגרת התיקון נקבעו בין היתר ההוראות המרכזיות הבאות:

(4) סיווג קופות הגמל לשני סוגים של קופות גמל לקצבה - קופת גמל לקצבה אשר משלמת ישירות קצבה לזכאים, בהתאם לתקנון הקופה (להלן: "**קופת גמל משלמת לקצבה**"), וקופת גמל לקצבה אשר לא ניתן יהיה למשוך ממנה ישירות כספים שהופקדו בה, למעט כספים ממרכיב הפיצויים, כספים ממרכיב תגמולים שהופקדו עד ליום 31.12.2007 וכן משיכת כספים ממרכיב תגמולים שלא כדין, אלא באמצעות העברתם לקופת גמל משלמת לקצבה (להלן: "**קופת גמל לא משלמת לקצבה**"). עוד נקבע כי בקופת גמל משלמת לקצבה ניתן יהיה לבצע משיכת כספים באמצעות היוון חלק מהקצבה לסכום חד פעמי, ובלבד שסכום הקצבה שיוותר בידו של עמית לאחר ביצוע היוון הקצבה יעמוד על סך של 3,850 ₪ לחודש (מעודכן למדד המחירים לצרכן לאותה שנה). במלים אחרות, כל עוד החיסכון לא עלה על סכום שמקנה פנסיה חודשית בגובה של 3,850 ₪, תתקבל הפנסיה באופן חודשי.

אם הצבירה גבוהה מכך, יכול החוסך להחליט אם ברצונו לקבל את יתר החיסכון כסכום חד פעמי או להמשיך ולקבל פנסיה גבוהה יותר מסכום של 3,850 ₪, והכל בכפוף לדיני המס החלים עליו. יצוין, כי מי שחסך סכום הנמוך מהרובד הראשוני האמור, יקבל פנסיה חודשית נמוכה יותר בהתאם לחסכונו.

(5) ההחלטה על גובה החיסכון הפנסיוני שיתקבל כקצבה חודשית (מעבר ל – 3,850 ₪) או כסכום חד פעמי תתקבל מעתה בסמוך לגיל הפרישה.

(6) אישורי קופת גמל לקרן או לתוכנית ביטוח כקופת גמל לתגמולים או כקופ ת גמל אישית לפיצויים , החל משנת 2008 ואילך, לרבות הטבות המס בגינם , יינתנו אך ורק לכספים שהופקדו לקופות האמורות בשל שנות המס שלפני 2008. לגבי כספים אלו לא יחול כל שינוי בכללי המס החלים לגבי הקופות כאמור. עם זאת, כדי שהחל משנת 2008 ואילך עמית בקופת גמל לתגמול ים או בקופת גמל אישית לפיצויים יוכל להמשיך ולהפקיד כספים לאותה קופת גמל שבה ניהל את כספיו עובר למועד האמור, ולא יהיה צורך בפתיחת חשבון חדש בקופת גמל אחרת או פוליסת ביטוח חדשה , יינתנו לקופות האמורות גם אישורי קופת גמל לא משלמת לקצבה . לגבי קופות גמל מרכזיות לפיצויים נקבע כי הממונה יהיה רשאי ליתן אישורים כאמור רק לגבי קרן שפעלה כדין כקופת גמל מרכזית לפיצויים בשנת המס 2007 ועל כספים שהופקדו בקרן כאמור עד לשנת המס 2010, בכפוף לתנאים הבאים : הפקדת הכספים היא של עמית-מעביד שהיה עמית בקופת גמל כאמור בחודש דצמבר 2007 ; הפקדת הכספים היא בשל עובדו של עמית- מעביד כאמור, שהופקדו בשלו כספים לקופת הגמל עבור חודש דצמבר 2007

(7) לאור תיקון מס ' 3 לחוק קופות הגמל , הוסדרו התשלומים המופרשים למרכיב הפיצויים בקופות גמל שאינן משלמות קצבה, במסגרת תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל)(הוראת שעה), התשס"ח – 2008 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל)(הוראת שעה),(מס' 2) התשס"ח – 2008 (להלן : "הוראות השעה"). קודם לתיקון מס ' 3 לחוק קופות הגמל היו קופות אלה קופות גמל אישיות לפיצויים ולא נדרש בהן תשלום למרכיב תגמולי המעביד כתנאי לתשלום כספי הפיצויים.

לאור תיקון מס ' 3 לחוק קופות הגמל ייחשבו קופות אלה כקופות גמל לקצבה . במסגרת היערכותן של הקופות , הותקנו הוראות השעה המאפשרות לקופות הגמל האמורות לקבל כספי פיצויים גם ללא תשלום מקביל למרכיב התגמולים , בשנת המס הקרובה. הוראות השעה מתקנות את ההוראות המנויות בתקנות קופות גמל הקובעות כתנאי לתשלום כספים למרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה, תשלום למרכיב תגמולי המעביד, באותו חשבון קופת גמל לקצבה , בשיעור של 5% לפחות מהמשכורת של העמית . הוראות השעה קובעות כי התנאי האמור יחול בשנת 2008 רק על קופות גמל משלמות לקצבה.

(8) ביטול "הקופות המרכזיות לפיצויים" בהן הפקיד המעסיק את הפיצויים להבטחת תשלום פיצויי פיטורים לעובד , כך שמעביד המעוניין להפקיד פיצויים (בנוסף לחובה שלו מכוח הסכם העבודה) יוכל לעשות זאת רק במסגרת המוצר הפנסיוני על שם העובד שלו.

(9) רשיון חברה מנהלת : חברה מנהלת של קופה משלמת נדרשת לקבל רשיון מבטח לפי חוק הביטוח , ואינה נדרשת לרשיון חברה מנהלת לפי חוק קופת הגמל . חברה מנהלת שניתן לה רשיון מבטח כאמור , רשאית לנהל את כל סוגי קופות הגמל (משלמת ולא משלמת). כלומר, חברה שניהלה עד כה קרנות פנסיה, תוכל לנהל קופות משלמות ולא משלמות , ללא צורך ברשיון נוסף . חברה המנהלת קופות לא משלמות (או קופות אחרות, כגון קרן השתלמות וקופה מרכזית לפיצויים)- תידרש לרשיון חברה מנהלת לפי חוק קופות הגמל . חברה שניהלה עד כה "רק" קופות הוניות - לא תוכל לנהל קופות משלמות , אלא אם תקבל רשיון מב טח כאמור . התיקון לחוק אינו פוגע ברשיונות שהוענקו לפני התיקון.

(01) הועלה שיעור ההוצאה המוכרת לרכישת אבדן כושר עבודה מ-2.5% ל-3.5% מההכנסה. אולם, זאת עד לתקרה של 4 פעמים השכר הממוצע במשק , בעוד שבעבר לא היתה מגבלה על התקרה.

נקבע זיכוי ממס לרכישת ביטוח קצבת שאירי ם (ביטוח מפני הסיכון למקרה מוות של המבוטח , ללא מרכיב החיסכון , הכולל תשלומי פנסיה לשאירים), וזאת עד ל- 1.5% מההכנסה המזכה של העמית.

כמו כן , נקבע כי בכל מקרה הסכום הכולל בגינו יינתן זיכוי ממס בעד הסכומים ששולמו לביטוח חיים ולביטוח קצבת שאירים לא יעלה על 5% מההכנסה המזכה . השוואת הטבות המס הניתנות בשל רכישת כיסויים ביטוחים בנפרד מהחיסכון , לרכישת הכיסויים יחד עם החיסכון , נעשתה על מנת לשכלל את התחרות בתחום הכיסויים הב יטוחיים. בדרך זו רוכשים יוכלו לרכוש בנפרד מוצרי חיסכון ומוצרי ביטוח.

(11) נקבע זיכוי ממס בשיעור 35% בשל הפקדות בכל קופות הגמל לקצבה. כלומר, לא קיימת יותר הבחנה בין תוכנית לפנסיה מקיפה לתוכנית שאינה פנסיה מקיפה . שינוי זה הביא להאחדה בנושא שיעורי זיכוי ממס, החלים על קופות גמל וביטוחי מנהלים אלה שחלו עד היום רק על קרנות פנסיה.

לפרטים בדבר מסמך הבהרות ש פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון בעניין סוגיות בנושא תיקון מס ' 3 לחוק קופות הגמל והצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה שנועדה להתאימה לתיקון מס ' 3 לחוק קופות הגמל, ראו סעיף 22.7.5 להלן.

ההוראות האמורות עשויות ל הגביר את מידת התחרות בענף הביטוח הפנסיוני, בעיקר עקב האחדת הוראות המס בענף , אשר עשויה להגביר את התחליפיות בין המוצרים השונים . בין היתר תיתכן פגיעה בענף קופות הגמל לאור החיוב להפקיד את כספי החיסכון בקופה לקצבה , באופן המחדד את ההבדל בין קופת הגמל לקרן הפנסיה , ועשוי ליצור העדפה לקרנות הפנסיה ופוליסות ביטוח משלמות לקצבה, הואיל והן מקנות גם כיסוי ביטוחי.

המידע בדבר ההשלכות האפשריות של תיקון מס ' 3 לחוק קופות הגמל , מהווה מידע צופה פני עתיד , המתבסס על נוסח התקנות שהתקבלו . השלכות תיקון מס ' 3 לחוק קופות הגמל על החבר ה עשויות להיות שונות ומגוונות, והן תלויות בין היתר בהתנהגות הציבור וערוצי ההפצה לאחר שתגבר המודעות להוראות התיקון , בהתנהגות הגופים המתחרים בקבוצה ועוד.

(ב) <u>ניוד החסכון הפנסיוני</u>

ביום 24 במרץ 2008 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(העברת כספים ב ין קופות גמל), התשס"ח-2008 (להלן: "**תקנות הניוד הפנסיוני**"). תקנות הניוד הפנסיוני מסדירות את המעבר בין מוצרי החיסכון הפנסיוני השונים - קופות גמל, תכניות לביטוח חיים וקרנות פנסיה.

התקנות החדשות מאפשרות לצרכנים לעבור בין מוצרי החיסכון הפנסיוני או להחליף את הגוף המנהל של החיסכון בגוף מנהל אחר , בכל עת, ללא צורך בתשלום בעת העברת הכספים בין המוצרים ובהתאם להעדפתם , במטרה להגביר את התחרות , ולגרום להתייעלות במוצרים הפנסיונים ולשיפור השירות הניתן לצרכנים . העיקרון המנחה בתוכנית הניוד הפנסיוני הוא כי ניתן יהיה לנייד את כספי החסכון בין תכניות קצבתיות ומתכניות הוניות לתכניות קצבתיות , אך לא ניתן יהיה לנייד מתכניות קצבתיות לתכניות הוניות, וזאת בהתאם למדיניות הממשלה לעודד אפיקים קצבתיים על פני אפיקים הוניים, כפי שבאה לידי ביטוי גם בתיקון מס' 3 לחוק קופות גמל.

בטרם אישורן ש ל התקנות החדשות , על אף שהיתה קיימת אפשרות חוקית לניוד החסכון הפנסיוני , גם בין מוצרים שאינם מאותו סוג , הרי שבפועל הניוד היה בעיקר בין מוצרים מאותו סוג בשוק קופות הגמל (תגמולים, פיצויים והשתלמות) ובשוק קרנות הפנסיה החדשות בין הקרנות לבין עצמן , בעוד שבכל הנוג ע למוצרי ביטוח החיים כמעט ולא ניכר ניוד בין פוליסות , וכך גם בין מוצרי ביטוח החיים למוצרי הגמל והפנסיה.

הוראות תקנות הניוד הפנסיוני כוללות בין היתר הוראות לעניין המועדים הרלבנטיים להעברת הכספים והאחריות הביטוחית מהקופה המעבירה לקופה המקבלת (תוך הבחנה בין עמית פעיל לעמית שאינו פעיל), אופן חישוב הסכומים המועברים , אופן העברת הכספים , איחוד ופיצול חשבונות , מעמד העמיתים בקופה המעבירה (פעיל/לא פעיל) וסוגי הקופות . בעקבות תקנות הניוד הפנסיוני חל ההסדר שעיקריו מתוארים להלן בנוגע לניוד החיסכון הפנסיוני :

(1) החל מיום 1 באוקטובר 2008 ניתן להעביר את כספי החיסכון הפנסיוני מכל סוגי קופות הגמל לקצבה וכן מקופות גמל הוניות (קופת תגמולים , קופת פיצויים וקרן השתלמות) לקופות גמל לקצבה. בכך בוטלו למעשה כל המגבלות הרגולטוריות שחלו על העברת כספים בין קופות , למעט העברת כספים מקופת גמל לקצבה לקופת גמל הונית.

(2) החל מיום 1 בינואר 2009 ניתן לעבור גם מקופות ביטוח (קרי, ביטוח מנהלים ותגמולים לעצמאים) לכל קופות הגמל לקצבה – קופות ביטוח, קופות גמל וקרנות פנסיה.

(3) כאמור, על פי תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, החל משנת 2008 לא ניתן להפקיד לקופות גמל הונ יות (לא כולל קרנות השתלמות). על פי תקנות הניוד הפנסיוני , העברת כספים שנצברו בקופות הוניות עד סוף שנת 2007 מותרת בין קופות לאותה מטרה, וכן בין סוגי קופות הגמל הנקובים בתקנות.

(4) בנוסף לעקרון לפיו אין להעביר כספים מתכנית קצבתית לתכנית הונית, נקבעו בתקנות הניוד הפנסיוני סייגים ומגבלות להעברת כספים, כגון במקרה בו קיבל העמית הלוואה , מוטל עיקול או שעבוד על חשבון העמית , קיימת בחשבונו של העמית יתרת חוב, ועוד.

(5) קנסות משיכה בשל העברת החיסכון הפנסיוני – במעבר מקרן פנסיה/קופת גמל, הסכום המועבר שווה לסכום החיסכון שצבר המבוטח או העמית עד אותו יום , כלומר אין הפחתה של כספי החיסכון עקב הבקשה להעברת כספים. במעבר מפוליסת ביטוח חברת הביטוח רשאית לנכות מהסכום המועבר קנס בהתאם לתנאי הפוליסה . קנסות משיכה (קבלת הכספים לפי ערכי פדיון) קיימים רק בחלק מפוליסות הביטוח – פוליסות ביטוח שהונפקו לפני שנת 2004 עשויות להכיל קנסות משיכה לתקופה של עד 10 שנים ממועד הנפקת הפוליסה , פוליסות ביטוח שהונפקו בשנים 2004 – 2006 מכילות קנסות משיכה לתקופה של עד 5 שנים ממועד הנפקת הפוליסה ופוליסות שהונפקו החל מחודש אפריל 2007 אינן מכילות קנסות משיכה כלל.

(6) תדירות המעבר – ניתן להעביר את כספי החיסכון הפנסיוני בכל עת, וההעברה אינה כרוכה בתשלום . בחירת המוצר הפנסיוני או הגוף המנהל לחיסכון פנסיוני היא של הלקוח בלבד , ולפיכך לא נדרשת הסכמת המעביד בעת העברת כספים לגוף או למוצר חדש. בדומה להצטרפות רגילה לחיסכון במוצר פנסיוני , גם הצטרפות במסגרת העברת כספים כרוכה בהסכמת הגוף המנהל. הגוף המנהל החדש יבדוק עמידה בתנאי ההצטרפות , בדומה לבדיקה המתבצעת לגבי כל מצטרף חדש , ובנוסף הוא רשאי לערוך חיתום , ובהתאם לכך לקבוע סייגים לגבי הכיסויים הביטוחיים אשר המצטרף יהיה זכאי להם במסגרת המוצר החדש.

(7) תקופת חרטה - התקנות קובעות תקופת חרטה של 18 ימי עסקים מיום הגשת הבקשה להעברת כספי החיסכון הפנסיוני, בה ניתן לחתום על הודעת ביטול הבקשה ולהעבירה לגוף המנהל של הקופה המקבלת. במקרה זה תבוטל הבקשה שהוגשה.

(8) פיצול/איחוד של כספי החיסכון - החוסך אינו מחויב בהעברת כל הכספים, ובאפשרותו לפצל את כספי החיסכון הפנסיוני שצבר בין מספר גופים מנהלים או מספר מוצרי חיסכון פנסיוני. המשמעות בין היתר היא כי מי שחסך במכשיר הוני המקנה סכום חד פעמי בגיל הפרישה ומעוניין לקבל פנסיה חודשית לצד סכום חד פעמי, יכול להמיר לפנסיה רק חלק מכספי החיסכון לפנסיה, לפי בחירתו. הואיל והחל משנת 2008 הכספים שנצברים במוצרי החיסכון הפנסיוני השונים מיועדים לקצבה חודשית ועל כן נצברים בקופות גמל לקצבה, כספים אלה ניתנים למשיכה כהיוון קיצבה בסכום חד פעמי רק למי שצבר למעלה מהסכום המחויב כקצבה מינימאלי ת – 3,850 ₪. ניתן לאחד כספי חיסכון פנסיוני שנחסכו במוצרים שונים או אצל גופים מנהלים שונים, אולם אם מדובר באיחוד כספי חיסכון הוני (סכומים שנצברו בקופת גמל לתגמולים עד ליום 31 בדצמבר 2007), העברת הכספים תיעשה לקופה בה הוותק של החיסכון הפנסיוני הוא הנמוך יותר. במקרה כזה, לאחר ההעברה, הוותק של הכספים המועברים יהיה בהתאם לקופה אליה הועברו.

לפרטים בדבר חוזר העברת כספים בין קופות גמל שפרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון בהמשך לתקנות הניוד הפנסיוני, ראו סעיף 22.7.15 להלן.

לתקנות הניוד הפנסיוני עשויה להיות השלכה מהותית על פעילות החברה ו/או תוצאותיה בעתיד, במידה והיא תגרום בין היתר למעבר מאפיקי קופות הגמל לאפיק קרנות הפנסיה, ולמעבר מוגבר בין קופות גמל המנוהלות על-ידי גופים שונים.

המידע בדבר ההשלכות האפשריות של תקנות הניוד הפנסיוני, מהווה מידע צופה פני עתיד, המתבסס על נוסח התקנות שהתקבלו. השלכות תקנות הניוד הפנסיוני על החברה עשויות להיות שונות ומגוונות, והן תלויות בין היתר בהתנהגות הציבור וערוצי ההפצה לאחר שתגבר המודעות להוראות התיקון ויחלוף זמן ממועד כניסתן לתוקף (כפי שצוין לעיל, הוראות הניוד נכנסו לתוקף לאחרונה- ב- 1 באוקטובר 2008 לגבי הפנסיה והגמל וב- 1 בינואר 2009 לגבי הביטוח), בהתנהגות הגופים המתחרים בקבוצה, ועוד.

(ג) <u>הסדר פנסיה חובה</u>

ביום 19 בנובמבר 2007 נחתם הסכם קיבוצי כללי לביטוח פנסיוני במשק (להלן: "**ההסכם הקיבוצי**") בין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, אשר כולל חיוב של מעבידים להפקיד בשל עובדיהם הפקדות לקופת גמל לקצבה בשיעורים שנקבעו בהסכם הקיבוצי, וזאת החל מחודש ינואר 2008 ואילך.

ביום 30 בדצמבר 2007 התקין שר התעשיה, המסחר והתעסוקה צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957 (להלן: "**צו ההרחבה**") המרחיב את תחולתן של הוראות ההסכם הקיבוצי על כל העובדים והמעבידים במשק, אשר חל רטרואקטיבית החל מיום 1 בינואר 2008.

להלן עיקרי ההסכם הקיבוצי וצו ההרחבה:

(1) תנאי הזכאות לפנסיה: כל עובד/ת החל מגיל 21 לגבר ומגיל 20 לאשה ועד לגיל פרישת חובה על פי החוק, אשר אין לו הסדר פנסיוני מיטיב, כהגדרתו בצו ההרחבה, זכאי לפנסיה. העובד יהיה זכאי בתום 6 חודשים מתחילת העבודה (להלן: "תקופת המתנה"). עובד שיתקבל לעבודה כשהוא מבוטח בביטוח פנסיוני כלש הו, יהיה זכאי לביצוע ההפרשות החל מהיום הראשון לעבודתו. ההפרשות יבוצעו לאחר 3 חודשי עבודה או בתום שנת המס – המועד המוקדם מביניהם, רטרואקטיבית ליום תחילת עבודתו אצל המעסיק ולא תחול לגביו תקופת ההמתנה האמורה. החל ממועד כניסתו לתוקף של צו ההרחבה ועד ליום 31.12.2008 תהא תקופת ההמתנה בת 9 חודשים, והחל מיום 1.1.2009 תקופת ההמתנה תהא בת 6 חודשים. על אף האמור, עובד שביום 1.1.2008 מועסק 9 חודשים ויותר, ביצוע ההפרשות בגינו יחל ביום 1.1.2008, וכל עובד שישלים 6 חודשים ויותר ביום 1.1.2009, ביצוע ההפרשות בגינו יחל ביום 1.1.2009.

(2) שיעור ההפרשות לפנסיה: שיעור ההפרשות מהשכר להבטחת הביטוח הפנסיוני יעלה בהדרגה בתוך 5 שנים מ- 2.5% משכר העובד החל ביום 1.1.2008 ועד ל- 15% משכר העובד (מהם 5% על חשבון העובד ו – 10% על חשבון המעביד) החל ביום 1.1.2013, עד לתקרה של השכר המשולם לעובד או ה שכר הממוצע במשק, לפי הנמוך מביניהם. העלייה בשיעור התשלומים היא במדרגות של 2.5% החל ביום 1 בינואר של כל שנה.

(3) אופן בחירת ההסדר הפנסיוני : העובד זכאי לבחור את קרן הפנסיה או את קופת הגמל לקצבה בה יבחר להיות מבוטח וזאת בתוך 60 יום ממועד תחילת עבודתו אצל המעסיק . על העובד להודיע למעסיקו בכתב באיזו קרן פנסיה או קופת גמל לקצבה בחר לצורך ביטוחו . עובד שלא הודיע למעסיקו בכתב בפרק הזמן האמור על הקופה בה בחר להיות מבוטח , יבטח אותו מעסיקו בקרן פנסיה מקיפה חדשה . העובד יהיה זכאי לבחור או לעבור לקופת גמל לקצבה אחרת ובלבד שת כלול כיסוי למקרי מוות ונכות.

כאמור, ההסדר נכנס לתוקף החל ביום 1 בינואר 2008. עד כה נרשמה הצטרפות של עובדים נוספים כמבוטחים בקרנות הפנסיה , וקיים פוטנציאל הצטרפות נוסף לגבי עובדים אשר תקופת ההמתנה שלהם טרם הסתיימה או עובדים שטרם הצטרפו , בניגוד להוראות ההסדר . יש לציין בהקשר זה כי משרד התעשייה , המסחר והתעסוקה הקים ועדה לפיקוח על יישום צו ההרחבה לפנסיה לאור תלונות רבות על אי ישומו של הצו.

במהלך חודש פברואר 2008 פורסמו תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) (הוראת שעה), התשס"ח-2008, אשר מאפשר , החל משנת 2008 ועד לשנת 2012, למעביד המחויב לצו ההרחבה לפנסיית חובה להפריש לפיצויים בכפוף לכך שהפריש למרכיב התגמולים סכום שלא יפחת מהמינימום הנדרש בהתאם לצו ההרחבה (0.83% לשנת 2008).

להערכת החברה , השלכות ההסכם הקיבוצי וצו ההרחבה צפויות להיות הרחבת אוכלוסיית המבוטחי ם וצמיחה של קרנות הפנסיה , ועשויות להתרחש גם על חשבון שימור וצמיחת תיק העמיתים בקופות הגמל.

המידע בדבר השלכותיו האפשריות של הסדר פנסיה חובה , מהווה מידע צופה פני עתיד , המתבסס על הוראות ההסכם הקיבוצי וצו ההרחבה . השלכות ההסדר עשויות להיות שונות ומגוונות , והן תלויות בין היתר בשינויים שעשויים לחול בו , ובהתנהגות הציבור וערוצי ההפצה עם כניסתו המדורגת לתוקף.

(ד) <u>מגמות כלליות בתחום הפעילות :</u>

(1) <u>כללי ניהול השקעות</u>

בשנים האחרונות חלו שינויים ברגולציה שהחלה לגבי ניהול השקעות נכסי גופים המוסדיים, ומגמה זו קיבלה חיזוק משמעותי עקב המשבר בשוק ההון בשנת 2008. המגמות המרכזיות הינן :

החלת מודל צ'יליאני , בקרת וניהול סיכוני השקעות , הסדרת רכישת אג"ח קונצרני על ידי גופים מוסדיים , הגברת מעורבות גופים מוסדיים בהסדרי חוב, הגדלת דרישות הון , צמצום מספר מסלולי השקעה , פרסום תשואה שנתי לפחות , פרסום מדיניות ההשקעות הצפויה (יש להפנות לסעיף מתאים).

(2) <u>עידוד החסכון למטרת קצבה</u>

מדיניות אגף שוק ההון היא עידוד מכשירי חסכון פנסיוני באפיקים קצבתיים, בהם מקבל המבוטח /העמית תשלום חודשי (קצבה), המהווה תחליף שכר לאחר פרישה , על פני מכשירי חסכון פנסיוני באפיקים הוניים, בהם מקבל המבוטח /העמית בתשלום חד פעמי את כספי החסכון שנצברו לטובתו . מדיניות זו באה לידי ביטוי , למשל, בעניינים הבאים : תיקון תקנות מס הכנסה (כללים לאישור גמל)(תיקון מס' 3), התשכ"ד-1964, אשר הינו בעל השפעה על בחירת אפיקי ומוצרי חיסכון ארוך טווח על ידי או כלוסיית העצמאים , ומטרתו להביא להעדפת מוצרי קצבה ; תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, הקובע בין היתר כי לא ניתן למשוך כספים ישירות מקופת גמל לא משלמת לקצבה , למעט כספים ממרכיב הפיצויים , אלא באמצעות העברתם לקופת גמל משלמת לקצבה ; ותקנות הניוד הפנסיוני המאפשרות להעביר כספים ממוצרי הון למוצרי קצבה, אך לא להיפך.

(3) <u>גידול במודעות הצרכנים והתגברות התחרות</u>

בעקבות השינויים שתוארו לעיל , ובהם הגברת השקיפות לציבור , שינוי מבנה הבעלויות בענפי הפנסיה וקופות הגמל וכניסתם של יועצים בלתי תלויים , גדלה בשנים האחרונות מודעות הצרכנים לאפיקים הפנסיוניים והתגברה התחרות בין הגופים הפועלים בתחום החסכון ארוך הטווח . התגברות התחרות באה לידי ביטוי בשיווק אגרסיבי יותר , בניסיון לשפר את איכות השירות הניתן ללקוחות , בשיווקם של מוצרים חדשים , ובניסיון לרכוש לקוחות חדשים ולשמר לקוחות קיימים על בסיס התשואות המושגות בתיק ההשקעות.

(4) <u>כללי ניהול השקעות</u>

בשנים האחרונות חלו שינויים ברגולציה החלה לגבי ניהול השקעות נכסי הגופים המוסדיים, ובהם בין היתר קביעה כי נכסים לא סחירים ישוערכו על פי שווי הוגן . בנוסף עומדת על הפרק רגולציה המיועדת לעודד את השקעות הגופים המוסדיים בחו"ל. לפרטים נוספים בנוגע לכללי ניהול השקעות ראו סעיף 22.5.1 להלן.

(5) <u>הגברת האכיפה</u>

מגמתו המוצהרת של אגף שוק ההון היא להרחיב את השימוש בסמכויות האזרחיות הנתונות ל ו בטיפול בהפרות של הוראות החוק על-ידי הגופים המפוקחים , ולפתח את הליכי הבקרה והאכיפה מצדו . בשנים האחרונות הגביר הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון את היקף הביקורות וכן את השימוש בהטלת עיצומים כספיים על הגופים המפוקחים על- ידו. מעבר לפגיעה הכספית , יש בסנקציות המוטלות על-ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון כדי לפגו ע במוניטין הגוף המפוקח.

לפרטים נוספים אודות רגולציה ומגבלות החלות על החברה ראו סעיף 22 להלן.

3.1.7 <u>שינויים בהיקף הפעילות בתחום וברווחיותו</u>

היקף הפעילות בענף חיסכון ארוך טווח הינו בעל מתאם גבוה לפעילות הכלכלית במשק. על פי אומדני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה , במהלך שנת 2009 גדל התוצר המקומי בשיעור של כ- 3% והתוצר העסקי גדל בשיעור של כ- 2.4%. זאת בהשוואה לגידול בתוצר המקומי בשיעור של כ- 4% ובתוצר העסקי במשק בשיעור של כ-4.4% בשנת 2008. שיעור האבטלה במשק ברבעון השלישי של שנת 2009 עמד על כ-7.8%,בהשוואה ל 6.3% בשנת 2008. נתונים אלו משקפים את ההאטה בשנת 2009, שבאה בעקבות המשבר הכלכלי העולמי שהחל בשלהי שנת 2008.

. על פי תחזיות בנק ישראל לשנת 2010 מחודש ינואר האחרון, ניתן התוצר הלאומי צפוי לעלות ולעמוד על 3.5%, ושיעור האבטלה צפוי לרדת לשיעור של כ- 7.1%. תחזיות אלו ואחרות , מתאימות למגמת ההתאוששות מן המשבר הכלכלי ולמידע חיובי על הפעילות הכלכלית , במחצית השנייה של 2009 בארץ ובעולם, וכן לשיפור בתחזיות הצמיחה והסחר בעולם לשנת 2010 לנתונים נוספים אודות התפתחויות במשק הישראלי.

פנסיה - על פי דיווחי משרד האוצר , סך נכסי ענף הפנסיה עלה בשנת 2009 בשיעור של כ- 17% וענף קרנות הפנסיה החדשות המשיך במגמה של צמיחה מואצת , והפגין צמיחה בשיעור של כ- 47% בשנת 2009 בהמשך לצמיחה בשיעור של כ- 4% בשנת 2008, חרף המשבר בשוק ההון . ניתן להניח כי הצמיחה הג בוהה בהיקף הנכסים הינה בעיקר עקב הי ות ענף הפנסיה החדשה ענף צעיר , העלייה במודעות הציבור לחיסכון פנסיוני בכלל ולפנסיה בפרט , מעבר מאפיקי חסכון ארוכי טווח אחרים (בעיקר ענף הגמל), כניסה של סוכני הביטוח למכירת תוכניות פנסיה , וכניסתו לתוקף של הסדר פנסיה חובה . כמו כן , גם ענף הפנסיה נהנה מתשואות חיוביות בשנת 2009. בשנה האחרונה נמשכה בקרנות הפנסיה מגמת החזר דמי ניהול לטובת הלקוחות , מגמה אשר משפיעה על הקטנת רווחיות הענף . דמי הניהול הסטטוטוריים המקסימליים בענף הם 6% מדמי גמולים ו- 0.5% מהנכסים בקרן מקיפה ו- 2% מהנכסים בקרן כללית. על פי נתוני משרד האוצר, נגבו בענף הפנסיה

בשנת 2009 4.05% מדמי גמולים ו – 0.38% מהנכסים, בהשוואה ל 4.45% מדמי הגמולים ו- 0.4% מהנכסים בשנת 2008.

ביטוח חיים – הרווחיות בענף ביטוח חיים מושפעת מאוד מתוצאות ההשקעות בשוק ההון. על פי נתוני משרד האוצר, ניתן לראות כי נכון לחודש דצמבר שנת 2009 סך נכסי ביטוח חיים בענף עלה בכ- 24% לעומת התקופה המקבילה בשנת 2008, וזאת כתוצאה מעליית הערך בשוק ההון במהלך שנת 2009ברבעון הראשון של 2009 חלה עלייה של 3.3% בנכסי ביטוח חיים וברבעון השני חלה עלייה של כ- 8.5% ברבעונים השלישי והאחרון חלה עליה של כ-6.8% ו-3.5%, בהתאמה, בנכסי ביטוח חיים.

גמל - על פי נתוני האוצר סך נכסי קופות הגמל עלה בשנת 2009 בכ- 28% בהשוואה לקיטון של כ 22% בשנת 2008.. הגידול בסך הנכסים בענף הגמל בשנת 2009 נבע בעיקרו מתשואה חיובית על הנכסים באו תה שנה . דמי הניהול הסטטוטוריים המקסימליים בענף הם 2% מהנכסים. דמי הניהול האפקטיביים בענף בשנת 2009 היו בשיעור של כ- 0.9% בהשוואה לכ- 0.82% ו - 0.71% בשנים 2008 ו- 2007, בהתאמה.

4.1.7 <u>התפתחויות בשווקים של תחום הפעילות, או שינויים במאפייני הלקוחות שלו</u>

בשנים האחרונות חל שינוי טעמים בשוק לטובת חיסכון בקרנות פנסיה , אשר צומחות בקצב גבוה יותר מאשר ענף ביטוחי החיים וענף הגמל.

בשנת 2009 נמשכה כניסתם של הבנקים לייעוץ ולהפצת מוצרים פנסיונ יים, והיערכות של הגופים המוסדיים לייעוץ פנסיוני.

בעקבות חוק הייעוץ והשיווק חל שינוי תפיסה בקרב ערוצי ההפצה בענף (כולל בנקים) וכן בקרב הגופים המנהלים , והביא לצורך בבניית מודל ים של סימולציה והשוואה בין מוצרים אשר יתמכו בייעוץ האובייקטיבי ליצירת המלצה המבוססת על התאמת המוצר לצרכי י הלקוח, ובחירת סוג המוצר הפנסיוני , המוצר הפנסיוני והגוף המ וסדי המתאימים ביותר , בהתאם לדרישות סעיף 12 לחוק הייעוץ והשיווק.

5.1.7 <u>שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על תחום הפעילות</u>

עקב רפורמת בכר והיערכות הבנקים להפצת מוצרים פנסיוניים , פיתחו הגופים המנפיקים מוצרים פנסיוניים כלים לסימולציה ככלי עזר לשיווק פולי סות ביטוח חיים, ומוצרי גמל ופנסיה . השתכללות כלים ממוחשבים למכירה ולסימולציה מקטינה את פערי המידע בין הגופים המנפיקים מוצרים פנסיוניים לבין ציבור הלקוחות, ותורמת להגברת התחרות בענף . כמו-כן, דרישות הרגולציה המחייבות בין היתר מתן מידע למבוטחים ולעמיתים , והעברת מידע למפקח , מחייבות היערכות והשקעת משאבים במערכות מידע התומכות בעמידה בדרישות האמורות.

6.1.7 <u>גורמי ההצלחה הקריטיים בתחום הפעילות והשינויים החלים בהם</u>

(א) צמיחה ב משק, גידול ברמת ה תעסוקה ו גיאות ב שוק ההון . בעניין שינוי המגמה במשק וברמת התעסוקה והירידות החדות בשוקי ההון ראו סעיף 6.2 לעיל;

(ב) מענה לטעמים משתנים של הציבור : התאמת מוצרים קיימים ופיתוח מוצרים ומסלולים חדשים, לרבות מתן פתרונות משולבים ;

(ג) תמיכה במערך השיווק הקיים , ופיתוח מערכי שיווק וערוצי הפצה נוספים, ובעיקר ערוצי הפצה חדשים, כגון הבנקים ;

(ד) מתן שירות שוטף ואיכותי ללקוחות, למשווקים וליועצים, לרבות מתן מידע איכותי וזמין , במטרה לשמר את תיק הלקוחות הקיים ולהגדיל את נתח השוק ;

(ה) ניהול השקעות ו תשואות : בשנים האחרונות גדלה מודעות הציבור לחשיבות התשואה לגבי סכום החיסכון אשר יתקב ל מפוליסת ביטוח החיים, קופת הגמל או קרן הפנסיה בתום תקופה או לאורך זמן. לאור האמור, להשגת תשואות גבוהות יש השפעה על יכולת התחרות ;

(ו) הטבות מס לחיסכון : לשינויים בהוראות אלו השפעה מהותית לגבי היקף ואופני החיסכון של הציבור לגיל פרישה . באופן ספציפי יש חשיבות להט בות המס הניתנות לקרנות ההשתלמות . מעת לעת מועלות הצעות לביטול הטבות מס אלו ויישומן עלול לפגוע קשות באפיק זה ;

(ז) יעילות תפעולית (רמת הוצאות התפעול והמכירות) ;

(ח) פיתוח מערכות מידע מיכון תומכות ;

(ט) שימור ופיתוח הון אנושי איכותי כמו גם רמה מקצועית גבוהה של עובדי החברה ;

(י) שימור תיק הלקוחות הקיים - קיום קשר שוטף עם הלקוח ות, והענקת שירות איכותי לאורך זמן, המבטיח שיעור שימור גבוה של המוצרים ונאמנות הלקוח ות. לגורם זה משנה חשיבות לאור התמורות הרגולטוריות ומעבר המבוטחים והעמיתים מאפיקי הביטוח והגמל לקרנות הפנסיה ;

(יא) גיוס לקוחות חדשים לקופות ;

(יב) התמודדות יעילה עם הרפורמות הרגולטוריות ובעיקר תיקון מס ' 3 לחוק קופות הגמל, לשם שימור הלקוחות הקיימים והשגת לקוחות חדשים ;

(יג) נתח שוק : גידול בהיקף הפעילות מאפשר מתן מענה לצרכי הלקוחות וצינורות ההפצה, תוך שמירה על רווחיות גבוהה יותר ;

(יד) עמידה בדרישות רגולטוריות - התמודדות עם השינויים המקיפים, החלים והצפויים להימשך בתחום החיסכון ארוך הטווח. עמידה בהוראות הרגולטוריות הנרחבות והתמודדות עם הוראות חדשות, תוך יישום נכון, מהיר ומדויק;

7.1.7 <u>שינויים במערך הספקים וחומרי הגלם לתחום הפעילות</u>

לאור רפורמת בכר, יש להניח כי יחול גידול בשנים הבאות בשירותי התפעול וההפצה המתקבלים מגורמים בנקאיים. בשנים 2006 - 2008 חתמה הפניקס גמל על הסכמי הפצה עם הבנקאים הבאים: בנק איגוד, בנק לאומי, בנק מזרחי-טפחות, קבוצת הבנק הבינלאומי, קבוצת בנק דיסקונט ובנק הפועלים.

לגבי קופות גמל מרכזיות ל פיצויים ולדמי מחלה, יודגש כי הבנקים אינם מורשים לייעץ לגביהם ו/או להפיצם וכי לאור תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, לא ניתן לצרף עמיתים חדשים לקופות אלו.

8.1.7 <u>מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של תחום הפעילות ושינויים החלים בהם</u>

(א) ענף חיסכון ארוך טווח הינו ענף עתיר רגולציה. בין היתר נדרשת החברה המנהלת לרשיון מבטח והקופות נדרשות לאישור המתחדש מדי שנה. בנוסף לכך קיימות דרישות הון עצמי מינימאלי - על-פי תקנות מס הכנסה, חברה המנהלת קופות גמל נדרשת להיות בעלת הון עצמי בסך של 1 מיליון ש"ח צמוד למדד המחירים לצרכן, בגין חודש נובמבר 2001 (נכון ליום 31 בדצמבר 2009: 1,200 אלפי ₪).

(ב) השקעה ביצירת תשתית ארגונית וניהול שוטף של קופות הגמל, לרבות עמידה בהוראות הרגולציה.

(ג) היקף מינימאלי של נכסים מנוהלים כדי לכסות את עלויות התפעול הקבועות הגבוהות הכרוכות בניהול נכסים פיננסיים.

(ד) מערכות תפעוליות מסובכות וייחודיות - יכולת מיכונית ותפעולית לאור מורכבות המוצרים ותפעולם.

(ה) מערך ניהול השקעות איכותי.

(ו) פיתוח מערך הפצה רחב ומיומן.

(ז) התחייבות ארוכת טווח – מוצרי החברה הינם מוצרים בעלי אורך חיים רב שנים, וההתחייבויות ארוכות הטווח כלפי הלקוחות מהוות חסם כניסה ויציאה כאחד. לגבי קופות גמל מרכזיות לפיצויים ולדמי מחלה, יצוין כי לאור תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל, לא יהיו מתחרים חדשים לקופות אלו וכי החל משנת 2011 לא ניתן יהיה להפקיד הפקדות חדשות לקופות אלו, כך שהפסקת הפעילות בקופות אלו, תהא מותנית במימוש זכויות על העמיתים הקיימים ו/או במכירת הפעילות.

(ח) תקופת החזר השקעה גבוהה – עלויות הקמה, עלויות רכישה וניהול עסק עקב אורך חייו והמורכבות של מערכות המידע והתפעול, גורמים להחזר השקעה רק לאחר מספר שנים רב יחסית. כיוון שמדובר, בין היתר, במוצרים ארוכי טווח, הפסקת הפעילות עשויה לארוך מספר שנים, עד למימוש כל זכויות העמיתים הקיימים (OFF RUN), או עד למכירת הפעילות.

9.1.7 <u>תחליפים למוצרי תחום הפעילות ושינויים החלים בהם</u>

המוצרים התחליפים העיקריים לקופות הגמל (למעט קרנות השתלמות) הם פוליסות ביטוח החיים ו קרנות הפנסיה, המספקים פתרונות לחיסכון ארוך-טווח ומזכים בהטבות מס, על אף שלקופת גמל אין את הכיסוי הביטוחי המאפיין את שני סוגי המוצרים האחרים. לפרטים בדבר ההבדלים בין מוצרים אלו, ורפורמות תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל והניוד הפנסיוני, העשויות להגביר את התחליפיות, ראו סעיף 7.1.1 לעיל.

בשל הדמיון בין מוצרי החיסכון לטווח ארוך, קיימת תחליפיות רבה ביניהם. כדי למצות את הפוטנציאל העסקי הנובע מכך, ביצעה הפניקס אחזקות בשנת 2005 שינוי מבני במסגרתו ריכזה בתחום אחד את פעילות החיסכון ארוך הטווח. חברות אחרות בשוק נקטו אף הן במהלך דומה.

מלבד שלושת מוצרי החסכון ארוך הטווח, עשויים למעשה כל מוצרי החיסכון וההשקעה במשק, לרבות החיסכון בבנקים, קרנות נאמנות וכו', להוות מוצרים תחליפים לכספים נזילים בקופות גמל, לכספים המופקדים בקופות גמל שאינם זכאים להטבות מס, ולקרנות הש תלמות, כאמצעי חסכון קצר טווח הנהנה מהטבות מס.

מוצרים פנסיונים הניתנים לניהול ברמה האישית, להבדיל מעל-ידי המעביד (קופות גמל, קרנות פנסיה, ביטוחי מנהלים) או לחילופין, צבירת כספים באופן עצמאי על-ידי המעביד (ולא באמצעות גורם חיצוני) יכולים להוות תחליף לקופות גמל מרכזיות לפיצויים ולדמי מחלה. תחליף נוסף לקופה מרכזית לדמי מחלה הוא פוליסות ביטוח לדמי מחלה, הנרכשות על-ידי המעביד בגין עובדיו.

לשינויים הרגולטורים ובפרט הטבות המס, כמו גם לתשואות המושגות ולדמי הניהול הנגבים באפיקים השונים קיימת השפעה על המעבר בין המוצרים השונים בתחום חיסכון ארוך טווח.

01.1.7 <u>מבנה התחרות בתחום הפעילות ושינויים החלים בו</u>

<u>ענף הגמל</u>

ענף קופות הגמל בישראל מנהל נכסים בהיקף של כ- 280 מיליארד ₪. להלן נתוני נכסי קופות הגמל, לסוגיהן העיקריים, במיליוני ש"ח, ביום 31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2007 - 2009[1]:

סוג קופה	2009	אחוז שינוי בין 2008 ל- 2009	2008	אחוז שינוי בין 2007 ל- 2008	2007
תגמולים ופיצויים	159,621	26%	126,964	-24%	166,120
קרן השתלמות	98,133	35%	72,586	-19%	89,737
מרכזית לפיצויים	21,211	21%	17,459	-18%	21,327
מטרה אחרת	868.44	26%	690	-35%	1,069
סה"כ	**279,834**	**29%**	**217,699**	**-22%**	**278,253**

היקף הנכסים בקופות הגמל צמח בשנת 2009 ב 29% בהשוואה לשנת 2008. הגידול בנכסי קופות הגמל בשנת 2009 נובע רובו ככולו מהתשואות החיוביות בשנה זו, וזאת בניגוד לשנת 2008 שהתאפיינה בתשואות שליליות משמעותיות שהביאו לירידה בהיקף הנכסים. למרות האמור לעיל, נמשכה מגמת הקיטון בהפקדות בקופות התגמולים ופיצויים. בשנת 2009 חלה ירידה של כ 18.5% בהפקדות ביחס לשנת 2008, וזאת בהמשך לירידה של כ- 16.5% בשנת 2008 ביחס לשנת 2007. ניתן לשייך חלק ממגמת הקיטון בהפקדות, להשפעות תיקון 3 לפקודת מס הכנסה, לעניין הפסקת ההפרשות למסלול הוני. בנוסף חיזוק לתופעה ניתן לראות בעובדה שבשנת 2009 היתה צבירה נטו שלילית של 2.6 מיליארד ₪ בקופות תגמולים ופיצויים.

בעבר אופיין ענף הגמל בריכוזיות גבוהה, וכ- 70% מהנכסים נוהלו על- ידי גופים בבעלות תאגיד ים בנקאיים. בעקבות רפורמת בכר נדרשו התאגידים הבנקאיים למכור את החזקותיהם בקופות הגמל על פי לוחות הזמנים שנקבעו בחוק, וחל שינוי במפת הבעלויות בענף, כאשר גופים פרטיים וחברות ביטוח רכשו את מרבית קופות הגמל.

[1] נתוני משרד האוצר ב"גמל נט".

להלן פירוט מבנה הבעלויות בענף הגמל לפי נכסים מנוה לים ותאגידים שולטים (במיליוני ₪) בשנים 2007 - 2009[2]:

סוג תאגיד	2009	אחוז שינוי בין 2008 ל- 2009	2008	אחוז שינוי בין 2007 ל- 2008	2007
גופים פרטיים	127,879	38%	92,776	0%	93,068
קבוצות ביטוח	80,202	19%	67,614	-13%	77,922
אחר	59,986	33%	45,058	-22%	57,732
תאגידים בנקאיים	10,888	-9%	11,940	-75%	48,021
בניהול מורשה	828.65	29%	640	-39%	1,056
קרנות פנסיה	50.48	20%	42	-91%	452
סה"כ	**279,834**	**28%**	**218,069**	**-22%**	**278,251**

ניתן לראות את המשך המגמה של גידול בנכסי גופים הפרטיים וחב רות הביטוח לעומת קיטון בנכסי גופים הבנקאיים , בעיקר עקב הרכישות כאמור לעיל . בשנים האחרונות, בעקבות מספר רפורמות בתחום , ופעילות משרד האוצר להעדפת מוצרי קצבה, חל שינוי בטעמי הלקוחות ו נרשמה מגמת העדפה לקרנות הפנסיה כמוצר פנסיוני מוביל . מגמה זו החלה במהלך שנת 2005, המשיכה בשנים 2006, 2007 ואילך ואף התגברה בשנת 2008 בעקבות כניסת הסדר פנסיה חובה לתוקף במהלך השנה. בשנת 2009 נמשכה המגמה , וקרנות הפנסיה החדשות הציגו את הצמיחה הגבוהה ביותר בתחום החסכון הפנסיוני .

<u>יעוץ פנסיוני</u>

בשנת 2007 נמשכה הערכות הבנקים לכניסה לייעוץ פנסיוני, נמכרו מירב הנכסים קרי קרנות הנאמנות וקופות הגמל הבנקאיות , ונחתמו הסכמים עם רוב הבנקים . נכון למועד הדוח, הבנקים אשר קיבלו ממשרד האוצר רישיון לייעוץ פנסיוני , הם בנק איגוד , בנק מזרחי- טפחות, בנק דיסקונט , הבנק הבינלאומי , בנק מרכנתיל דיסקונט, בנק אוצר החייל, בנק פועלי אגודת ישראל , בנק ערבי ישראלי (רשיון ייעוץ לעצמאיים ולשכירים בפריפריה), בנק לאומי (רשיון ייעוץ לעצמאיים ולשכירים בפריפריה) ובנק הפועלים (רשיון ייעוץ לעצמאיים ולשכירים בפריפריה). כמפורט בסעיף 7.1.2(א)(3) לעיל, במסגרת חקיקת בכר חוק הייעוץ והשיווק הבחין בין ייעוץ לגבי מוצרים פנסיוניים ביטוחיים (ביטוחי מנהלים וביטוחי חיים ואובדן כושר עבודה נלווים) לבין ייעוץ לגבי מוצרים פנסיוניים שאינם ביטוחיים (קופות גמל וקרנות פנסיה), תוך הטלת מגבלות על ייעוץ לגבי מוצרים פנסיוניים ביטוחיים.

[2] נתוני משרד האוצר ב"גמל נט".

ביום 1 בינואר 2008 תוקן החוק האמור, כך שבנקים קטנים יחלו לתת ייעוץ פנסיוני ביחס למוצרים פנסיוניים ביטוחיים בתחילת שנת 2009, ובנקים גדולים יורשו לתת ייעוץ פנסיוני ביחס למוצרים פנסיוניים ביטוחיים בתחילת שנת 2009 – לעניין מתן ייעוץ בפריפריה, ולא לפני 1 באפריל 2009 – לעניין יתר היישובים. התיקון לחוק התאפשר לאור גיבוש מודל חדש הנותן יתרון לבנקים הקטנים והבינוניים בכניסה לייעוץ פנסיוני לשכירים, במטרה לאפשר להם להתבסס בשוק הייעוץ הפנסיוני. לפי המודל בשלב ראשון הבנקים הגדולים לא ייתנו ייעוץ פנסיוני ללקוחות שכירים אלא לעצמאיים בלבד, למעט ביישובי הפריפריה. בנוסף נקבע כי הבנקים הגדולים יוכלו להעניק ייעוץ פנסיוני לכלל האוכלוסייה החל מחודש אוגוסט 2010.

נכון לתאריך הדוח חתמה החברה על הסכמי הפצה להפצת מוצריה עם הבנקאים הבאים: בנק איגוד, בנק לאומי, בנק מזרחי- טפחות, קבוצת הבנק הבינלאומי, קבוצת בנק דיסקונט. לפרטים נוספים בדבר התחרות, ראו סעיף 13 להלן.

11.1.7 <u>שיעור דמי ניהול:</u>

החברה המנהלת גבתה מעמיתיה במהלך שנת 2009 דמי ניהול תעריפים בשיעור שנתי מנכסי הקופות. להלן פירוט דמי הניהול המותרים לגבייה ודמי הניהול האפקטיביים לפי קופה:

קופות גמל	דמי ניהול מקסימאליים הניתנים לגבייה עפ"י התקנון	דמי ניהול שנגבו בפועל 2009	דמי ניהול שנגבו בפועל 2008
הפניקס תגמולים ופיצויים – מסלול כללי	2%	1.28%	1.27%
הפניקס תגמולים ופיצויים – מסלול מנייתי	2%	1.26%	1.28%
הפניקס השתלמות – מסלול כללי	2%	1.30%	1.20%
הפניקס השתלמות – מסלול מנייתי	2%	1.33%	1.33%
הפניקס מרכזית	2%	1.32%	1.37%
הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה)	1%	0.6%	0.6%
הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה)	1%	0.6%	0.6%
עמית קופה לפיצויים ותגמולים	2%	0.79%	0.76%

21.1.7 <u>מבנה ניהול השקעות:</u>

<u>מבנה ואופן ניהול ההשקעות:</u>

החברה מקבלת שירותי ניהול השקעות לצורך השקעת כספי המבוטחים בקופות הגמל המנוהלות על ידה, וכן כספי עמיתי "עמית" קופה לפנסיה וגמולים בע"מ, אשר מנוהלים על- ידה החל מיום 1.1.2009, מאת הפניקס השקעות, בהתאם להסכם מחודש ינואר 2008 אשר הוארך לתקופה נוספת עד ליום 31 בדצמבר, 2009, וביום 31 בדצמבר, 2009 הוארך לשנה נוספת, ובהתאם למדיניות הנקבעת והחלטות ההשקעה המתקבלות על ידי ועדת ההשקעות הקובעת את מדיניות ההשקעה השוטפת של כל קופה, במסגרת מדיניות ההשקעה הכוללת שנקבעה על-ידי

הדירקטוריון. כן קובעות ועדות ההשקעה והדירקטוריון אמות מידה לבחינת יישום מדיניות ההשקעה ומבקרות את יישום המדיניות והכול בכפוף לתקנות ההשקעה.

ועדות ההשקעות מתכנסות אחת לשבועיים, כאשר רוב חברי ועדות ההשקעות הינם נציגים חיצוניים.

ניהול ההשקעות מתבצע באמצעות מספר מנהלי השקעות כאשר קיימת הפרדה, בבחינת "חומות סיניות", בין ניהול כספי הנוסטרו של חברות הקבוצה לבין ניהול כספי העמיתים בפניקס גמל. מנהלי ההשקעות נתמכים במחלקה כלכלית פנימית ומסתייעים בסקירות ובניתוחים אנליטיים של בנקים ושל בתי השקעות בארץ ובחו"ל.

31.1.7 <u>מבנה תיק ההשקעות</u>:

(א) **<u>הפניקס תגמולים ופיצויים:</u>**

	שנת 2009 (ב- %)	שנת 2008* (ב- %)
ניירות ערך סחירים		
מזומנים ושווי מזומנים	2.40	10.14
מניות	27.04	32.43
אג"ח ממשלתיות	42.65	20.41
אג"ח קונצרניות	19.31	26.74
ניירות ערך לא סחירים		
אג"ח	7.25	7.26
קרנות השקעה ואחרים	1.35	1.58
חשיפה למניות	22%	25%

* סווג מחדש

(ב) **<u>הפניקס השתלמות</u>**

	שנת 2009 (ב- %)	שנת 2008* (ב- %)
ניירות ערך סחירים		
מזומנים ושווי מזומנים	5.46	15.53
מניות	28.23	33.79
אג"ח ממשלתיות	41.08	16.02
אג"ח קונצרניות	17.68	24.16
ניירות ערך לא סחירים		
אג"ח קונצרניות	6.43	7.76
קרנות השקעה ואחרים	1.12	2.74
חשיפה למניות	23%	24%

* סווג מחדש

(ג) **הפניקס מרכזית**

	שנת 2009 (ב- %)	שנת 2008* (ב- %)
ניירות ערך סחירים		
מזומנים ושווי מזומנים	5.52	19.02
מניות	14.56	42.85
אג"ח ממשלתיות	55.44	9.01
אג"ח קונצרניות	19.39	23.62
ניירות ערך לא סחירים		
אג"ח	4.51	3.62
קרנות השקעה ואחרים	0.59	1.89
חשיפה למניות	12%	22%

* סווג מחדש

(ד) **הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה):**

	שנת 2009 (ב- %)	שנת 2008* (ב- %)
ניירות ערך סחירים		
מזומנים ושווי מזומנים	2.19	11.25
מניות	14.93	30.34
אג"ח ממשלתיות	35.02	12.94
אג"ח קונצרניות	26.31	22.43
ניירות ערך לא סחירים		
פיקדונות	16.23	17.84
אג"ח	3.76	2.76
קרנות השקעה ואחרים	1.56	2.44
חשיפה למניות	2%	23%

* סווג מחדש

(ה) **הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה):**

	שנת 2009 (ב- %)	שנת 2008* (ב- %)
ניירות ערך סחירים		
מזומנים ושווי מזומנים	2.23	15.42
מניות	26.73	28.36
אג"ח ממשלתיות	42.22	21.23
אג"ח קונצרניות	20.37	20.37
ניירות ערך לא סחירים		
פיקדונות	4.99	10.10
אג"ח	2.34	2.31
קרנות השקעה ואחרים	1.12	2.21
חשיפה למניות	20%	22%

- סווג מחדש

(ו) **עמית קופה לפנסיה וגמולים בע"מ:**

	שנת 2009 (ב- %)	שנת 2008* (ב- %)
ניירות ערך סחירים		
מזומנים ושווי מזומנים	4.72	18.17
מניות	14.90	11.69
אג"ח ממשלתיות	49.52	32.75
אג"ח קונצרניות	20.32	23.18
ניירות ערך לא סחירים		
פיקדונות	6.44	10.33
אג"ח	2.61	1.79
קרנות השקעה ואחרים	1.49	2.34
חשיפה למניות	11%	5%

* סווג מחדש

8. מוצרים ושירותים

1.8 הפניקס גמל מנהלת 6 קופות גמל:

1.1.8 הפניקס תגמולים ופיצויים - הוקמה בדצמבר 2003. הקופה מיועדת לתשלום תגמולים ולתשלום פיצויים אישיים לעובד. הקופה רשאית לקבל דמי גמולים בשיעור של עד 7% מהשכר כתגמולי עובד ו- 7.5% תשלום מעסיק בשל מרכיב תגמולי מעסיק ועד 8.33% בשל מרכיב הפיצויים. עצמאי רשאי להפקיד דמי גמולים עד לתקרה על פי דין. באירוע מזכה יקבל עמית שכיר, עמית עצמאי או מוטבים את הכספים שנצברו בקופת הגמל לזכות העמית, על פי התקנון. היקף הנכסים נכון לתאריך 31.12.09 הינו בסך של כ- 305 מליוני ש"ח כאשר ליום 31.12.08 הסתכם בסך של כ- 221.50 מיליוני ש"ח. קופת גמל זו מנהלת 3 מסלולים בהם רשאי העמית לבחור להשקיע:

(א) הפניקס ת גמולים ופיצויים - מסלול כללי - הכספים במסלול זה מושקעים עפ"י שיקול דעתה הבלעדי של החברה וועדת ההשקעות. הכספים מושקעים באפיקים סולידיים לטווח ארוך.

(ב) הפניקס תגמולים ופיצויים- מסלול מנייתי - במסלול זה מושקעים הכספים עד 100% במניות ת"א או מניות בחו"ל.

(ג) הפניקס תגמולים ופיצויים- מסלול ללא מניות – במסלול זה הכספים מושקעים באג"ח ממשלתי, אג"ח קונצרני, ניירות ערך ופקדונות במח"מ שאינו עולה על 4 שנים, ואינם מושקעים במניות.

2.1.8 הפניקס מרכזית - הוקמה בדצמבר 2003. קופת גמל שעמיתיה הם מעבידים בלבד המיועדת לתשלום פיצויים לעובדים בהתאם לחוק פיצויי פיטורים. לקופת הגמל אין מסלולי השקעה והכספים מושקעים לפי שיקול דעת החברה וועדת ההשקעות.

היקף הנכסים נכון ליום 31.12.09 מסתכם בסך של כ- 69 מיליוני ש"ח.

3.1.8 הפניקס השתלמות - הוקמה בדצמבר 2003. קופה מיועדת לתשלום דמי השתלמות לעובדים, לעצמאים, לחברי קיבוץ, לחברי מושב שיתופי או למוטבים לפי התקנון. היקף הנכסים נכון ליום 31.12.09 מסתכם בסך של כ- 459 מיליוני ש"ח. העמית רשאי לבחור מבין 3 מסלולי ההשקעה בהם יושקעו כספיו:

(א) הפניקס השתלמות - מסלול כללי - הכספים במסלול זה מושקעים עפ"י שיקול דעתה הבלעדי של החברה וועדת ההשקעות. הכספים מושקעים באפיקים סולידיים לטווח ארוך.

(ב) הפניקס השתלמות- מסלול מניתי- במסלול זה מושקעים הכספים עד 100% במניות ת"א או מניות בחו"ל.

(ג) הפניקס השתלמות מסלול ללא מניות - במסלול זה הכספים מושקעים באג"ח ממשלתי, אג"ח קונצרני, ניירות ערך ופקדונות במח"מ שאינו עולה על 4 שנים, ולא יושקעו במניות.

2.8 הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה)– הוקמה בשנת 1964, והינה סגורה בפני כניסת עמיתים חדשים החל מ- 1/1/06. הקופה מיועדת לתשלום תגמולים ולתשלום פיצויים אישיים לעובד. הקופה רשאית לקבל דמי גמולים בשיעור של עד 7% כתגמולי עובד ו- תשלום של עד 7.5% מעסיק בשל מרכיב תגמולי מעסיק ועד 8.33% בשל מרכיב פיצויים. עצמאי רשאי להפקיד דמי גמולים עד לתקרה על פי דין. באירוע מזכה יקבל עמית שכיר, עמית עצמאי או מוטבים את הכספים שנצברו בקופת הגמל לזכות העמית, על פי התקנון. היקף הנכסים נכון ליום 31.12.09 מסתכם לסך של כ-49 מיליוני ₪.

3.8 הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה) – הוקמה בשנת 1958 והינה סגורה בפני כניסת עמיתים חדשים החל מ- 1/1/06. הקופה הינה קופת גמל שעמיתיה הם מעבידים בלבד. לקופת הגמל אין מסלולי השקעה והכספים מושקעים לפי שיקול דעת החברה וועדת ההשקעות. היקף הנכסים נכון ליום 31.12.09 מסתכם לסך של כ-25 מיליוני ש"ח.

4.8 להלן נתונים אודות היקף הנכסים המנוהלים והיקף ההפקדות בשנת 2009:

	היקף הנכסים המנוהלים ליום 31.12.2009 (באלפי ₪)	**היקף ההפקדות בשנת 2009 (באלפי ₪)**
הפניקס תגמולים ופיצויים	305,654	74,563
הפניקס מרכזית	69,278	14,013
הפניקס השתלמות	459,041	212,119
הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה)	25,030	169
הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה)	12,562	-
עמית קופה לפיצויים ותגמולים	49,282	2,768

9. **פילוח הכנסות ורווחיות מוצרים ושירותים :**

סוג קופה	*דמי ניהול (באלפי ₪)	אחוז מסך דמי ניהול	אחוז מסך הכנסות החברה
קופה לתגמולים ופיצויים	3,305	36%	34.7%
קופה מרכזית לפיצויים	788	8.5%	8.3%
קרן השתלמות	4,573	49%	48%
הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה)	78	1%	0.8%
הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה)	140	1.5%	1.47%
עמית קופה לפיצויים ותגמולים	372	4%	3.9%
סה"כ	9,256	100%	97.26%

01. **מוצרים חדשים**

"**שיטת הפניקס**" – במהלך חודש אוגוסט 2009 החלה הקבוצה להטמיע את "שיטת הפניקס" (להלן: "שיטת הפניקס" או "השיטה") בפוליסות ביטוחי המנהלים של החברה, שעל השקתה הכריזה הקבוצה ביום 20 בינואר 2009. שיטת הפניקס הינה שיטה לניהול חסכון ארוך טווח, שמטרתה לגבש תפיסה חדשנית לניהול הסדרי חסכון ארוך טווח. השיטה מבוססת על בניית תיק חיסכון פנסיוני אישי בשיטת ה- Life Cycle, המותאם למאפיינים ולהעדפות של כל לקוח באופן אישי (על בסיס טווח החיסכון ותפישת הסיכון שלו). בדרך זו ניתן להתאים את התיק הפנסיוני לצרכי כל לקוח ללא קשר וללא תלות בשאר החוסכים באותה הקרן. הקצאת הנכסים האישית של כל לקוח (Asset Allocation) מתבצעת באמצעות מדדים סחירים בארץ ובחו"ל, ואינה מסתמכת על **ניסיון לתזמן את** התנהגות השוק ומחירי המניות ו/או אגרות החוב הנבחרות. ההשקעה במדדים תניב, לטווח ארוך, תשואה גבוהה יותר ביחס לסיכון, לעומת השקעה באמצעות תיקי השקעות נבחרים או מניות/אגרות חוב נבחרות. השיטה מתבססת על מחקרים אקדמיים בארץ ובעולם, המראים כי מנהלי השקעות הבוחרים ניירות ערך על בסיס המלצות אנליסטים, אינם מצליחים להשיג תוצאות טובות יותר לאורך זמן, אלא באמצעות השקעה במדדים. כמו-כן, מבוססת השיטה על ההנחה כי שווקי המניות מניבים תשואות עודפות, לאורך זמן, על פני אגרות חוב, ונכסים חסרי סיכון. יחד עם זאת, שווקי המניות מתאפיינים בתנודתיות וברמת סיכון גבוהה, שכן עליית מדדי המניות איננה לינארית ומתאפיינת במחזוריות. על כן, בכדי ליהנות מהרווחים הנאים שניתן להשיג מהשקעה במניות, ההשקעה חייבת להתבצע לטווח ארוך (לפחות 15 שנה).

תמהיל ההשקעות שנקבע עבור הלקוח נע בין חמש דרגות סיכון שונות, אשר נעות בין דרגה 1, אשר הינה הדרגה הנמוכה ביותר, ובה יהיו ללקוח יותר אג"ח ממשלתיות ופחות מניות ואג"ח קונצרניות, לבין דרגה 5, הגבוהה ביותר, ובה המשקל שיינתן למניות ולאג"ח קונצרניות יהיה רב ביותר.
על-מנת להבטיח שמירה על דרגת הסיכון המקורית שנקבעה ולהקטין את התנודתיות בתיק, מדי חודש מתבצע בתיק החיסכון האישי של כל מבוטח איזון מחדש (Rebalance) והתיק חוזר למשקלות המקוריים.

כמו-כן, בשיטת הפניקס מנוהלים כספי הפיצויים בנפרד מכספי החיסכון , ובהתאמה למועד המשיכה הצפוי שלהם. כספי הפיצויים הצפויים להימשך טרם גיל הפרישה , ינוהלו כהשקעה לטווח קצר. אשר הינה בתנודתיות נמוכה, "על חשבון" תשואה עודפת לטווח ארוך. יצוין, כי ככלל, משיכת פיצויים לפני גיל הפרישה מצמצמת משמעותית את גובה הקצבה.

לשיטת הפניקס מספר יתרונות , כפי שתוארו לעיל : יצירת תיק חיסכון פנסיוני אישי המותאם למאפייני הלקוח המשתנה לאורך זמן; אסטרטגית השקעה המתיישבת עם המחקרים המצביעים על כך שלא ניתן להכות מדדים סחירים בטווח הארוך . האסטרטגיה מתבטאת בהשקעה במדדים בארץ ובחו"ל לפי מודל מתמטי ממוחשב , במטרה להשיג תשואה מקסימאלית עבור רמת הסיכון שבחר הלקוח; אפשרות פיזור חלק מההשקעות בחו "ל באמצעות תיק מד דים גלובלי ; מתן כלים אופטימאליים ללקוח לצורך קבלת החלטות מושכלת יותר - הצגת תרחישים אפשריים ללקוח בעניין פנסיית הפרישה וההסתברות למימושם באמצעות מודלים הסתברותיים ; מערכת תומכת החלטה באמצעותה יוכלו היועצים והמשווקים הפנסיוניים להתאים ללקוח את מבנה תיק החיסכון הפנסיוני האישי שלו ; יכולת עדכון ומעקב בזמן אמת באמצעות האינטרנט , כך שלקוח יוכל לראות פרטים כגון הרכב הנכסים והמאפיינים האישיים לפיהם נקבע התיק בכל עת . כמו-כן, תואמת השיטה את דמותה העתידית האפשרית של מערכת ההסדרה הפיננסית בעניין חיסכון ארוך טווח (ראו סעיף לעיל לעניין מודל חיסכון ארוך טווח המותאם לגיל החוסך – "המודל הצ'יליאני").

בשל היקף הנכסים המנוהלים ה גדול של הפניקס , הטמעת השיטה מתבצעת בהדרגה. בשלב ראשון, במהלך חודש אוגוסט 2009, השיקה הקבוצה את השיטה בפוליסות ביטוח המנהלים ובהמשך מתכוונת הקבוצה ליישמה גם במוצרי הפנסיה והגמל, אשר ישווקו בעתיד.

11. עמיתים

1.11 הפניקס תגמולים ופיצויים:

	מספר חשבונות עמיתים	הפקדות (באלפי ₪)	משיכות (באלפי ₪)
שכירים	6,138	47,522	38,777
עצמאיים	3,831	27,041	24,754

2.11 הפניקס השתלמות:

	מספר חשבונות עמיתים	הפקדות (באלפי ₪)	משיכות (באלפי ₪)
שכירים	13,031	173,876	118,083
עצמאיים	4,344	38,243	16,408

3.11 הפניקס מרכזית:

	מספר חשבונות עמיתים	הפקדות (באלפי ₪)	משיכות (באלפי ₪)
מעבידים	468	14,013	12,975

4.11 הפניקס מרכזית (סגורה):

	מספר חשבונות עמיתים	הפקדות (באלפי ₪)	משיכות (באלפי ₪)
מעבידים	53	-	4,663

5.11 הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה):

	מספר חשבונות עמיתים	הפקדות (באלפי ₪)	משיכות (באלפי ₪)
שכירים	656	126	667
עצמאיים	62	43	493

6.11 עמית קופה לתגמולים ופיצויים:

	מספר חשבונות עמיתים	הפקדות (באלפי ₪)	משיכות (באלפי ₪)
שכירים	476	1,944	1,066
עצמאיים	35	774	726

.21 **שיווק והפצה:**

1.21 מערך השיווק של קופות הגמל של החברה מורכב, נכון למועד זה, בעיקר מסוכנים עצמאיים. תפעול מערך הסוכנים נעשה על- ידי הפניקס ביטוח , המחזיקה מערך מפקחים , המפקח על פעילות הסוכנים.

2.21 עד לחקיקת בכר , מכירת תוכ ניות ומוצרי גמל נעשה בעיקרו על ידי מערך סוכני הביטוח , בחלקם סוכנים וסוכנויות עצמאיים ובחלקם סוכנויות ביטוח בבעלות חברות ביטוח . כיום, לאחר כניסת חקיקת בכר בכלל וחוק הייעוץ בפרט , צפויים שינויים מהותיים במכירת והפצת קופות גמל וקרנות פנסיה, כאמור בסעיפים 7.1.2(א)(3)- 22.6.1.

3.21 במסגרת חקיקת בכר, חוק הייעוץ והשיווק הבחין בין ייעוץ לגבי מוצרים פנסיוניים ביטוחיים (ביטוחי מנהלים וביטוחי חיים ואובדן כושר עבודה נלווים) לבין ייעוץ לגבי מוצרים פנסיוניים שאינם ביטוחיים (קופות גמל וקרנות פנסיה), תוך הטלת מגבלות על ייעוץ לגבי מוצרים פנסיוניים ביטוחיים. ביום 1 בינואר 2008 תוקן החוק האמור , כך שבנקים קטנים יחלו לתת ייעוץ פנסיוני ביחס למוצרים פנסיוניים ביטוחיים בתחילת שנת 2009, ובנקים גדו לים מורשים לתת ייעוץ פנסיוני ב יחס למוצרים פנסיוניים ביטוחיים מ תחילת שנת 2009 – לעניין מתן ייעוץ בפריפריה , ולא לפני 1 באפריל 2009 – לעניין יתר היישובים . התיקון לחוק התאפשר לאור גיבוש מודל חדש הנותן יתרון לבנקים הקטנים והבינוניים בכניסה לייעוץ פנסיוני לשכירי ם, במטרה לאפשר להם להתבסס בשוק הייעוץ הפנסיוני . לפי המודל בשלב ראשון הבנקים הגדולים לא ייתנו ייעוץ פנסיוני ללקוחות שכירים אלא לעצמאיים בלבד , למעט ביישובי הפריפריה. בנוסף נקבע כי הבנקים הגדולים יוכלו להעניק ייעוץ פנסיוני לכלל האוכלוסייה החל מחודש אוגוסט 2010.

נכון למועד הדוח, הבנקים אשר קיבלו ממשרד האוצר רשיון לייעוץ פנסיוני , הם בנק איגוד , בנק מזרחי- טפחות, בנק דיסקונט , הבנק הבינלאומי , בנק מרכנתיל דיסקונט , בנק אוצר החייל, בנק פועלי אגודת ישראל , בנק ערבי ישראלי (רשיון ייעוץ לעצמאיים ולשכירים בפריפריה), בנק לאומי (רשיון ייעוץ לעצמאיים ולשכירים בפריפריה) ובנק הפועלים (רשיון ייעוץ לעצמאיים ולשכירים בפריפריה).

בעקבות קבלת רשיון יעוץ פנסיוני על- ידי חלק מהבנקים , נחתמו בשנים 2007-2008 מספר הסכמים מהותיים לעניין הפצת מוצרים פנסיונים על ידי הבנקים . החברה התקשרה בהסכמי הפצה בשנים 2006 - 2008 עם הבנקאים הבאים : בנק איגוד, בנק לאומי, בנק מזרחי-טפחות, קבוצת הבנק הבינלאומי, קבוצת בנק דיסקונט.

כחלק מיישום רפורמת בכר פורסמו בחודש פברואר 2006 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(בקשה לרשיון , הכשרה, התמחות ובחינות של סוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים וסוכני שיווק פנסיוני), התשס"ו-2006. תקנות אלה קבעו את כללי ההכשרה הנדרשים מהעוסקים בתחומים אלה . הן שינו את הדרישות שהיו קיימות בעבר , ואיחדו את הדרישות לקבלת רשיון סוכן ביטוח על ענפיו השונים עם הדרישות לקבלת רשיון יועץ פנסיוני או סוכן שיווק פנסיוני.

4.21 יצוין, כי ביום 9 בפברואר 2009 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון על הביטוח חוזר בדבר הוראות לעניין מסמך הנמקה ומסירתו ללקוח . לפי חוק הייעוץ והשיווק , חלה חובה על בעל רשיון להעביר ללקוח , בעת מתן המלצה על הצטרפות למוצר פנסיוני או על החלפת המוצר הפנסיוני באחר , מסמך בכתב , המפרט את הנימוקים להמלצתו בדבר כדאיות החיסכון של הלקוח או של קרובו באמצעות מוצר פנסיוני . החוזר קובע הוראות בדבר אופן עריכת מסמך ההנמקה ; המידע המינימלי שיכלול המסמך לרבות טבלת השוואה בין מוצר קיים למוצר נבחר לפי קריטריונים כג ון גובה דמי ניהול , תשואה ברוטו , מידת הסיכון וקריטריונים נוספים שעשויים להשפיע על גובה הפנסיה של הלקוח בעת הפרישה ; שמירת העתק ממסמך ההנמקה ומסירתו לגוף המוסדי ; מנגנון בקרה לפיו תחול על הגוף המוסדי החובה שלא לצרף לקוח למוצר פנסיוני אלא לאחר קבלת העתק חתום מה מסמכים שעל בעל הרשיון להעביר אליו , וכן חובתו לערוך בדיקות מדגמיות לגבי תקינות גיוס הלקוחות על ידי בעל הרשיון, שהוא סוכן ביטוח, בהתאם להוראות החוזר. תחילתו של החוזר ביום 1 באוגוסט 2009, למעט הוראות בדבר מילוי מסמך הנמקה ממוחשב שחל ביום 1 באוגוסט 2010

5.21 החברה מסתייעת במערך השיווק וההפצה של הפניקס ביטוח . עקב חקיקת בכר , והיערכות הבנקים לכניסה להפצת מוצרים פנסיונים, נערכת הקבוצה והחברה, כדלקמן :

1.5.21 הכשרות : החקיקה החדשה חייבה את העוסקים בשיווק פנסיוני מטעם הגופים המוסדיים להחזיק ברישיון משווק פנסיוני . לאור האמור, נדרשו הכשרה ורישוי של עובדי הפניקס ביטוח העוסקים בשיווק פנסיוני , בהתאם להוראות חוק הייעוץ והשיווק.

2.5.21 הדרכות : הדרכות לסוכני הפניקס ביטוח להעשרת הידע וחיזוק המקצועיות בתחומים נוספים לביטוח כגון שוק ההון, השקעות, מוצרים חדשים, פנסיה וגמל.

3.5.21 פיתוח מערכות תומכות החלטה המותאמות למודל מכירה המותאם לצרכי הלקוח בהתאם לחוק הייעוץ והשיווק : פותח בפניקס ביטוח כלי סימולציה ("זירה מקוונת"), אשר במהלך 2006 שוכלל כך שיתאים לדרישות החוק ותהליכי המכירה הנדרשים לפיו, לשימוש ערוצי ההפצה של הפניקס ביטוח.

4.5.21 מבנה ארגוני : הקמת תחום חסכון אר וך טווח המרכז את הטיפול בכל המוצרים הפנסיוניים : ביטוחי חיים, פנסיה וגמל. לאחר תקופת הדוח נתקבלה החלטה למזג את הפעילות של הפניקס פנסיה והפניקס גמל , כך שקרנות הפנסיה וקופות הגמל תנוהלנה על ידי חברה מנהלת אחת - החברה. ההחלטה טעונה אישור הגופים המוסמכים לרבות אגף שוק ההון ורשות המיסים . מתווה הפעולה להעברת ניהול מרצון של הפניקס גמל להפניקס פנסיה אושר על ידי אגף שוק ההון ביום 9 לפברואר 2009. כמו כן ניתן אישור עקרוני לשינוי שם החברה להפניקס פנסיה וגמל בע"מ ואושר עקרונית תיקון תקנון ההתאגדות כמתחייב מהשינוי המבני . השינויים יכנסו לתוקף ביום ביצוע השינוי המבני . המועד המתוכנן לביצוע השינוי המבני יהיה במהלך הרבעון השני ובכפוף לאישור הממונה וקבלת אישור רשות המיסים.

5.5.21 ערוצי הפצה חדשים : הוקמה יחידה ייעודית לצורך היערכות לפעילות הפצת מוצרים פנסיוניים על ידי הבנקים.

6.21 פעילות הפרסום של החברה, מבוצעת באמצעות הפניקס ביטוח וכוללת פרסום של כל אפיקי החיסכון לטווח ארוך וכן של ענף הגמל . נכון למועד זה , ככל שהפרסום אינו ייעודי וממוקד לענף הגמל החברה אינה נושאת בעלויות הפרסום . החברה לא נשאה בעלויות כלשהן בקשר עם פעילות הפרסום כאמור בשנת 2009.

7.21 מבנה עמלות:

1.7.21 שיווק המוצרים על-ידי הסוכנים מבוצע בתמורה ל עמלה. שיעור העמלה הינו אחוז מסוים (הנקבע מראש בהסכם בין הצדדים) מדמי הניהול הנגבים מהלקוח הסופי . העמלה משולמת באמצעות הפניקס ביטוח , אשר מחייבת את החברה בגין הסכום כאמור. המפקחים זכאים לעמלה חד פעמ ית בשיעור פרומיל מהגידול בצבירה בגין כל סוכן שתחת אחריותם . לסוכנים בודדים ניתנת עמלה כנגד התחייבות לצבירות כחלק ממאמצי קידום מכירות.

2.7.21 כאמור בסעיפים 7.1.2(א)(3) ו- 22.6.1, לאור רפורמת בכר, יועצים פנסיונים, ובהם בנקים, יקבלו עמלת הפצה בשיעור של עד 0.25% מהנכסים, ויפיצו מוצרים פנסיוניים תוך חובת התאמה לצרכיי הלקוח מכל המוצרים בענף . יועצים פנסיונים מוגבלים בגובה העמלה , ואילו משווק ים פנסיונים אינם מוגבלים ורשאים לקבל עמלות שונות . ביום 1 בינואר 2008, תוקן חוק הייעוץ והשיווק , באופן שיועצים פנסיונים שהם תאגידים בנקאיים יהיו רשאים לייעץ לגבי כלל מוצרי החיסכון לטווח ארוך - קרנות פנסיה, קופות גמל וביטוחי חיים , ויקבלו על כך עמלת הפצה אחידה מהגופים המוסדיים.

תיקון זה נועד להגב יר את האובייקטיביות בייעוץ , למנוע הטיה כללית של יועץ לטובת סוגי מוצרים פנסיוניים עליהם הם מקבלים עמלה ולשפר את איכות השירות הניתן לציבור.

31. **<u>תחרות</u>**

ענף קופות הגמל אופיין עד שנת 2005 בריכוזיות במסגרת המערכת הבנקאית . השינויים העיקריים בתחרות בענף נבעו ממכירת קופות הגמל על ידי הבנקים, לגופים שונים במשק, בעיקר חברות ביטוח וגופים פרטיים. שהפכו שחקן מרכזי בענף . מודעות הציבור לחיסכון לטווח ארוך עלתה , ועמה חשיבות ניהול ההשקעות . בענף הגמל ניתן לראות כי מגמה זו התחזקה עם פרסומי כלי עזר לציבור (״גמל-נט״) להשוואה בין הקופות השונות. כאמור לעיל, בשנים האחרונות, בעקבות מספר רפורמות בתחום, ופעילות משרד האוצר להעדפת מוצרי קצבה , נרשמה מגמת העדפה לקרנות הפנסיה כמוצר פנסיוני מוביל מגמה זו התגברה בשנת 2008 בעקבות כניסת הסדר פנסיה חובה לתוקף במהלך השנה. כתוצאה מכך ולאור העובדה כי ב ענף הביטוח קיימים שיקולים מהותיים שלא לבצע פדיונות או מעבר לאפיקים אחרים , כאמור בסעיף 6.2 ואילו בענף הגמל הכספים המנוהלים נזילים יותר והשיקול העיקרי שלא לבצע פדיון של הכספים , ללא מעבר לאפיקים אחרים , הוא אובדן ה טבות המס, בשנת 2008 חל קיטון משמעותי בסך הנכסים המנוהלים בענף הגמל בשל ירידות בהשקעות ופדיונות. יש לציין כי בהשוואה לקופות הגמל , לקרנות ההשתלמות אין תחליפים המקנים הטבות מס דומות לטווח חסכון זה, ולכן הן נפגעות פחות מהתגברות התחרות.
לאור האמור , יש לבחון את התחרות בשני מישורים – התחרות בענף הגמל ותחרות ענף הגמל באפיקים המקבילים (ביטוח חיים ופנסיה) בהם החיסכון ארוך הטווח.

1.31 <u>ענף הגמל</u>

כללי - דרישות חקיקת בכר ל מכירת קופות הגמל על ידי הבנקים הובילה לשינוי מבני במפת הבעלויות בענף הגמל , וחלק גדול מ קופות הגמל שהוצעו למ כירה נ רכשו על ידי קבוצות הביטוח השונות . בנוסף, עקב צפי לדרישות רגולטריות מהאוצר , כמו דרישה להגדלת הון עצמי, וכן דרישה לצמצום מספר קופות לחברה מנהלת (קופה אחת מכל סוג), נמשכת מגמת צמצום הגופים המנהלים קופות גמל . על פי נתוני האוצר (״גמל נט״),בעוד שבשנת 2007 עמד מספר התאגידים השולטים על כ – 74 , ירד מספרם לכ- 58 וכ – 48, בשנים 2008 ו – 2009 בהתאמה.

כחלק ממגמה זו, במרץ 2008 נרכשה קופת הגמל גדיש מבנק הפועלים על- ידי בית ההשקעות פסגות. במהלך חודש פברואר 2009, פעילות קרנות הנאמנות, ניהול התיקים ותעודות הסל של בית ההשקעות פריזמה, נמכרה לבית ההשקעות אקסלנס . במהלך חודש אפריל 2009, הושלם המהלך של פירוק בית ההשקעות פריזמה , ע״י רכישת קופות הגמל של פריזמה לידי פסגות בית השקעות בע״מ.

בשנת 2009 עם התאוששות שוק ההון מהמשבר הכלכלי , עלה סך הנכסים הכולל של הענף מ- 220 מיליארד ₪ נכון ל 31 בדצמבר 2008, ל 280 מיליארד ₪ נכון ליום 31 בדצמבר 2009.

להלן נתוני נכסי קופות הגמל, לסוגיהן העיקריים, במיליוני ש"ח, ביום 31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2007 - 2009[3]:

סוג קופה	2009	אחוז שינוי בין 2008 ל- 2009	2008	אחוז שינוי בין 2007 ל- 2008	2007
תגמולים ופיצויים	159,621	26%	126,964	-24%	166,120
קרן השתלמות	98,133	35%	72,586	-19%	89,737
מרכזית לפיצויים	21,211	21%	17,459	-18%	21,327
מטרה אחרת	868.44	26%	690	-35%	1,069
סה"כ	**279,834**	**29%**	**217,699**	**-22%**	**278,253**

להלן פירוט הגופים המרכזיים השולטים בענף הגמל ותיאור התפתחות חלקם בסך נכסי קופות הגמל בשנים 2007 - 2009 בהתאם לנתוני משרד האוצר ("גמל-נט"):

תאגיד שולט	2009	2008	2007
פסגות בית השקעות בע"מ	17.0%	8.7%	0.6%
כלל חברה לביטוח בע"מ	11.6%	11.6%	11.5%
אחר (קופות סקטוריאליות)	9.2%	10.5%	11.4%
דש אייפקס הולדינגס	7.5%	6.5%	5.8%
הראל השקעות בביטוח	6.7%	6.8%	6.9%
אקסלנס השקעות בע"מ	6.2%	6.4%	6.7%
ע"י – הסתדרות המורים בישראל	5.0%	5.0%	4.4%
מיטב בית השקעות (מאיה) בע	4.2%	1.2%	1.1%
מנורה מבטחים החזקות בע"מ	4.1%	3.3%	1.2%
מגדל שוקי הון (1965)	4.0%	3.9%	4.1%
אלטשולר שחם בע"מ	3.3%	2.2%	2.1%
הלמן אלדובי פיננסים בע"מ	2.4%	2.6%	0.3%
אנליסט שירותי ניהול השקעות	1.5%	1.3%	1.6%
ע"י-קופות הגמל של האקדמאים	1.4%	1.3%	1.3%
סה"כ	**84.1%**	**71.3%**	**58.9%**

1.1.31 <u>ענף הגמל – התחרות בתחומי הפעילות השונים</u>

(א) קופות גמל לתגמולים ולפיצויים: ראה לעיל.

(ב) קרנות השתלמות: לקרנות ההשתלמות לא קיים תחליף חיסכון קצר טווח הנהנה מהטבות מס, על-כן עיקר התחרות בתחום פעילות זה הינה בעיקר בין קרנות השתלמות שונות וכן מול מוצרי חיסכון שונים, המוצעים על-ידי הבנקים.

[3] נתוני משרד האוצר ב"גמל נט".

(ג) קופות גמל מרכזיות לפיצויים ולדמי מחלה: תחום פעילות זה מאופיין במספר מצומצם יותר של עמיתים וניידות נמוכה יותר. בנוסף, לאור העובדה שהבנקים אינם עוסקים בייעוץ ובהפצה של קופות הגמל מסוג זה וכן לאור השינויים בעקבות רפורמת המוצרים וחיסולן העתידי של קופות הגמל המרכזיות לפיצויים, עיקר התחרות בתחום מתרכזת בשימור לקוחות, עד למועד סגירתן של הקופות. כמו-כן יובהר, כי קופות הגמל המרכזיות מתחרות בפוליסות ביטוח לדמי מחלה, המוצעות על-ידי חברות הביטוח.

2.31 <u>תחום החיסכון ארוך הטווח – ענפים אחרים</u>

<u>ביטוח חיים</u>

להלן נתוני הנכסים המנוהלים (עתודות ביטוח חיים) במיליוני ש"ח בגין ההתחייבויות הביטוחיות בענף ביטוח חיים עבור חמש הקבוצות הגדולות בענף, ביום 31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2007 - 2009:[4]

	2009	אחוז שינוי בין 2008 ל- 2009	2008	אחוז שינוי בין 2008 ל- 2007	0007
מגדל	61,849	24%	49,975	-2%	50,948
כלל	40,460	26%	32,095	-3%	33,197
הפניקס	25,062	23%	20,315	-13%	23,259
הראל	21,952	19%	18,426	-8%	20,007
מנורה	13,810	24%	11,152	-11%	12,586
סה"כ השוק	**168,868**	**24%**	**136,393**	**-6%**	**144,483**

בישראל פועלות חמש קבוצות ביטוח עיקריות בענפי ביטוח החיים - הפניקס, מגדל, כלל, הראל, ומנורה - וכן מספר חברות ביטוח קטנות יותר. על פי נתוני משרד האוצר, מקבלות חמש הקבוצות העיקריות כ-90% מסך הפרמיות בענף בשנת 2009.

נתחי השוק של חמש קבוצות הביטוח העיקריות בענף בישראל בשנים 2007 – 2009 הינם כדלקמן:

קבוצה	2009	2008	2007
מגדל	30.1%	30.2%	30.5%
כלל	21.7%	21.4%	22.1%
הראל	15.7%	16.7%	15.5%
הפניקס	**14.9%**	**15.1%**	**15.4%**
מנורה	8.1%	8.5%	9.1%
אחר	9.5%	8.2%	7.3%
כל החברות - סולו	100%	100%	100%

[4] לגבי התיק הצמוד בביטוח חיים, נתוני 2008 נכונים ליום 31 בדצמבר. נתוני 2009 הינם נתונים מוערכים.

ענף הפנסיה

השחקניות הגדולות בענף הפנסיה הן מנורה - מבטחים, מקפת אישית (קבוצת מגדל), מיטבית - עתודות (קבוצת כלל), הראל פנסיה והחברה . להלן נתחי השוק של המתחרות העיקריות בשוק הפנסיה בשנים 2006 – 2009 (בהתאם לאתר משרד האוצר "פנסיה-נט", הנתונים מבוססים על הפקדות):

קרן	2009	2008	2007
מבטחים	32.9%	34.8%	37.1%
מקפת	27.2%	28.0%	27.9%
מיטבית - עתודות	17.3%	17.1%	16.9%
הראל*	13.5%	11.4%	10.4%
הפניקס	**5.9%**	**5.1%**	**4.3%**
קרנות אחרות	5.4%	3.6%	3.4%
סה"כ	100.0%	100.0%	100.0%

נתוני הראל פנסיה כוללים גם את נתוני "גלעד רווחית", לרבות בשנות ההשוואה.

3.31 שיווק והפצה

נכון למועד הדוח , ערוץ ההפצה המרכזי של קופות הגמל אשר בבעלות חברות הביטוח הוא סוכני הביטוח . בנוסף לערוץ זה , צפויה כניסת הבנקים לייעוץ פנסיוני להתגבר בשנים הקרובות ולהוות ערוץ הפצה מרכזי גם לקופות גמל.

להערכת החברה, לכניסה של הבנקים בעתיד הקרוב להפצת מוצרים פנסיונים לרבות קופות גמל, צפויה להיות השפעה משמעותית על התחרות בין כל הגופים המוסדיים בשוק . אין בידי החברה לאמוד את המועד המדויק של כניסת הבנקים לענף , אשר החלה להתבצע בהדרגה , ולפיכך את ההשפעה שתהיה למהלך כזה על החברה בתקופה הקרובה.

4.31 השיטות העיקריות של החברה להתמודדות עם התחרות:

1.4.31 החברה רואה לעצמה כיעד מרכזי לשמר את תיק הלקוחות ואף להגדיל את חלקה בענף הגמל . לשם כך , נערכת החברה להתמודדות עם התחרות הגוברת, כדלקמן:

(א) פיתוח מערך ההפצה והשירות של הקופות ;

(ב) פיתוח יכולת מתן הלוואות ללקוחות העונים על קריטריונים מסוימים.;

(ג) השקעות במיכון ליצירת יתרון תחרותי בשירות ללקוח.

(ד) עדכון תפישת ניהול ההשקעות כדי להתמודד טוב יותר בתחרות בין הקופות על התשואות המושגות על-ידן.

(ה) ביצוע שינוי מבני לאיחוד החברות המנהלות של הפנסיה והגמל והקמת ועדת השקעות אחת (גמל, פנסיה, ביטוח), במטרה למצות את הסינרגיה בין המוצרים השונים , ליצור כתובת אחת לערוצי ההפצה וללקוחות החברה בתחום החיסכון והביטוח הפנסיוני , ולתת מענה לצרכי הלקוחות במוצרים משולבים.

(ו) הרחבת מעגל ערוצי ההפצה והתקשרות עם הבנקים הנכנסים לפעילות ייעוץ פנסיוני.

(ז) התאמת מסלולי ההשקעה למצב השוק ולטע מי הלקוחות (לדוגמא, בעקבות המשבר הכלכלי נפתח מסלול ללא מניות).

2.4.31 להלן פירוט תשואות הקופות בשנים 2005-2009 בהשוואה לממוצע הענפי:

	2009		2008		2007		2006		2005	
	הפניקס	**ממוצע ענפי**	**הפניקס**	**ממוצע ענפי**	**הפניקס**	**ממוצע ענפי**	**הפניקס**	**ממוצע ענפי**	**הפניקס**	**ממוצע ענפי**
הפניקס - השתלמות - כללי	36.14%	השתלמות- ממוצע	-27.57%	השתלמות – ממוצע	8.83%	השתלמות - ממוצע	9.13%	השתלמות - ממוצע כלל ענפי:	10.34%	השתלמות – ממוצע כלל ענפי:
הפניקס - השתלמות - מנייתי	80.33%	כלל ענפי:	-46.56%	כלל ענפי: (17.07%)	38.16%	כלל ענפי:	19.92%	7.32%	30.65%	12.32%
הפניקס – השתלמות – ללא מניות	5.59%	29.52%	3.51%		אין נתונים	8.46%	אין נתונים		אין נתונים	
הפניקס פיצויים ותגמולים - כללי	36.07%	פיצויים - ותגמולים	-27.04%	פיצויים – ותגמולים	8.65%	פיצויים - ותגמולים	9.10%	פיצויים - ותגמולים	10.57%	פיצויים ותגמולים – ממוצע כלל ענפי: 13.30%
הפניקס פיצויים ותגמולים – מנייתי	83.73%	ממוצע כלל ענפי:	-47.90%	ממוצע כלל ענפי: (16.39%)	38.48%	ממוצע כלל ענפי: 8.65%	17.38%	ממוצע כלל ענפי: 7.57%	29.80%	
הפניקס פיצויים ותגמולים – ללא מניות	5.81%	28.36%	-3.87%		אין נתונים		אין נתונים		אין נתונים	
הפניקס פיצויים ותגמולים – סגורה	26.65%		-17.40%		10.05%		7.73%		11.16%	
הפניקס פיצויים מרכזית	30.06%	פיצויים - ממוצע כלל ענפי:	-26.22%	פיצויים – ממוצע כלל ענפי:	10.24%	פיצויים – ממוצע כלל ענפי:	10.73%	פיצויים - ממוצע כלל ענפי:	10.69%	פיצויים – ממוצע כלל ענפי:
הפניקס פיצויים מרכזית – סגורה	28.36%	26.38%	-18.42%	-13.72%	9.35%	8.53%	7.74%	7.32%	10.89%	12.26%

3.4.31 שיטת הפניקס – כאמור לעיל בסעיף 10 בחודש ינואר 2009 הכריזה הקבוצה על כוונתה להשיק את "שיטת הפניקס" לניהול חסכון ארוך טווח, המציגה תפיסה חדשנית לניהול הסדרי חסכון ארוך טווח, תוך בניית תיק חיסכון פנסיוני אישי המותאם למאפיינים ולהעדפות של כל לקוח, והקצאת נכסים באמצעות מדדים סחירים בארץ ובחו"ל. אחד מיעדי הקבוצה הוא השלמת תשתית לשיטת הפניקס במוצרי חסכון ארוך טווח השונים ושיווקה בהצלחה ללקוחות קיימים ופוטנציאליים.

41. **<u>עונתיות</u>**

קופות גמל לתגמולים ופיצויים אישית לשכירים, וקרנות השתלמות לשכירים, אינן מאופיינות בעונתיות, עקב החובה להפריש שיעור קבוע מהשכר בכל חודש. קופות גמל לתגמולים לעצמאיים, קרנות השתלמות לעצמאים וקופות מרכזיות לפיצויים מאופיינות בעונתיות וההפקדות ברובן מתבצעות בדצמבר בכל שנה, בכדי שניתן יהיה ליהנות מהטבות המס בגין כל שנת המס.

51. **<u>רכוש קבוע ומתקנים</u>**

1.51 החברה משתמשת במערך המחשוב של חברת האם, אשר ממוקם ברובו בבניין הראשי של קבוצת הפניקס בגבעתיים, והשאר ממוקמים בסניפים השונים ברחבי הארץ ובאתר הגיבוי של החברה. תשתיות המחשוב של הקבוצה מבוססות מחשבי Unix של IBM ומשמשות כ – 3,000 משתמשים במקביל, לחברה מערך של מעל 250 שרתים וכן מספר מערכות אחסון נתונים בנפח כולל של 150 TB. החברה אינה נושאת בעלויות מערך המחשוב.

2.51 משרדי החברה ממוקמים בקומה 9-11 בשטח של כ- 315 מ"ר בבניין הידוע בשם "בית הורד", המשמש למשרדי הקבוצה, שהנה בעלת הזכויות להירשם כבעלים בו. החברה נושאת בעלויות השכירות בסך 391 אלפי ש"ח לשנה.

61. **<u>נכסים לא מוחשיים</u>**

אין לחברה נכסים לא מוחשיים מהותיים.

71. הון אנושי

המבנה הארגוני של החברה :

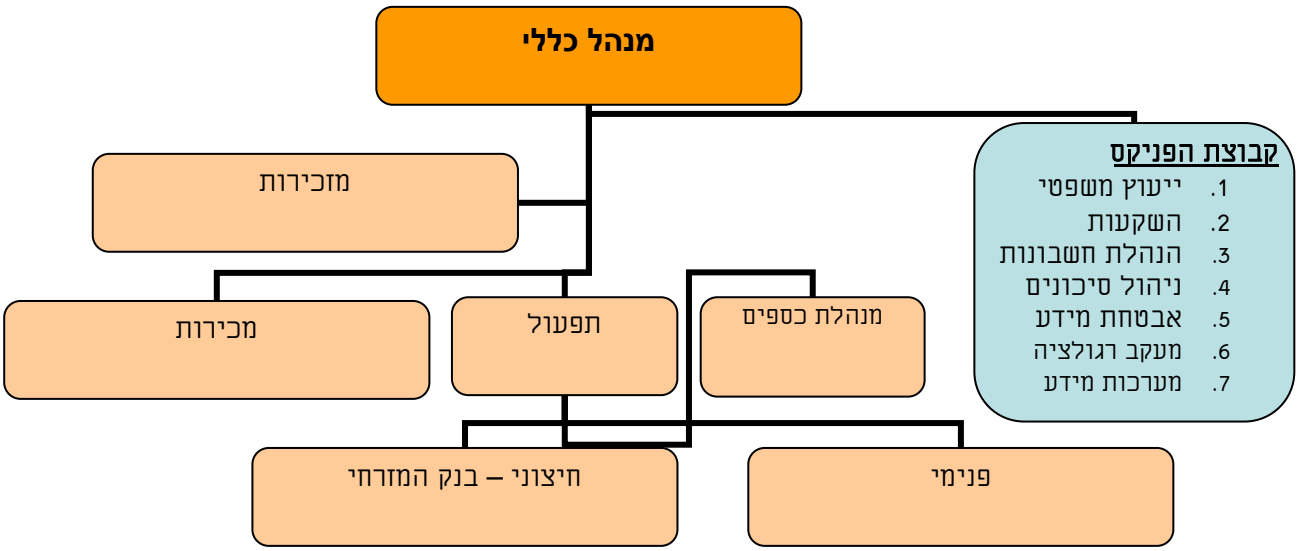

דירקטוריון החברה מתווה את מדיניותה ומפקח על ביצועי המנכ"ל ופעולותיו. הדירקטוריון מינה, בנוסף לועדת הביקורת, גם ועדות מאזן וועדת השקעות.

כאמור לעיל, החברה מקבלת מהקבוצה את השירותים הבאים: שירותי השקעות, שירותי ניהול סיכונים, שירותי מקצועיים, שירותי תפעול חלקיים, שירותי מיכון ומערכות מידע, שירותי מזכירות חברה ושירותים משפטיים לעניין גביית חובות. כמו-כן, מערך ההדרכה פועל בשיתוף מלא עם מערך ההדרכה של חברת האם בכל הקשור להדרכות עובדי החברה.

להלן מצבת עובדי החברה:

	31/12/09	31/12.08
הנהלת החברה	1	2
תפעול	4	8
חשבות	1	1
שיווק	2	4
סה"כ	8	15

1.71 הטבות וטיבם של הסכמי העסקה:

תנאי ההעסקה של העובדים ונושאי המשרה בחברה הם על-פי חוזי העסקה אישים המקובלים בקבוצה, וחלים עליהם תנאי העבודה, הרווחה, והתגמול המקובלים בקבוצת הפניקס.

ביום 17 ביוני 2007, החליט דירקטוריון הפניקס אחזקות, לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת של הפניקס אחזקות מאותו היום , על אימוץ תוכנית תגמול לעובדים ונושאי משרה לשנת 2007 (להלן: "**התוכנית**"). לפרטים אודות התגמול למנכ"ל החברה היוצא, ראו ביאור 14 לדוחות הכספיים.

2.71 <u>שינוי מבני מתוכנן: מיזוג פעילות הפנסיה והגמל</u>

כאמור לעיל, לאחר תקופת הדו"ח נתקבלה החלטה למזג את הפעילות של הפניקס פנסיה והפניקס גמל, כך שקרנות הפנסיה וקופות הגמל תנוהלנה על ידי חברה מנהלת אחת. ההחלטה טעונה אישור הגופים המוסמכים לרבות אגף שוק ההון ורשות המיסים. מתווה הפעולה להעברת ניהול מרצון של הפניקס גמל להפניקס פנסיה אושר על ידי אגף שוק ההון ביום 9 לפברואר 2009. כמו כן ניתן אישור עקרוני לשינוי שם החברה להפניקס פנסיה וגמל בע"מ ואושר עקרונית תיקון תקנון ההתאגדות כמתחייב מהשינוי המבני. השינויים יכנסו לתוקף ביום ביצוע השינוי המבני. המועד המתוכנן לביצוע השינוי המבני יהיה במהלך הרבעון השני כפוף לאישור הממונה. בשלב זה, נעשה איחוד תפעולי בפעילות הגמל והפנסיה.

החברה החליטה להעביר את הקופות שהיא מנהלת בנאמנות להפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ (להלן - הפניקס פנסיה) בכפוף למתווה שיאושר על ידי הממונה על שוק ההון הביטוח והחסכון, רשות המיסים וכל גוף סטטוטורי אחר שיידרש.

הממונה על שוק ההון נתן ביום 9 בפברואר, 2009 אישור למתווה הפעולה שהגישה החברה, להעברת הניהול מרצון של החברה להפניקס פנסיה. בהתאם למתווה עם העברת הקופות לניהול הפניקס פנסיה החברה תפסיק לשמש כחברה מנהלת.

בהתאם לאישור אגף שוק ההון הביטוח והחיסכון העברת הקופות להפניקס פנסיה ייעשה ביום 31 במרץ, 2010 רטרואקטיבית ליום 1 בינואר, 2010.

החברה קיבלה אישור רשות המיסים למתווה.

81. <u>ספקים ונותני שירותים</u>

1.81 החברה מקבלת שירותים מקבוצת הפניקס, כאמור לעיל בסעיף 17.

2.81 עבור שירותי תפעול חיצוניים עושה החברה שימוש בשירותי בנק מזרחי אשר מנהל עבור הפניקס גמל את תפעול חשבונות העמיתים ברמת העמית. בתמורה לשירותים כאמור, משלמת החברה לבנק מזרחי דמי תפעול בשיעור שנתי של 0.1% משווי סך כל קופות הגמל המתופעלות על-ידו. סכום דמי התפעול מנוכה מחשבון החברה המנהלת. עם כניסת בנק מזרחי – טפחות להפצת מוצרים פנסיונים עמלת התפעול תשתנה ותותאם להוראות הממונה. על-פי ההסכם, לכל אחד מן הצדדים מסורה הזכות להביא לסיומו בהודעה מראש של 6 חודשים.

3.81 להלן נתונים אודות עמלות קניה ומכירה ועמלות של ני ״ע המשולמות לחברי בורסה איתם הקופות עובדות:

	שנת 2009	שנת 2008
עמלה בגין מכירה וקנייה של מניות בארץ	0.01%-0.05%	0.01%-0.05%
עמלה בגין מכירה וקנייה של אג״ח בארץ	0.015%-0.04%	0.015%-0.04%
עמלה בגין מכירה וקנייה של מק״מ	0.15%-0.025%	0.15%-0.025%
עמלה בגין מכירה וקנייה של אופציות מעו״ף	2.5 ש״ח - 1.50 ש״ח ליחידה	2.5 ש״ח - 1.50 ש״ח ליחידה
עמלה בגין מכירה וקנייה של מניות בחו״ל (בתוספת תשלום לברוקר בחו״ל)	0.12%-0.20%	0.12%-0.20%
עמלה בגין מכירה וקנייה של אג״ח בחו״ל	0.025%-0.05%	0.025%-0.05%

להלן נתונים אודות התפלגות עמלות בגין ניירות ערך, בקופות השונות (באלפי ש״ח):

	שנת 2009	שנת 2008
הפניקס תגמולים ופיצויים	228	167
הפניקס השתלמות	277	178
הפניקס מרכזית	64	35
הפניקס מרכזית לפיצויים (סגורה)	12	9
הפניקס תגמולים ופיצויים (סגורה)	19	12
סה״כ	600	401

.91 **השקעות**

אין לחברה פעילויות השקעה בחברות מוחזקות, חברות בנות או כל פעילות השקעה מסוג זה.

.02 **מימון**

בתקופת הדוח ונכון למועד הדוח לא היו לחברה הלוואות.

.12 **מיסוי**

תיאור דיני המס החלים על התאגיד:

1.12 החברה נישומה בישראל בהתאם להוראות פקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ״א 1961 (להלן - ״הפקודה״). החברה הינה ״מוסד כספי״ כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל״ו – 1975. המס החל על הכנסות של מוסדות כספיים מורכב ממס חברות ומ מס רווח.

בהתאם לצווי מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ״רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס״ט-2009 שאישרה הכנסת בחודשים יוני ודצמבר 2009 יעמוד שיעור מס הרווח החל על מוסדות כספיים כדלהלן:

- 16.5% החל מיום 1 ביולי 2009 ועד ליום 31 בדצמבר 2009.
- 16.0% בשנת 2010.
- 15.5% החל מיום 1 בינואר 2011.

2.12 חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה, התשמ"ה-1985: עד ליום 31 בדצמבר 2007 חל על החברה חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה) התשמ"ה 1985, לפיו נמדדות תוצאות הפעילות לצרכי מס על בסיס ריאלי, תוך התאמה לשינויים במדד המחירים לצרכן. החל מיום 1 בינואר 2008 בוטל חוק זה ונקבעו הוראות מעבר. בהתאם לכך נמדדו תוצאות הפעילות לצרכי מס על בסיס נומינלי.

3.12 בחודש יולי 2009 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009 אשר קובע, בין היתר, הפחתה הדרגתית נוספת של שיעור מס חברות ושיעור מס רווח הון ריאלי בישראל החל משנת 2011.

להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שנה	שעור מס חברות	שעור מס רווח	שעור מס כולל במוסדות כספיים
		%	
2009	26	16.0*)	36.21 *)
2010	25	16.0	35.34
2011	24	15.5	34.20
2012	23	.15.5	33.33
2013	22	15.5	32.47
2014	21	15.5	31.60
2015	20	15.5	30.74
2016 ואילך	18	15.5	29.00

*) שיעור משוקלל.

לשינוי בשיעורי המס אין השפעה מהותית על תוצאות החברה.

4.12 שומות סופיות: לחברה טרם הוצאו שומות מס הכנסה סופיות מיום היווסדה. יחד עם זאת, בהתאם ובכפיפות להוראות סעיף 145 לפקודת מס הכנסה, הדוחות שהוגשו לשלטונות המס לשנים עד וכולל שנת 2004 נחשבים אף הם כסופיים.

5.12 הפסדים צבורים לצרכי מס: יתרת ההפסדים לצרכי מס המועברת לשנה הבאה מסתכמת בכ-6.2 מיליון ₪ ליום 31 בדצמבר 2009. החברה לא יצרה מסים נדחים בגין יתרת ההפסדים לצורכי מס המועברים לשנים הבאות מאחר וניצולן אינו צפוי בעתיד הנראה לעין. להוראת המעבר לחוק התיאומים בשל אינפלציה, יתרת הפסדים להעברה צמודה למדד עד ליום 31 בדצמבר 2007.

22. <u>מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד</u>

1.22 הפעילות בתחום קופות הגמל טעונה רישוי בהתאם לחוק הביטוח ולחוק קופות הגמל ומפוקחת על ידי הממונה על אגף שוק ההון , ביטוח וחיסכון . החברה מחזיקה את כל הרשיונות והאישורים המתחייבים על-פי דין.

1.1.22 כאמור לעיל בסעיף 7.1.2 החברה המנהלת וקופות הגמל תחת ניהולה כפופות בעיקר להוראות החקיקה הבאות ולתקנות וצווים מכוחם חוק הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות גמל) התשס"ה-2005.

2.1.22 פקודת מס הכנסה ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) התשכ"ד 1964

3.1.22 חוק הפיקוח על שירותים פיננסים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה – 2005

4.1.22 חוק איסור הלבנת הון, התשס"ה –2000.

5.1.22 תיקון 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) תשס"ח – 2008

6.1.22 תקנות הניוד פנסיוני.

7.1.22 פנסיה חובה (הסכם קיבוצי וצו הרחבה להבטחת בטוח פנסיוני במשק)

2.22 <u>להלן תיקונים שהוכנסו בחוק הפיקוח בעקבות חקיקת בכר והסדרים נוספים , הנוגעים להסדרת המשטר התאגידי של הגופים המוסדיים:</u>

1.2.22 הרחבת התחולה של חלק מהכללים החלים לגבי אורגנים , נושאי משרה ומנגנוני בקרה בחברות ציבוריות על מבטחים שאינם חברות ציבוריות וחברות מנהלות.

2.2.22 הוספת כללים וחובות מינוי של אקטואר ומנהל סיכונים בחברות הביטוח , התניית מינוי חלק מנושאי המשרה באישור מראש הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון , כגון מנכ"ל, דירקטור ומבקר פנים. בנוסף, ניתנה למפקח על הביטוח סמכות לקבוע כללים לעניין הרכב הדיר קטוריון, ועדות השקעה , כשירות חבריו , דרכי עבודתו ונושאים שידונו בו ובועדותיו.

3.2.22 הרחבת סמכויות הפיקוח של הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון בנוגע לניהול תקין של חברות הביטוח וחברות מנהלות.

4.2.22 הרחבת סמכותו של הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון להטיל עיצומים כספיים וקנסות אזרחיים בין היתר , על מבטח, סוכן ביטוח, סוכן תאגיד וסוכן יחיד מבלי להיזדקק להגשת כתב אישום וכן הגדלת סכומי הקנסות.

5.2.22 קביעת שורה של הוראות שהפרתן מהווה עבירה פלילית , והרחבת אחריות נושאי המשרה למניעת עבירות כאמור.

3.22 <u>הוראות לעניין דיווח חשבונאי</u>

1.3.22 על פי הוראות חוק הפיקוח, דוחות כספיים שנתיים מבוקרים של מבטח, וכן דוחות כספיים מסוקרים לתקופות ביניים ייערכו (לרבות תוכן, מידת פירוט ועקרונות חשבונאיים) בדרך ששר האוצר הוסמך בחוק לקבוע בתקנות, יוגשו למפקח, ויפורסמו ברבים. בנוסף נקבע, כי מבטח חייב לנהל מערכת חשבונות נפרדת לגבי עסקי ביטוח חיים, להחזיק נכסים נפרדים לכיסוי התחייבויותיו בביטוח חיים ולעשות ביטוח משנה נפרד לעסקים אלה.

2.3.22 בשנת 2008 החלו חברות הביטוח לערוך את דוחותיהן הכספיים על פי כללי התקינה החשבונאית הבינלאומית (IFRS). יצוין, כי בחוזרים בדבר אימוץ התקינה הבינלאומית בדוחות הכספיים של חברות הביטוח וגופים מוסדיים נוספים נקבע, כי הוראות הדיווח הקבועות בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, לא יחולו בכל מקום בו הן אינן מאפשרות את יישום התקינה הבינלאומית או שהן אינן מאפשרות את שנקבע בחוזרים שפרסם המפקח אגב המעבר לתקינה הבינלאומית.

4.22 <u>חקיקה כללית</u>

1.4.22 <u>חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו – 2006</u> (להלן: "**<u>חוק תובענות ייצוגיות</u>**") – חוק תובענות ייצוגיות קובע, בין היתר, כללים אחידים לעניין הגשה וניהול של תובענות ייצוגיות; הרחבת עילות התביעה; הרחבת המנגנונים באמצעותם ניתן להגיש תביעה ייצוגית (הכללת מצטרפים לתביעה ולא רק הוצאת מי שהודיע כי ברצונו לצאת מהגשת התביעה). החוק חל על תובענות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות תלויות ועומדות.

2.4.22 חוק איסור הלבנת הון, התש"ס – 2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון") – חוק איסור הלבנת הון והצווים שהותקנו מכוחו (בעיקר צו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטח וסוכן ביטוח), התשס"ב – 2001, וצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של קופת גמל וחברה המנהלת קופת גמל), התשס"ב – 2001) (להלן: "צו איסור הלבנת הון") מטילים חובה על מבטח, חברה מנהלת של קופת גמל וסוכן ביטוח לאמת ולרשום את פרטי הזיהוי של מקבלי השירות בפוליסות ביטוח חיים שיש בהם מרכיב חיסכון וקופות גמל. בנוסף, מוטלת חובה על חברות הביטוח, חברות מנהלות וסוכני ביטוח לדווח למפקח על הביטוח על פעולות מסוימות, כגון פעולות בלתי רגילות הנחזות כפעולות מעוררות חשד. ביום 17 בספטמבר 2007 פרסם המפקח על הביטוח טיוטת תיקון לצו איסור הלבנת הון, הקובעת מדיניות וכללים להכרת מקבלי השירות כאמצעי למניעת הלבנת הון ומימון טרור.

ביום 14 בינואר 2008 פורסמה הבהרה לעניין חובת הדיווח על פ עולה בלתי רגילה לפי צו איסור הלבנת הון המרחיבה את חובת הדיווח גם לגבי פעולה הנחזית בעיני הקופה או המבטח וסוכן הביטוח, לפי העניין, כקשורה להלבנת הון או מימון טרור, אף אם אין ידיעה או חשד לזיקה בין הפעולה האמורה לבין עבירת מקור.

3.4.22 חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981 – החוק קובע הוראות לעניין הגנת פרטיותם של אנשים ומוסדרת בו, בין היתר, דרך רישומו של מאגר מידע. בנוסף, החוק קובע הוראות בדבר חובותיו של מנהל מאגר מידע והשימוש בו.

בנוסף חל חוזר הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון מיום 16 באוקטובר 2006 לעניין הוראות לניהול סיכוני אבטחת המידע של הגופים המוסדיים. הוראות החוזר כוללות, בין היתר, דרישות להקמה והטמעה של נושאי ניהול אבטחת המידע בארגון, בניית תוכנית עבודה ליישום ההוראות, הגדרת מדיניות אבטחת מידע, סיווג נכסים וביצוע הערכת סיכונים, כתיבת נהלים ויישום בקרות ומנגנוני אבט חת מידע.

5.22 <u>תקנות וטיוטות תקנות עיקריות שהותקנו או פורסמו מכוח חוק הפיקוח:</u>

1.5.22 <u>טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשס"ח-2008</u> - ביום 7 ביולי 2008 פרסם הממונה על שוק ההון טיוטה שלישית לתקנות האמורות (להלן: "**טיוטת תקנות כללי השקעה**") שהועברו לאישור ועדת הכספים. התקנות המוצעות באות להחליף ולאחד את המסגרת המשפטית של כללי ההשקעה החלים על גופים מוסדיים (קופות גמל, קרנות פנסיה וחברות ביטוח). התקנות המוצעות מסירות מספר מגבלות הקיימות כיום בכללי ההשקעה הנוגעים לס וגים מסוימים של נכסים, ומאידך מציעה להמשיך בה גברת רמת המעורבות של ועדות ההשקעה בגופים המוסדיים בכלל ומעורבות הנציגים החיצוניים בפרט. התקנות האמורות קובעות, בין היתר, כי משקיע מוסדי (כולל מבטח לגבי השקעות העומדות כנגד התחייבויות תלויות תשואה) וכל עוסק מטעמו בניהול כספי עמיתים או מבוטחים יפעלו לפי הוראות סעיף 3(ב) עד (ה) לחוק קופות גמל, המטילות חובות זהירות והגינות שונות כלפי עמיתים ומבוטחים, וישקלו, בין השאר, את אלה: (1) תזרים המזומנים הצפוי במשקיע המוסדי ובכלל זה קביעת שיעור מזערי של נכסים נזילים, ובשים לב לכספים המיועדים לתשלום קצבה למקבלי קצבאות; (2) אפשרויות השקעה חלופיות מאותו סוג, בשים לב לתשואות ולסיכונים הצפויים וליחס ביניהם; (3) כאשר ההשקעה היא בניירות ערך - גם את כדאיות ההשקעה לפי איכות נייר הערך הנמדדת באמות מידה כלכליות מקובלות, ובשים לב לאיכות הממשל התאגידי בגוף המוחזק, הנמדדת לפי אמות מידה מנחות שקבע המשקיע המוסדי והמשקל שהוא ייחס לה בהערכת כדאיות ההשקעה.

כמו כן, קובעות התקנות הוראות בדבר עמידה בשיעורי השקעה המותרים על פי התקנות בנכס מסוים או בסוגי נכסים לרבות עמידה במגבלות ובתנאים שנקבעו בנוגע להשקעה בהם, חריגה משיעורי השקעה, השקעות חברה מנהלת כנגד ההון העצמי שלה, השקעות מבטח כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה לרבות הוראות כלליות בדבר החזקת נכסים על ידי מבטח וקביעת מדד לפיזור סיכון בסוגי נכסים מסוימים. בין השינויים העיקריים בתקנות המוצעות, כללי ההשקעה יוחלו על כל קבוצת הגופים המוסדיים הנשלטים על ידי אותו בעל שליטה; הסרת המגבלות הכמותיות ביחס לפעילות בתחומי הריפו (רכישה מחדש), השאלת ושאילת ניירות ערך; חיוב הגופים המוסדיים להעניק אשראי לא סחיר על סמך שימוש בכלי הערכה פנימיים לרבות שימוש במודל דיר וג פנימי, כפי שהדבר נדרש על פי סטנדרטים בינלאומיים וכפי שהוא קיים במערכת הבנקאית; קביעת מגבלות ביחס להשקעות בתאגידים הקשורים לבעלי השליטה בגופים המוסדיים, תוך הגברת המעורבות והאחריות של הנציגים החיצוניים בועדות ההשקעה;; וקביעת מגבלות על השקעת כספי נוסטרו של חברות ביטוח ביחס להון העצמי שלהן.

2.5.22 <u>תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 (להלן: "תקנות הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות")</u> - ביום 10 במרץ 2008 נכנסו לתוקפן תקנות לעניין הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות, הכוללות בין היתר, תשלומים הנובעים מהשקעה בקרנות השקעה שאינן צד קשור ("עמלת ניהול חיצוני"), בניירות ערך לא סחירים ובזכויות במקרקעין, ותשלומים למנהל תיקים ולמנהל קרן נאמנות בגין השקעה בחו"ל. הוראות התקנות מסדירות את סוגי ההוצאות שמותר לגוף מוסדי להוציא בשל ביצוע עסקאות בנכסים שבניהולו כאשר הוצאות אלו לא יכללו במסגרת דמי הניהול אותם הוא גובה מהחוסכים. יצוין כי בתקנות נקבעו הוראות שעה לעניין עמלת ניהול חיצוני ולעניין הכרה בהוצאה בעד הליך דירוג פנימי לשם הערכת סיכון, עד ליום 31 בדצמבר 2011,

3.5.22 <u>טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות)(תיקון), התשס"ח-2008</u> – ביום 18 במאי 2008 פרסם המפקח על הביטוח את טיוטת התקנות האמורות וטיוטת חוזר בדבר השקעה בתעודות סל. טיוטת התקנות קובעת, כי ניתן להכיר בתקבולים שמקבל מנפיק תעודת סל בכל צורה ש היא, כהוצאה ישירה הנגבית מנכסי העמית או המבוטחים, מעבר לדמי ניהול, אם תעודת הסל עומדת במספר קריטריונים מצטברים כפי שהוגדרו בטיוטת התקנות. בטיוטת החוזר מובהר כי תשלומים או הוצאות לעניין זה הם כל תשלום שמקבל מנפיק התעודה, בגין הנכסים המגבים את ההתחייבויות או בגין פעולה שנעשית בהם, ושאינם מועברים למחזיקי תעודת הסל, למעט תשלומים בעד קנייה, שמירה או מכירת ניירות ערך.

4.5.22 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה ומכירה של ניירות ערך), התשס"ט-2009 – ביום 2 במרץ 2009 פורסמו התקנות האמורות, המאמצות במתכונת מצומצמת הוראות מתוך טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשס"ח-2008. הוראות התקנות מצמצמות את ניגוד העניינים בהשקעות של קופות גמל בידי משקיעים מוסדיים הקשורים עם חברות חיתום וחברות ברוקראז' (מבצעות בבורסה את פקודות המכירה והקניה של המשקיעים).

עד ליום 31 בדצמבר 2010 המשקיעים המוסדיים יוגבלו ברכישת ניירות ערך בהנפקה מחתמים או מפיצים קשורים עד 7.5% מכמות ניירות הערך שנמכרו בהצעה, בתנאי שניתן אישור ועדת ההשקעות, אולם אם שווי הנכסים המנוהלים בידי כל המשק יעים המוסדיים כאמור גבוה מ- 10 מיליארד ₪, לא תעלה הכמות הנרכשת על 15% מהכמות הנמכרת, לאחר התקופה האמורה המשקיעים המוסדיים יוגבלו ברכישת ניירות ערך בהיקף של 5% ו-10%, בהתאמה. בנוסף נקבע כי רכישה ומכירה של ניירות ערך תיעשה לפי הליך תחרותי מסוים הנותן למשתתפים בו הזדמנות שווה לרכוש או למכור את ניירות הערך. עד ליום 31 בדצמבר 2009 רכישה ומכירה של ניירות ערך באמצעות צד קשור ובלבד שהעמלות המשולמות לא יעלו על 20% מסך כל העמלות ששולמו בשל כלל הרכישות והמכירות שביצע משקיע מוסדי. לאחר התקופה האמורה לא ניתן יהיה לרכוש או למכור ניירות ערך באמצעות צד קשור. תקנה זו בדבר רכישת או מכירת ניירות ערך אינה חלה על חברה מנהלת של קופת גמל מרכזית לפיצויים. תחילתן של התקנות ביום 1 באפריל 2009. למיטב ידיעת החברה, התקנות האחרות שהוועדה לא אישרה עברו לדיון ואישור ועדת הכספים שתקום לאחר הבחירות.

5.5.22 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ו – 2006 (להלן: "תקנות הדירקטוריון וועדותיו") – הוראות התקנות, החלות על גופים מוסדיים, קובעות בין היתר כללים לעניין הרכב הדירקטוריון, כשירות חבריו, הגבלות על מינוי דירקטור, נושאים לדיון בדירקטוריון, כללים למניעת ניגוד עניינים ענפי והוראות שונות לעניין ועדות הדירקטוריון, ועדת ביקורת וועדת מאזן.

6.5.22 טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (כללים למניעת ניגודי עניינים של רואה חשבון מבקר), התשס"ח-2008 – ביום 9 בספטמבר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת תקנות כאמור בד בבד עם פרסום טיוטת חוזר, וביום 9 במרץ 2009 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון חוזר הוראות לעניין רואה חשבון מבקר של גוף מוסדי, כמפורט בסעיף 5.2.7(כט) להלן. התקנות המוצעות קובעות הוראות לעניין הבטחת אי תלו ת רואה החשבון המבקר, איסור מינוי רואה חשבון מבקר העוסק בעיסוקים נוספים עבור הגוף המוסדי, שמירת אי ניגוד עניינים ומניעת ניגוד עניינים של אקטואר מבקר.

7.5.22 טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(השתתפות חברה מנהלת באסיפה כללית), התשס"ח-2008 – ביום 6 באוגוסט 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון על הביטוח את טיוטת התקנות האמורה יחד עם טיוטת חוזר בדבר הגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק ההון בישראל וטיוטת הבהרה לעניין מינוי דירקטור על ידי הגוף המוסדי . טיוטות אלו מאמצות את המלצות דוח הועדה לבחינת הצעדים הדרושים להגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק ההון בישראל (ועדת חמדני) שפורסם בחודש ינואר 2008. המלצות הועדה מתמקדות בחובת ההשתתפות של הגופים המוסדיים באסיפות בעלי מניות ומחזיקי אג "ח של תאגידים שהם בעלי זכויות הצבעה בהם , התמודדות עם ניגודי עניינים הע לולים לפגוע באיכות ההצבעה , עידוד הגופים המוסדיים להיעזר בגורמים מקצועיים לגיבוש המלצות הצבעה באסיפות , הגברת מעורבות הגופים המוסדיים במינוי דירקטוריונים ובייחוד דירקטורים חיצוניים בחברות ציבוריות , ועידוד הגופים המוסדיים למעורבות פעילה בתחומים אחרים של הממשל התאגידי והפיקוח על החברות הציבוריות בהן הם משקיעים . התקנות מסדירות , בין היתר , את חובת ההשתתפות וההצבעה של משקיע מוסדי באסיפה כללית של תאגיד שהוא בעל זכות הצבעה בו , לרבות חובת הצבעה בנושאים המפורטים בתקנות וסייגים לחובה זו , והתקשרות המשקיע המוסדי עם גורם מ קצועי לצורך גיבוש המלצות הצבעה . טיוטת החוזר מסדירה מספר נושאים הכלולים בהמלצות הועדה ואשר לא הוסדרו במסגרת התקנות, לרבות חובת פרסום של מדיניות ההצבעה , אופן ההצבעה בפועל, וחובת פרסום אמות מידה ביחס לאיכות הממשל התאגידי בהתאם לטיוטת תקנות כללי השקעה.

8.5.22 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(חישוב שווי נכסים), התשס"ט – 2009 (להלן: " תקנות חישוב שווי נכסים ") – ביום 25 בפברואר 2009 פורסמו התקנות האמורות , אשר נכנסו לתוקף ביום 27 במרץ 2009. התקנות קובעות הוראות אחידות לחישוב שווי הנכסים שבהם משקיעים הגופים המו סדיים. התקנות הסמיכו את הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון לקבוע הוראות בדבר הגדרת נייר ערך סחיר לפי היקף ותדירות המסחר של נייר הערך , ולגבי נכס שאינו נייר ערך סחיר הסמיכו את הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון לקבוע את דרך חישוב השווי ההוגן של הנכס . בנוסף, הוקנתה למפקח הסמכות , אם סבר כי גוף מוסדי ביצע עסקה משיקולים שאינם כלכליים במטרה לשפר את תוצאות פעילותו בצורה לא נאותה , להורות על חישוב שווים של אותם נכסים באופן שיבטל באופן מלא או חלקי את שיפור התוצאות כאמור , אף אם העסקה מותרת לפי הדין , ובלבד שניתנה לגוף המוסדי זכות טיעון.

6.22 בנוסף, כפופה פעילות החברה להוראות כדלקמן:

1.6.22 הסכמי תפעול

בחודש ספטמבר 2006 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון חוזר בדבר הסכמים למתן שירותי תפעול לגוף מוסדי על ידי יועץ פנסיוני. בשל החשש כי הסכמים מסוג זה יוצרים זיקה אסורה בין הגוף המוסדי לבין היועץ הפנסיוני, קבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון הגבלות לעניין הסכמי התפעול והשירותים הניתנים על פיהם. בין היתר נקבע כי תוכן השירות לא יכלול פעילויות הכלולות במסגרת חובותיו ופעולותיו של יועץ פנסיוני, לרבות פעולות הקשורות בהפצת מוצר פנסיוני וכן פעילות שאינה קשורה לניהול או לתפעול של הגוף המוסדי. התמורה השנתית תתאים לשירותים הניתנים על ידי היועץ הפנסיוני, ובכל מקרה לא תעלה על 0.1% משווי סך כל הנכסים המנוהלים על-ידי היועץ הפנסיוני ושבגינם ניתנים שירותי התפעול. כמו כן, קובע החוזר הוראות ביחס למניעת הטיה של היועץ וביחס לגילוי נאות והפרדה פרסונלית בין מי שעוסק במתן יעוץ פנסיוני או בפעילות נלווית לייעוץ הפנסיוני, לבין מי שעוסק במתן שירותי תפעול או בפעילות נלווית להסכם שירותי תפעול כאמור. בהתאם להוראות החוזר, נקבע כי הממונה יראה בכל התקשרות בהסכם תפעול בין יועץ פנסיוני לבין חברה מנהלת של קרן פנסיה שלא נדרשה לשירותי תפעול חיצוני ביום 8.2.2006 כחלק בלתי נפרד מהפצת קרן הפנסיה ועל כן לא ניתן יהיה לגבות בשל הסכם כאמור תשלום מעבר לעמלת ההפצה שמשלמת החברה המנהלת ליועץ הפנסיוני.

בחודש דצמבר 2007 פורסמה טיוטת חוזר בדבר שירותי תפעול זמניים, אשר נועדה להסדיר את מתן שירותי התפעול לתקופת ביניים. הטיוטה מסדירה את סוגי השירותים שיכולים להינתן לעמיתי קופת גמל של חברה מנהלת אשר נרכשה מתאגיד בנקאי או רכשה ממנו קופות גמל, באמצעות התאגיד הבנקאי המוכר. טיוטת החוזר מאפשרת לחברה מנהלת כאמור לתת לעמיתי קופות גמל שבניהולה, שירותים שאמורים להינתן על-ידי החברה המנהלת או על-ידי בעל רשיון יועץ פנסיוני או סוכן פנסיוני, גם באמצעות התאגיד הבנקאי המוכר וכחלק משירותי התפעול הניתנים על ידו, וזאת לתקופות קצובות, כמפורט בטיוטת החוזר.

2.6.22 מגבלות על השקעות בצדדים קשורים

בהתאם לתיקון לתקנות מס הכנסה משנת 2004 הוטלו מגבלות על השקעה של חברות מנהלות בצדדים קשורים. בספטמבר 2007 פורסמה טיוטה שנייה של תקנות הפיקוח של שירותים פיננסיים (כללי השקעה), התשס"ו-2006 ("**טיוטת תקנות ההשקעה החדשות**"). בטיוטת תקנות ההשקעה החדשות נקבעו כללים אחידים ביחס לאישור עסקאות ו/או השקעה בצדדים קשורים לגופים המוסדיים וכן נקבעו גם מגבלות כמותיות ביחס להיקף ההשקעה בצדדים קשורים ו/או באמצעות צדדים קשורים.

3.6.22 אגרות וקנסות

באוקטובר 2007 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסים (ביטוח) (הפחתה של סכומי העיצום הכספי), התשס"ח- 2007 ותקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני) (הפחתה של סכומי העיצום הכספי), התשס"ח-2007, המאפשרות למפקח להפחית את סכומי העיצום הכספי שהוא מוסמך להטיל, וזאת בשיעורים הקבועים בתקנות ובהתקיים קריטריונים המפורטים בהן.

ביולי 2007 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (אגרה שנתית לחברה מנהלת), התשס"ז- 2007, על פיהן חברה מנהלת של קופות גמל תשלם אגרה שנתית של 2000 ₪, בתוספת הצמדה למדד, בעד כל קופת גמל שבניהולה.

7.22 בשנת 2008 פורסמו ונכנסו לתקפן שורה נוספת של הוראות חוק וחוזרים שפורסמו על ידי הממונה ואשר עיקרן מפורט להלן:

1.7.22 ביום 20 בינואר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון את הביטוח חוזר בדבר רשימת נכסי הגופים המוסדיים ברמת הנכס הבודד, ביום 25 באוגוסט 2008 פורסם תיקון לחוזר, וביום 4 בפברואר 2009 פורסם עדכון לחוזר. כחלק ממדיניות להגברת הגילוי הנאות והשקיפות, החוזר מסדיר את אופן הצגת מידע זמין בדבר אופן השקעת כספי הציבור על ידי גופים מוסדיים ברמת הנכס הבודד.

2.7.22 ביום 20 בפברואר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון את הביטוח חוזר בדבר דיווח לציבור על הוצאות ישירות המנוכות מחשבונות העמיתים, וביום 25 באוגוסט 2008 פורסם תיקון לחוזר. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 קובעות אילו הוצאות ישירות רשאי גוף מוסדי לנכות מחשבונות העמיתים והמבוטחים מעבר לדמי הניהול. מטרת החוזר להגביר את רמת המידע המוצג לציבור וליצור מנגנון פיקוח שקוף ביחס לגביית הוצאות אלו. הוראות החוזר מסדירות את מבנה הדיווח ומתכונתו, אופן הדיווח וההצגה, ותדירות הדיווח והצגתו באתר האינטרנט. על פי החוזר, גוף מוסדי יציג את הרשימות ל ארבע תקופות האחרונות, כאשר התקופה הראשונה שתוצג היא התקופה המסתיימת ביום 30 ביוני 2008. על אף האמור, דיווח קופות גמל בנפרד עבור כל קופת גמל ודווח התחייבויות תלויות תשואה בנפרד עבור כל מסלול וקרן חל מהדיווחים בגין הדוח השנתי לשנת 2008. דיווח כאמור בגין התקופה המסתיימת ביום 30 ביוני 2008 נעשה בקופות גמל עבור כלל קופות הגמל יחד ובהתחייבויות תלויות תשואה עבור כלל המסלולים והקרנות יחד.

3.7.22 <u>קופת גמל בניהול אישי</u>

ביום 6 במרץ 2008 פרסם המפקח על הביטוח את טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(קופת גמל בני הול אישי), התשס"ח – 2008. טיוטת התקנות קובעת, בין היתר, הוראות בדבר אופן השקעת כספי קופת הגמל בניהול אישי לרבות השקעת הכספים באמצעות מנהל תיקים, ומגבלות על השקעת כספי קופת גמל בניהול אישי.

4.7.22 <u>טיוטת חוזר בעניין טיוב נתוני זכויות העמיתים בגופים מוסדיים</u>

בחודש אפריל 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת חוזר ב עניין טיוב נתוני זכויות העמיתים בגופים מוסדיים . על גוף מוסדי לבצע את כל הפעולות הנדרשות במטרה להבטיח קיומם של מערכות מידע ובסיסי נתונים המכילים נתוני מידע מהימנים, מדויקים, שלמים וזמינים הניתנים לאח זור במהירות ובאפקטיביות. בטיוטת החוזר צוינו הפעולות הנדרשות מהגוף המוסדי לצורך עמידה במטרות המפורטות לעיל בקשר לניהול וטיוב מידע בדבר זכויות העמיתים, וזאת לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2009.

5.7.22 <u>מסמך סוגיות בנושא תיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל</u>

בהמשך לתיקון מס ' 3 לחוק ק ופות הגמל, פרסם המפקח ב יום 15 באפריל 2008 מסמך בעניין סוגיות בנושא תיקון מס ' 3 לחוק הגמל, וביום 20 באוגוסט 2008 פרסם הבהרה לעניין הפקדות כספים של עמית במעמד עצמאי לקופת גמל, וביום 4 במרץ 2009 פרסם הבהרה לעניין משיכה שלא כדין מקופת גמל לא משלמת לקצבה . במסגרת המסמך התייחס המפקח לסוגיות שונות העולות בקשר עם יישום התיקון האמור, כגון הסוגיות הבאות : קביעת כללים לגבי אופן הטיפול בכספים שהופקדו על-ידי עמית עצמאי בקופת גמל לתגמולים , על-ידי עמית שכיר בקופת גמל לתגמולים, ועל-ידי עמית- מעביד לקופת גמל מרכזית לפיצויים הח ל מתחילת שנת 2008 ועד לכניסת התיקון לחוק לתוקף ; קביעת כללים לעניין משיכת כספים מקופת גמל לא משלמת לקצבה שנצברו החל משנת 2008 ואילך ; חישוב סכום הקצבה המזערי כהגדרתו בסעיף 23 לחוק קופות הגמל ; העברת כספי הפיצויים בקופת גמל אישית לפיצויים על- ידי עובד שפרש ; הבהרה בנוגע לרישום צו עיקול ; ועוד. יצוין כי ביום 4 ביוני 2008 נשלח מכתב למנהלי חברות הביטוח מהמפקח המבקש לבחון את השפעת התיקון האמור על העתודות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים . ביום 4 במרץ 2009 פורסמה הבהרה על- ידי אגף שוק הוון לעניין תשלום כספים שנמשכו שלא כדין.

6.7.22 ביום 10 ביוני 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון חוזר בדבר מתנות והטבות למבוטחים ולעמיתים. הוראות החוזר קובעות הגבלות על הענקת מתנה או הטבה אחרת אגב התקשרות בעסקה למבוטח או לעמית שאינה חלק אינטגרלי מהעסקה לרבות קביעה כי מבוטח או עמית לא יידרש לע מוד בהתחייבות כלשהי בתמורה לקבלת מתנה. תחילתו של החוזר ביום 1 באוגוסט 2008.

7.7.22 ביום 10 ביוני 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון על הביטוח חוזר בדבר שימוש בפוליגרף ביישוב תביעה . הוראות החוזר קובעות כללים לעריכת בדיקת פוליגרף : איסור חיוב עריכת בדיקת פוליגרף, עריכת בדיקת פוליגרף רק לאחר שנחתם הסכם פוליגרף בין הגוף המוסדי ובין התובע , עריכת בדיקת הפוליגרף רק לאחר שהתובע הגיש לגוף המוסדי תביעה , ובתנאי שבשלב בירור התביעה או בשלב בדיקה מחודשת של זכאות התובע עלו חשדות למרמה מצד התובע בסייגים מסוימים , הוראה כי בה סכם הפוליגרף לא יהיה תנאי לפיו בדיקת הפוליגרף תשמש ראיה מכרעת , ותנאים נוספים . כן נקבעה בחוזר הוראה כי גוף מוסדי אינו רשאי להסתמך בעת דחיית תביעה או חלק ממנה , או בעת הקטנה או הפסקת תשלומים עיתיים רק על תוצאותיה של בדיקת הפוליגרף , תחילתו של החוזר ביום 1 בספטמבר 2008, והוא יחול לגבי כל תביעה שנמסרה לגוף מוסדי החל מיום זה.

8.7.22 <u>שירותי תפעול זמניים</u>

ביום 19 ביוני 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת חוזר שניה בדבר שירותי תפעול זמניים . הוראות החוזר מאפשרות לחברה המנהלת לתת לעמיתים בתקופת המעבר שירותים , שאמורים להינתן על ידה או על ידי בעל רשיון יועץ פנסיוני או רשיון סוכן פנסיוני , גם באמצעות תאגיד בנקאי כחלק משירותי התפעול הניתנים על ידו.

9.7.22 ביום 22 ביוני 2008 פורסם תיקון לחוזר מיום 24 בדצמבר 2007 בדבר דיווח עמלות המשולמות על ידי גופים מוסדיים , כך שהוראות החוזר יחולו על כל הגופים המוסדיים למעט קרנות פנסיה ותיקות.

01.7.22 ביום 1 ביולי 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון על הביטוח חוזר בדבר חישוב לראשונה של נכסי השקעה בגופים מוסדיים . הוראות החוזר קובעות את אופן חישוב שווי נכס סחיר ונכס לא סחיר במועד ההכרה הראשון של ה נכס, לשם הבטחת רכישתם של נכסים לא סחירים מתוך שיקולים כלכליים , ושצבירת הרווחים או ההפסדים לחשבונות העמיתים תשקף את הערך הכלכלי הטמון בנכסים בהם משקיעים הגופים המוסדיים . העיקרון המנחה הינו שיש לקבוע את השווי ההוגן של נכס ביום ההכרה הראשון לפי הסכום ששולם עב ורו. הוראות החוזר חלות על חברות מנהלות וקופות גמל שבניהולן , קרנות פנסיה ותיקות ותיק המשתתף ברווחים בחברות הביטוח . תחילתן של הוראות החוזר מיום כניסתן לתוקף של תקנות חישוב שווי נכסים, קרי ביום 27 במרץ 2009.

11.7.22 ביום 6 ביולי 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחס כון על הביטוח טיוטת חוזר בדבר איסוף מידע סטטיסטי אגב יישוב תביעות. החוזר קובע הוראות לאיסוף ושמירת נתונים סטטיסטיים ולהסדרת אופן הדיווח לממונה על שוק ההון , איסוף המידע הסטטיסטי אגב יישוב תביעות יאפשר פרסום מדדים ביחס לאופן בו מיושבות תביעות על יד הגופים המ וסדיים, שיהוו כלי נוסף למבוטחים ולעמיתים פוטנציאליים בבחירת הגוף המוסדי בו יתקשרו.

בטיוטת החוזר נקבע כי תוקף, החוזר חל ביום פרסומו והוא חול על נתוני התביעות לשנת 2009 ואילך, אך על אף האמור יפורסם מידע מסוים ביחס לנתוני תביעות בשנת 2008.

21.7.22 ביום 7 ביולי 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון חוזר בדבר תיקונים והבהרות לחוזרי אשראי ועדכון לוחות הזמנים ליישומם. בחוזרים מיום 27 באוגוסט 2007 בדבר ניהול סיכוני אשראי אגב פעילות השקעות ובדבר העמדת אשראי לא סחיר על ידי גופים מוסדיים – תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית (להלן: "חוזרי האשראי"), נקבעו הוראות לעניין התשתית הארגונית והתפעולית הנדרשות לתמיכה בניהול סיכוני אשראי, לרבות קביעת מדיניות ונהלים על ידי הדירקטוריון וועדות ההשקעות, חובת מינוי ועדת אשראי, חובת מינוי מנהל מערך אשראי לא סחיר ועקרונות השימוש בכלים מקצועיים להערכת סיכון האשראי הלא סחיר. בחוזר האמור הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון הוציא הבהרות ותיקונים לחוזרי האשראי ודחה את מועדי יישום חוזרי האשראי ליום 31 ביולי 2008. תחילתן של הוראות החוזר מיום פרסומן.

31.7.22 <u>טיוטת חוזר בעניין מבנה אחיד להעברת מידע בתחום ה חיסכון הפנסיוני – "שפה אחידה"</u>

ביום 22 ביולי 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת חוזר שנייה בעניין מבנה אחיד להעברת מידע בתחום החיסכון הפנסיוני – "שפה אחידה". בטיוטת החוזר נקבעו הוראות לעניין מבנה נתונים אחיד בעת העברת המידע בין הגופים המוסדיים ומהם לצרכני מידע שונים בתחום החיסכון הפנסיוני, לרבות יועצים, משווקים פנסיוניים, מעסיקים או מי מטעמם. הוראות חוזר זה, ככל שייכנס לתוקף, תחולנה על כלל הגופים המוסדיים ותוקפו בינואר 2009.

41.7.22 <u>התאמת פקודת מס הכנסה לתיקון מס' 3 לחוק קופות הגמל</u>

ביום 28 ביולי 2008 פורסמה הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 171) שמטרתה להתאים את הוראות פקודת מס הכנסה לתיקון מס' 3 לחוק הגמל ותיקונים נוספים, לרבות תיקונים עקיפים בחוק קופות הגמל ובחוק הפיקוח. בין היתר כוללת הצעת החוק את התיקונים הבאים: אפשרות להפקיד את מענק הפרישה ברכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה ולהגביל את הסכום; תיקונים בקשר עם תקרת הזיכויים/ניכויים שניתן לקבל אגב הפקדת כספים; מוצע להתיר למפקח לאפשר לחברות מנהלות ולחברה מנהלת של קרן פנסיה לתווך בעצמן ו/או באמצעות חברות בת מוצרי ביטוח ולאפשר לחברה מנהלת של קרן פנסיה לנהל במקביל גם קרן פנסיה ותיקה; מוצע להתיר ניוד של כספים שהופקדו לקופה נעברת שהייתה, לפני שנת 2008, קופת גמל לתגמולים או לקופת גמל אישית לפיצויים, לקופה מקבלת שאף היא ניהלה קופות כאמור לפני שנת המס 2008; מוצע להתיר משיכת כספים חד פעמית חלף קצבה מינימאלית, מקום בו הכספים שנצברו לטובת העמית אינם עולים על תקרה של עד 40,000 ₪;

מוצע להתיר משיכת כספים באופן חד פעמי מקופת גמל לא משלמת לקצבה בהתקיים מצב רפואי או מצב כלכלי מסוים , בדומה למשיכה מקופת גמל משלמת לקצבה. התחולה המוצעת ביחס לחלק מהסעיפים הינה מתחילת שנת המס וב יחס ליתר הסעיפים התחולה מיידית.

51.7.22 <u>חוזר העברת כספים בין קופות גמל</u>

בהמשך לתקנות הניוד הפנסיוני פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ב יום 5 באוגוסט 2008 חוזר בעניין העברת כספים בין קופות גמל . החוזר קובע פרוצדורות רלבנטיות לביצוע ניוד , מידע, מסמכים, לוחות זמנים להעברת כספים , בקשות ואישורים שיש להעביר בין העמית, הקופה המעבירה והקופה המקבלת, לפי העניין. כמו-כן, נקבעו הוראות מיוחדות לעניין ניוד לקרן פנסיה חדשה ביחס לקביעת גובה הכיסוי הביטוחי ותקופת האכשרה , ונקבעה מתכונת למסירת נתונים בין קופה מעבירה לקופה מקבלת . החוזר נכנס לתוקף בחודש אוקטובר 2008, למעט חברות ביטוח לגביהן תוקף החוזר הינו מחודש ינואר 2009.

61.7.22 <u>תשלומים לעובדת בהריון</u>

ביום 14 באוגוסט 2008 פורסמו תקנות עבודת נשים (מועדים וכללים לתשלומים לקופת גמל), התשס"ח- 2008. תקנות אלו מסדירות את התשלומים לקופת גמל לעובדת או לעובד בתקופה בה הם זכאים לדמי לידה או לגמלה לשמירת הריון , לפי הענין.

71.7.22 ביום 31 באוגוסט 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת חוזר בדבר הצהרה על מדיניות השקעה צפויה בגופים המוסדיים , המאפשרת לפקח, לבקר ולהעריך את ביצועי הגוף המוסדי ביחס למדיניות ההשקעות שהצהיר עליה וביחס למדדי הייחוס הרלוונטיים . החוזר קובע הוראות בדבר הצהרה מראש על מדיניות השקעה ביחס לאפיקי השקעה מרכזיים , תוך ציון מדדי הייחוס הרלוונטיים הצפויים לשנה הקרובה לכל אפיק ושיעורי החשיפה , לרבות קביעת שיעורים מקסימאליים ומינימאליים לכל אפיק השקעה.

81.7.22 ביום 31 באוגוסט 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת חוזר שלישית בדבר הוראות בדבר חישוב שווי נכסים לא סחירים של גוף מוסדי . הוראות החוזר קובעות עקרונות לאופן הערכת נכסים בגופים מוסדיים , לרבות קביעת הוראות סטנדרטיות לחישוב שווים של נכסים לא סחירים או חישוב שווים של נכסים לפי מודל חישוב פנימי שאושר על ידי הדירקטוריון ובלבד שהגוף המוסדי קיבל את אישור הממונה לחשב את שווים לפיו, בכפוף לתנאים מסוימים.

91.7.22 <u>טיוטת חוזר - פרסום מרכיבי תשואה של גופים מוסדיים</u>

בחודש אוגוסט 2008 פרסם המפקח טיוטת חוזר ש ניה בדבר פרסום מרכיבי התשואה של הגופים המוסדיים . בהתאם לטיוטת החוזר גוף מוסדי יפרסם את מרכיבי התשואה החודשית בציון תרומתו של כל אפיק השקעה לתשואה של כספי החיסכון שבניהולו . בנוסף, אחת לרבעון יפורסמו מרכיבי התשואה הרבעונית המצטברת במקביל למרכיבי התשואה החודש ית. פירוט המרכיבים ייעשה בהתאם לאפיקי ההשקעה שצוינו בטיוטת החוזר . כמו-כן, גוף מוסדי ידווח לממונה את מרכיבי התשואה באמצעות אתר האינטרנט שלו , וזאת במקביל למועד פרסום הדוח החודשי באתר האינטרנט . תחילתו של טיוטת ח וזר זה ביום 1 בינואר 2009. במקביל פרסם המפקח טיו טת חוזר בדבר פרסום מרכיבי התשואה של תיק הנוסטרו של חברות הביטוח . בהתאם לטיוטת החוזר , חברת ביטוח תפרסם אחת לרבעון את מרכיבי התשואה החודשית בציון תרומתו של כל אפיק השקעה לתשואה של כספי הנוסטרו שבניהולה , בחלוקה לפי סוגי ההתחייבויות כמפורט בתקנות הפיקוח על עסק י ביטוח (דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001. תחילתה של טיוטת החוזר ביום 1 בינואר 2009.

02.7.22 ביום 2 בספטמבר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת חוזר שניה בדבר דיווח על נושאי משרה בגופים מוסדיים. בחוק הפיקוח על הביטוח וחוק הפיקוח על קופות הגמל נקבעו הוראות לענין אורגנים ובעלי תפקידים אחרים במבטח, לרבות לעניין תנאי הכשירות , מניעת ניגודי ענייני ם ואישור מינויים של נושאי משרה. מנגנוני בקרה ופיקוח יעילים מחייבים הליך מינוי מסודר של נושאי משרה ובעלי תפקידים בהם , וכן העברת מיד ע בעניין לממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון. מטרת החוזר לעדכן ולהבהיר את הוראות הדיווח שנקבעו לגופים המוסדיים השונים , לרבות שיפור אופן הדיווח ותוכנו , בהתאם לניסיון שנצבר ולהוראות הדין המעודכנות , ולאחד את הוראות הדיווח החלות על הגופים המוסדיים השונים למתכונת אחידה. החוזר קובע הוראות בדבר קביעת נושאי משרה החייבים אישור, מבנה ואופן הדיווח על מינוי נושאי משרה , אשרור תקופתי לנושא משרה מכהן, ומבנה ואופן הדיווח התקופתי.

12.7.22 ביום 7 באוקטובר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון עדכון לחוזר הביטוח מיום 3 בדצמבר 2007 בדבר דוח חודשי של הגופים המוסדיים , בעניין חישוב מדד HS-STD (ערך בסיכון על בסיס סימולציה היסטורית), לשם הערכת סיכוני וביצועי השקעות באפיקי חסכון לטווח ארוך . מדד הסיכון האמור מנטרל את שינויי העבר בחשיפות אך משתמש בנתוני העבר עבור כל אחד מגורמי הסיכון להם חשוף הגוף המוסדי כיום, באמצעות סימולציות התשואות השבועיות על בסיס הנתונים ההיסטוריים הקיימים . תוצאות המדד מדווחות לראשונה החל מהדיווח בגין חודש מרץ 2009. תחילתו של העדכון לחוזר מיום פרסומו.

22.7.22 ביום 22 באוקטובר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת חוזר בדבר הסדרת אופן התנהלותם של הגופים המפוקחים במסגרת בירור תלונות הציבור. החוזר קובע הוראות בדבר אופן ההתנהלות של חברות הביטוח, חברות מנהלות, סוכנויות ביטוח, סוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים וסוכני שיווק פנסיוניים בטפלם בפניות ציבור מסוימות שבסמכות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון או סגנו, לרבות המידע הנדרש שיש לצרף לתשובה לפנייה ומועדים להמצאת המידע הנדרש.

32.7.22 <u>טיוטת חוזר – ביטוח משלים לעמיתים בקופות גמל</u>

ביום 26 באוקטובר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון חוזר בדבר ביטוח משלים לעמיתים בקופות גמל ובקרנות הפנסיה. בחוזר נקבעו כללים לרכישת ביטוח משלים על ידי חברה מנהלת של קרן פנסיה וכללים לרכישת ביטוח חיים קבוצתי על יד חברה מנהלת של קופת גמל. החוזר יחול על חברות מנהלות של קרנות פנסיה, חברות מנהלות של קופות גמול ועל חברות ביטוח, לגבי חוזים לביטוח משלים למבוט חים שייכרתו החל במועד תחילת החוזר, ולגבי חוזים לביטוח חיים קבוצתי בקופת גמל, אף אם נכרתו לפני מועד תחילת החוזר. תחילת החוזר ביום פרסומו.

42.7.22 ביום 4 בנובמבר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון הוראת שעה המאפשרת למשקיעים מוסדיים לחשב את שווין של אגרות חוב קונצרניות של חברות ישראליות שיירכשו החל מאותו מועד ועד למועד עליו יודיע הממונה לפי עלותן המתואמת ולא לפי שווי שוק או שווי הוגן, בהיקף שלא יעלה על 3% מהשווי המשוערך נכסיהן המנוהלים. מטרת הוראת השעה האמורה היא לאפשר למשקיעים המוסדיים להשקיע באגרות החוב הקונצרניות תוך נטרול השפעות ההתפתחויות בשווקים המאופיינים בתנודתיות הגבוהה במחירי אגרות החוב. אגרות החוב יוחזקו בידי המשקיעים המוסדיים במסגרת השקעה נפרדת החל ממועד רכישתן ועד מועד פדיונן הסופי. המשקיע המוסדי יהיה רשאי למכור את אגרות החוב לפני מועד פדיונן בנסיבות מיוחדות ובאישור מנומק ומתועד של ועדת ההשקעות. אופן ניהול מסגרת ההשקעה יפוקח באופן הדוק על ידי ועדת ההשקעות של המשקיע המוסדי. תחילתו של חוזר זה ביום פרסומו.

52.7.22 ביום 30 בנובמבר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת חוזר שניה בדבר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור, המשנה את טיוטת החוזר הראשונה מיום 20 במאי 2007. מטרת החוזר לקבוע כללים ברורים לגופים מוסדיים במסגרת יישוב תביעות מתוך תפיסה כי יישוב תביעות הינו מרכיב מרכזי בפעילותם של גופים מוסדיים, ודרך פעולתו של גוף מוסדי במסגרת הליך יישוב תביעות משפיע באופן ישיר על זכויותיו של התובע ועל יכולתו לבחון את דרכי הפעולה העומדות בפניו בשלבים השונים של ההליך האמור.

החוזר כולל הוראות בדבר עקרונות יישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור . החוזר קובע כי גוף מוסדי יקבע מערכת כללים לבירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור, הכוללת כללים בנוגע למסמכים ומידע בבירור תביעה , הודעות בדבר מהלך בירור התביעה ותוצאותיו , הודעת תשלום והודעת תשלום חלקי , הודעת פשרה , הודעת המשך בירור או הפסקת בירור , הודעה בדבר התיישנות תביעה , הודעה בעניין זכות השגה על החלטה , זכות תביעה נוספת של תובע , בדיקה מחו דשת של זכאות, בירור תביעה בעזרת מומחה , חוות דעת מומחה , תחלוף וזכויות כלפי צד שלישי, מתן תשובות וטיפול בפניות הציבור , ומתן העתקים . בחוזר נקבע כי גוף מוסדי רשאי לקבוע , במגבלות מסוימות , כללים אחרים מהכללים המנויים בחוזר וכללים נוספים בנושאים אחרים . על הכללים להיות אחידים לכל הענפים ולכל סוגי התובעים, אך גוף מוסדי רשאי לכלול כללים שונים ביחס לענפים שונים ובלבד שיש הצדקה לשונות עקב מאפייני הענף . בנוסף החוזר קובע הוראות בדבר הכשרת העוסקים ביישוב התביעות , מסירת הודעת דחיית תביעה ושמירת מידע ומסמכים . כמו כן, נקבע כי גוף מוסדי יערוך טבלה הכוללת את ההבדלים בין הכללים שקבע ביחס לענפים שונים (להלן : "טבלת ההבדלים") וטבלה הכוללת השוואה בין מערכת הכללים שקבע לעומת מערכת הכללים שנקבה בחוזר (להלן : "טבלת ההשוואה "), ועל הדירקטוריון לאשר את מערכת הכללים , את טבלת ההבדלים ואת טבל ת ההשוואה, לרבות כל שינוי בהם . שמירת מידע ומסמכים . הוראות החוזר יחולו על כל גוף מוסדי בין אם הוא פועל ליישוב תביעות בעצמו ובין באמצעות אחר . הוראות החוזר יחולו לגבי כל קופת גמל , לרבות קרן השתלמות וקרן פנסיה , ולגבי ענפי הביטוח המנויים בו . תחילתן של הוראות ה חוזר חלה ביום 1 בינואר 2010, למעט ההוראות בדבר אישור הדירקטוריון שחלות ביום 1 בדצמבר 2009. יצוין כי עובר לפרסום הטיוטה השניה , בעקבות פעילות מרוכזת של איגוד חברות הביטוח מול הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון בנוגע לטיוטת החוזר האמורה , העבירה הקבוצה לעיון הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון נוהל ליישוב תביעות בשני ענפים, ביטוח רכב רכוש וביטוח אובדן כושר עבודה במסגרת של רגולציה עצמית . להערכת הקבוצה , דרושה היערכות משמעותית לצורך עמידה בהוראות החוזר , ויישומו עשוי להאט את קצב תהליך בירור התביעות.

62.7.22 ביום 7 בדצמבר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת חוזר המשנה את הוראות חוזר מיום 27 במאי 2007 בדבר אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי . החוזר מפרט את ההוראות בדבר יישום דרישות סעיף 404 של ה- Sarbanes Oxley Act of 2002 (להלן : "ה- SOX Act") וכן את הוראות רשות לניירות ערך בארה"ב שפורסמו מכוחו , הכוללות, בין היתר, חובה לכלול דוח בקרה פנימית בכל דוח שנתי ; קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת ; דיווחים שיוגשו לממונה על שוק ההון , ביטוח וחיסכון בדבר הצעדים שננקטו ליישום החוזר ותנאים לקבלת ייעוץ חיצוני ליישום הוראו ת החוזר.

עיקר השינויים בטיוטת החוזר הם דחיית מועד תחילת החוזר משנת 2009 לשנת 2010 וקביעת יעדי ביניים לצורך עמידה בהוראות החוזר.

72.7.22 <u>חוזר הבהרה בדבר צירוף עמיתים למוצר פנסיוני</u>

ביום 9 בדצמבר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון חוזר הבהרה בדבר צירוף עמיתים למוצר פנסיוני. מטרת החוזר להבהיר את האמור בסעיף 13 לחוק הייעוץ והשיווק, הקובע כי ביצוע עסקה לגבי מוצר פנסיוני בעבור לקוח תיעשה רק כחלק מייעוץ או שיווק פנסיוני ובהמשך לו, ולהבהיר את היחס בין סעיף 13 לחוק הייעוץ והשיווק ובין סעיף 20(ב) לחוק קופ ות הגמל, הקובע כי מעביד רשאי להפקיד תשלומים לקופה בהתאם להוראות הדין או הסכם, כל עוד העובד לא בחר בקופה אחרת. בחוזר נקבע בין היתר, כי כל קשר של יחיד עם בעל רישיון בקשר להצטרפות למוצר פנסיוני מהווה ייעוץ או שיווק פנסיוני, ועל כן חל סעיף 13 לחוק הייעוץ והשיו וק ולא ניתן לבצע עסקה ללא הליך של ייעוץ או שיווק פנסיוני. מאידך, אם עובד מצטרף למוצר פנסיוני אשר הוגדר על ידי מעבידו כברירת מחדל לפי הוראת סעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל, בדרך של פניית מעבידו לגוף המוסדי, אין חובה לערוך הליך של ייעוץ או שיווק פנסיוני. כמו-כן, פנייה של יחיד ביוזמתו לגוף מוסדי, אשר הנו פסיבי לחלוטין ואינו נוקט כל פעולה שיווקית מול אותו יחיד, אינה מהווה שיווק פנסיוני.

82.7.22 ביום 10 בדצמבר 2008 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון חוזר בדבר פרסום מרכיבי התשואה של גופים מוסדיים. הוראות חוזר מיום 13 במאי 2007 בדבר מידע נדרש באתר אינטרנט של גוף מוסדי מחייבות את הגופים המוסדיים לפרסם את התשואה אותה השיגו במהלך החודש וכן את הרכב תיק הנכסים. החוזר האמור קובע הוראות לפירוט מרכיבי התשואה בציון תרומתו של כל אפיק השקעה לתשואה של כספי החיסכון שבניהול הגוף המוסדי, על מנת לאפשר לחוסכים השוואה נכונה ויעילה בין התשואות השונות של הגופים המוסדיים, ובכדי לעודד גילוי ושקיפות. על פי החוזר, חברת מנהלת תפרסם את מרכיבי התשואה החודשית בציון תרומתו של כל אפיק השקעה לתשואה של קופות הגמל שבניהולה עבור כל קופה בנפרד לרבות כל מסלול בק ופה מסלולית, ומבטח יפרסם את מרכיבי התשואה החודשית בציון תרומתו של כל אפיק השקעה לתשואה של כל קרן או מסלול השקעה בנפרד. גוף מוסדי יציג את מרכיבי התשואה עבור 12 החודשים האחרונים, כאשר החודש הראשון שהוצג הוא חודש ינואר 2009, כאשר נתוני חודש ינואר 2009 וחודש פברואר 2009 יוצגו במקביל לפרסום נתוני חודש מרס 2009.

92.7.22 <u>תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(הגנה ממשלתית על החיסכון הפנסיוני)(הוראת שעה), התשס"ט-2009 (להלן: "תקנות הגנה ממשלתית")</u> -

בהמשך לתכנית ההאצה בעקבות המשבר הכלכלי (ראו לעיל), והחלטת הממשלה מיום 14 בדצמבר 2008, לפיה תינתן הגנה ממשלתית על חיסכון פנסיוני לעמית שעומד בתנאי הזכאות ושמלאו לו 60 שנים או יותר עד ליום 13 בדצמבר 2011, פורסמו ברשומות ביום 25 בפברואר 2009 תקנות הגנה ממשלתית, שעיקריהן כדלקמן:

(א) עמית זכאי המבקש לממש את ההגנה ולקבל את סכום ה שתתפות הממשלה, יראו את סכום השתתפות הממשלה כאילו נתווסף לסכום המוגן שנצבר לזכותו בקופת הגמל ואשר לפיו תחושב קצבתו. האמור יחול גם במקרה שבו משיקולים תקציביים יועבר סכום השתתפות הממשלה לקופות הגמל בפריסה של מספר תשלומים או בתשלומים חודשיים.

(ב) האמור לעיל יחול גם לגבי עמית זכאי המבקש לממש את ההגנה ואשר החל לקבל קצבת זקנה מהקופה לפני מועד מימוש ההסדר, בשינויים המתחייבים לעניין זה מהחלטת הממשלה.

(ג) עיגון התנאי לפיו עמית זכאי המבקש לממש את ההגנה לא יהיה רשאי למשוך את הסכום המוגן ואת סכום השתתפות הממשלה, כולם או חלקם, אלא בדרך של קצבה. האמור לא יחול במקרה שבו רשאי אותו עמית, לפי הדין החל דרך כלל על קופות גמל לקיצבה, למשוך את הסכומים האמורים שלא בדרך של קצבה, ואולם בכל מקרה העמית לא יהיה רשאי למשוך את הסכומים האמורים בדרך של היוון קצבה לסכום חד-פעמי. יצוין כי בהתאם לתקנה 34(ה) לתקנות קופות גמל, עמית שפחת סכום הקצבה החודשית שהוא זכאי לה מהקופה מ-5% מסכום שכר המינימום לחודש, לפי חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987, ישולם לו הסכום שנותר בקופה בסכום חד-פעמי.

(ד) חברה מנהלת של קופת גמל לתגמולים או לקיצבה, תשמור את נתוני הסכום שנצבר בקופ ה ביום 30 בנובמבר 2008 לגבי עמיתים בגיל הפרישה המוקדמת לצורך בדיקת זכאותו של העמית להגנה ולצורך מימושה.

(ה) תוקפן של התקנות הנו עד יום 31 בדצמבר 2019, שהינו המועד האחרון שבו הצעיר מבין העמיתים הזכאים יהיה רשאי לממש את ההסדר.

03.7.22 <u>מודל חיסכון פנסיוני מותאם גיל</u>

בהתאם לתכנית ההאצה של הממשלה , התבקש משרד האוצר להציג עד חודש יוני 2009 מודל חיסכון פנסיוני המותאם לגיל החוסך . על-פי מודל זה , ככל שהחוסך מבוגר יותר, כך כספו ינותב להשקעות סולידיות יותר.

יצוין, כי ביום 8 בינואר 2008 פורסם נייר עבודה של אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בנושא מערכות פנסיה רב- מסלוליות (multi-funds pension system). בנייר צוין, כי בשנים האחרונות ניכרת בעולם מגמה של הרחבת אפשרויות הבחירה של הצרכן בתחום החיסכון וההשקעה , המוצאת ביטוי בעיקר בתחום ההשקעות בקרנות פנסיה (ובמוצרי החיסכון האחרים לטווח- ארוך), ובמוצר חדש – פנסיה רב- מסלולית, המאפשר לקרנות הפנסיה להציע לעמיתיהן מסלולי חיסכון פנסיוני מגוונים המותאמים לקבוצות הגיל השונות של האוכלוסייה . בפרט, יאפשר מודל חיסכון פנסיוני כאמור ל אדם המתקרב לגיל הפרישה לבחור באפיק חיסכון השונה מזה של אדם צעיר, בהתאם למטרות החיסכון והסיכונים הגלומים בו, הנגזרים בין היתר מגיל החוסך.

13.7.22 <u>הארכת תקופת התשלום לקופת גמל ולביטוח חיים</u>

ביום 11 בפברואר 2009 פורסמו תקנות מס הכנסה (הארכת תקופת התשלום לקופת גמל ולביטוח חיים) (הוראת שעה), התשס"ט-2009. לאור המצב הביטחוני ששרר בדרום הארץ ובמטרה להקל על עמיתים בקופות גמל שנמנע מהם לבצע את הפקדותיהם, הוארך המועד לביצוע תשלומים לקופות גמל וביטוח חיים לשנת המס 2008 עד לתום חודש פברואר 2009, ובלבד שנישום הגיש בקשה לכך עד לתחילת חודש אפריל 2009.

23.7.22 ביום 25 בפברואר 2009 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון טיוטת חוזר בדבר טיפול בחובות בעייתיים ופעולות גופים מוסדיים לגביית חוב . מטרת החוזר להבטיח כי גופים מוסדיים יפעלו באופן אקטיבי לגביית חובות , באופן עצמאי או במשותף עם לווים אחרים, לרבות גופים מוסדיים אחרים ותאגידים בנקאיים . כמו כן נועד החוזר להגדיר פעולות מ ינימליות על גוף מוסדי לנקוט לצורך מעקב ובקרה שוטפים אחר חוב שבניהולו, לצורך הערכה ובחינת מצב החוב בתיק נכסי ההשקעה שבניהולו, לצורך טיפול בחוב בעייתי ולצורך גיבוש החלטה בדבר אמצעים שינקוט לגביית החוב ובדבר השתתפותו בתהליך הסדר חוב , וכן לקבוע את הגורמים האחראים לביצוע פעולות אלה . בחוזר נקבעו הוראות בדבר קביעת מדיניות לאישור הסדרי חוב ולאישור רכישה חוזרת של אגרות חוב קונצרטיות , קביעת קווים מנחים על ידי הדירקטוריון באשר לקיומה של בקרה שוטפת אחר מצב חוב ולקיומו של תהליך עבודה מובנה שיתקיים בגוף המוסדי לזיהוי מוק דם של ירידה באיכות האשראי , זיהוי מוקדם של כשלים במשך חיי חוב ולזיהוי ואיתור חוב בעייתי (להלן : "תהליך הערכת מצב חוב"), וכן לפעולות שיינקטו לטיפול בחוב.

כן נקבעו הוראות בדבר תהליך הערכת מצב חוב לרבות מינוי פורום חוב האחראי על ביצוע התהליך האמור , והוראות ב דבר הגשת דוח מיידי על ידי פורום החוב לגורמים מוסמכים לרבות ועדת האשראי והגשת דוח תקופתי לגורמים המוסמכים לרבות ועדת האשראי וועדת ההשקעות , כאשר גוף מוסדי רשאי לסטות מהוראת אלה ולפעול בדרך שונה , ובלבד שדרך פעילותו עולה בקנה אחד עם עקרונות ומטרות החוזר ועקרונ ות הפעולה של הגוף המוסדי דווחו למפקח . כמו כן נקבעו הוראות בנוגע להחלטות בדבר אמצעים שיינקטו על ידי גוף מוסדי ובדבר השתתפות גוף מוסדי בנציגות בעלי חוב ובנוגע להחלטות בדבר אישור תנאי הסדר החוב, לרבות קביעה כי החלטה שלא להשתתף בנציגות או שלא לנקוט בצעדים משפטיים כנגד לווה והחלטה שלא לאשר הסדר חוב יבוססו על חוות דעת משפטית וחוות דעת כלכלית בדבר ההשלכות האפשריות על כספי החוסכים ובדבר אמצעים חלופיים לגבית החוב , רכישה חוזרת של אגרות חוב קונצרטיות , תיעוד וחובות פרסום שונות לרבות פרסום של הקווים המנחים להיערכות ארגו נית של הגוף המוסדי לטיפול בחוב בעייתי.

33.7.22 ביום 2 במרץ 2009 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון חוזר בדבר שערוך השקעה בנכס חוב לא סחיר – הוראת שעה. החוזר מאפשר למשקיע מוסדי לשערך השקעה בנכס חוב לא סחיר , שבוצעה החל ממועד תחילת החוזר , בהתאם למרווח סיכון ומנגנון שערוך שוטף על פי שוויה ההוגן שנקבע על ידי המשקיע המוסדי או לחלופין לסווג את ההשקעה בקבוצת "הלוואות וחייבים " כמוגדר בתקינה הבינלאומית ולשערכו בהתאם , בכפוף לתנאים מסוימים . שערוך נכס לא סחיר כאמור ייעשה על ידי משקיע מוסדי המנהל היקף נכסים העולה על 12 מיליארד ₪ או מוסדיים אחרים שהשתתפו במסגרת של קונסורציום בראשות משקיע מוסדי כאמור או אשר מסתמכים על אופן השערוך של משקיע מוסדי כאמור . החוזר חל על השקעות כאמור שהועמדו ממועד התחילה ועד ליום 31 בדצמבר 2009. תחילת החוזר מיום 1 בינואר 2009.

43.7.22 ביום 9 במרץ 2009 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון חוזר בדבר גמול לדירקטורים חיצוניים בגופים מוסדיים. הוראות החוזר מתאימות את תנאי הגמול של דירקטורים חיצוניים ונציגים חיצוניים בגופים מוסדיים המאוגדים כחברות פרטיות לתנאי הגמול של דירקטורים חיצוניים בגופים מוסדיים המאוגדים כחברות ציבוריות לאחר תיקון תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס - 2000. תחילתו של החוזר ביום פרסומו, למעט הוראות בענין דירקטורים חיצוניים מכהנים, שתחילתן בתוך 30 ימים מיום פרסום החוזר.

53.7.22 ביום 9 במרץ 2009 פרסם הממונה על שוק ההון ביטוח ו חסכון חוזר בדבר הוראות לעניין רואה חשבון מבקר של גוף מוסדי . הוראות החוזר קובעות כללים להבטחת פעילותו התקינה של רואה החשבון המבקר של גוף מוסדי , ובכלל זה חובותיו ודרכי עבודתו מבלי לגרוע מהוראות כל דין ומהוראות תקנים מקצועיים החלים על רואה חשבון מבקר, וכן חובותיו של הגוף המוסדי בקשר עם הביקורת החיצונית . תחילתו של החוזר ביום פרסומו , למעט הוראות בדבר מסירת דו "ח שנתי מפורט שיוגש לראשונה בגין הדוחות הכספיים לשנת 2009 והוראות מעבר לגבי חובת רוטציה של שותפים האחראים על הביקורת וסקירת הביקורת המכהנים כדין.

63.7.22 <u>צעדי אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון בעקבות אירועי המשבר העולמי</u>

ביום 24 במרץ 2009 פרסם המפקח מסמך שעניינו "צעדים בשוק החיסכון הפנסיוני בעקבות אירועי המשבר העולמי " הסוקר צעדים שונים הננקטים על- ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר במטרה לספק הגנה טובה יותר על כספ י החוסכים. על צעדים אלו נמנים הצעדים הבאים : התאמת סיכון ההשקעות למאפייני הלקוח (יישום מודל חסכון פנסיוני מותאם גיל , לפיו ככל שהחוסך מבוגר יותר, כך כספו ינותב להשקעות סולידיות יותר); צמצום מספר מסלולי ההשקעה ; מעבר לפרסום תשואה שנתית של מוצרי החיסכון הפנסיונ י; קביעת סטנדרטים למערכי שירות הלקוחות ; פרסום מדיניות השקעה צפויה ; התאמה בין תגמול מנהלי ההשקעות בגופים מוסדיים לבין ביצועי הגופים בטווח הארוך ; איסור השקעה באגרות חוב ללא קבלת מידע מינימאלי ; שטר נאמנות לדוגמה אליו יצטרכו להתייחס לפני רכישת אגרות חוב ; ניהול והחזקת אגרות חוב ; מתן כלים להגברת מעורבות הגופים המוסדיים בהסדרי חוב ; חיזוק מנגנוני הבקרה והפיקוח בתחומי ההשקעות וניהול הסיכונים . העלאת דרישות ההון העצמי מחברות ביטוח ומחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה ; איחוד והחמרת תקנות ההשקעה של גופים מוסדיים.

73.7.22 <u>טיפול בחובות בעייתיים ופעולות גופים מוסדיים לגביית חוב</u>

בחודש אפריל 2009 פרסם המפקח חוזר בדבר טיפול בחובות בעייתיים ופעולות גופים מוסדיים לגביית חוב . מטרת החוזר להבטיח כי גופים מוסדיים יפעלו באופן אקטיבי לגביית חובות, באופן עצמאי או במשותף עם מלווים אחרים , לרבות גופים מוסדיים אחרים ותאגידים בנקאיים. כמו כן נועד החוזר להגדיר מסגרת להיערכות גוף מוסדי לצורך מעקב ובקרה שוטפים אחר חוב שבניהולו , לצורך הערכה ובחינת מצב החוב בתיק נכסי ההשקעה שבניהולו , לצורך טיפול בחוב בעייתי ולצורך גיבוש החלטה בדבר אמצעים שינקוט לגביית החוב ובדבר השתתפותו בתהליך הסדר חוב , וכן לקבוע את הגורמים האחראים לביצוע פעולות אלה . תחילתו של חוזר זה ביום 19 באפריל 2009.

83.7.22 <u>העברת זכויות של עמיתים שלא במזומן</u>

בחודש מאי 2009 פרסם המפקח חוזר בדבר העברת זכויות עמיתים שלא במזומן. מטרת טיוטת החוזר הינה לה סדיר את התנאים להעברת זכויות עמיתים שלא במזומן. העברת זכויות עמיתים יכול שתיעשה שלא במזומן רק אם סך הסכומים המועברים באותו יום עסקים מקופת גמל אחת לקופת גמל אחרת או ממסלול השקעה אחד למסלול השקעה אחר בקופת גמל מסלולית עולים על 5 מיליון ש"ח או מעל ל- 1% מסך נכסי הקופה המעבירה או המסלול המעביר, לפי הנמוך מביניהם. ועדת ההשקעות של הגוף המוסדי תקבע נוהל עבודה מפורט (להלן – הנוהל) לדרך ולתנאים בהם תבוצע העברת זכויות עמיתים שלא במזומן. במסגרת אישור הנוהל יובאו בחשבון, בין היתר, השיטה והתנאים להעברת נכסים שלא במזומן במטרה למנוע פגיעה בעמיתי הקופות או המסלולים המעורבים בתהליך ההעברה. גוף מוסדי יפרסם באתר האינטרנט שלו את עקרונות הנוהל שקבעה ועדת ההשקעות שלו בקשר עם העברת זכויות עמיתים של במזומן. תחילתן של הוראות חוזר זה מיום פרסומו.

93.7.22 <u>הסדרת התנהלות</u>

בחודש יוני 2009 פרסם ה מפקח חוזר בדבר הסדרת אופן התנהלותם של הגופים המפוקחים (חברות ביטוח, חברות מנהלות של קופות גמל, חברות מנהלות של קרנות פנסיה, סוכנויות ביטוח, סוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים וסוכני שיווק פנסיוניים) במסגרת בירור תלונות ציבור. חוזר זה נועד לקבוע את אופן ההתנהלות של המפוקחים בטפלם בפניות ציבור שהממונה מברר, בין השאר, לפי סמכותו מכוח סעיפים 60 עד 62 לחוק הפיקוח, אשר הוחלו גם לפי סעיפים 39(ג) לחוק קופות גמל ו- 31(ג) לחוק הייעוץ הפנסיוני. בחוזר פורטו המידע הנדרש במסגרת תשובתו של המפוקח לממונה, המועדים להמצאת המידע הנד רש, אופן המצאת ידיעות ומסמכים לממונה ועוד. תחילתו של חוזר זה ביום 1 בספטמבר 2009.

04.7.22 <u>אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי</u>

בחודש יוני 2009 פרסם המפקח חוזר בדבר אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי. בחוזר זה מפורטות הוראות שמיועדות ליישם את דריש ות סעיף 404 של ה-SOX Act (להלן - סעיף 404). בהתייחס לסעיף 404, נקבעו על ידי ה-SEC ועל ידי ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחוות דעת רואה החשבון המבקר (Attestation Report) לגבי הב יקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי. תקנות ה-SEC, אשר נועדו ליישם את דרישות סעיף 404, מתקנות גם את נוסח ההצהרה לפי סעיף 302 ל- SOX Act, אשר אומץ בחוזרים קודמים. לפיכך, בעתיד תועבר בנפרד התייחסות לתיקון נוסח ההצהרה האמורה ולתיקון מתכונת הגילוי בדוח של גוף מוסדי.

החוזר דן בין השאר בנושאים הבאים: יישום החוזר, הדיווחים שיוגשו לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון. הצהרות ההנהלה על הבקרה הפנימית וחוות הדעת של רואה החשבון המבקר יצורפו לדוחות הכספיים של גופים מוסדיים החל מתקופת הדיווח המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2010. בכל האמור לדיווחים כספיים הנגזרים מהדוחות הכספיים ודוח לעמית או למבוטח (להלן: "דיווחים נלווים"), נדחה היישום לראשונה מיום 31 בדצמבר 2010 ליום 31 בדצמבר 2011. כמו כן, נקבעו בהוראה אבני דרך לתקופת הביניים בקשר להשלמת תיעוד תהליכי העבודה והבקרה, אימות התיעוד וקבלת אישור רואי חשבון בקשר לביצוע פעילות זו, ובקשר להשלמת תיחום העבודה בנושא הדיווחים הנלווים. בחודש מאי 2009 פרסמה הרשות לניירות ערך טיוטה לתיקון תקנות רשות ניירות ערך (דוחות כספיים ומיידים), התשס"ט-2009 לעניין מערך הבקרה הפנימית על הדיווחים הכספיים של תאגידים מדווחים. התיקון המוצע משקף את המלצות ועדת גושן לבחינת קוד ממשל תאגידי בישראל, לעניין החלת מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי (הוראות סעיפים 302 ו- 404 ל- SOX).

14.7.22 <u>הגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק ההון</u>

בנוסף לתקנות פורסם בחודש יוני 2009 חוזר בדבר הגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק ההון. חוזר זה בא להסדיר מספר נושאים נוספים לרבות: חובתו של משקיע מוסדי לקבוע ולפרסם באתר האינטרנט שלו את הנושאים הבאים: מדיניות ההצבעה בנוגע להצעות החלטה בנושאים שונים (כמפורט בתקנות), אופן הצבעתו בפועל, אמות מיד ה ביחס לאיכות הממשל התאגידי של חברות, המנחות את ועדת ההשקעות שלו בבואה להחליט על השקעות בניירות ערך. תחילתן של הוראות חוזר זה ביום 1 בינואר 2010

24.7.22 <u>הבהרה – מינוי דירקטור על ידי גוף מוסדי</u>

הגדרת אמצעי שליטה בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 אשר הוחלה גם בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 קובעת כי אחד מסוגי אמצעי השליטה הוא הזכות למנות דירקטור בתאגיד בו מחזיק הגוף המוסדי אמצעי שליטה.

בעקבות פניות שהגיעו מהגופים המוסדיים, עלתה הסוגיה האם מינוי דירקטור אשר מומלץ על ידי גוף מוסדי יכול לעלות בנסיבות מסוימות לכדי שליטה בתאגיד.

לאור האמור, פורסמה ביום 5.7.2009 הבהרה לפיה, זכות של גוף מוסדי להמליץ על זהות דירקטור שימונה על ידי בעל השליטה בחברה מסויימת, מכוח הסכם הצבעה להגנת זכויות המיעוט גרידא, דהיינו הסכם הצבעה חד צדדי שבו התחייב בעל השליטה בלבד לתמוך במועמד לדירקטוריון שיומלץ על ידי הגוף המוסדי ללא התחייבות מקבילה מצד הגוף המוסדי להצביע בעד הדירקטורים שיומלצו על ידי בעל השליטה לא תחשב כשלעצמה כיוצרת שליטה של הגוף המוסדי בתאגיד.

34.7.22 <u>הצהרה מראש על מדיניות השקעות</u>

בחודש יולי 2009 פרסם המפקח חוזר בדבר הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות השקעה שלו. פרסום מדיניות ההשקעה מראש על ידי הגופים המוסדיים יהווה כלי עזר שימושי עבור ציבור החוסכים. כך למשל, הפרסום ימלא תפקיד בתהליך קבלת ההחלטות, בעיקר בתהליך בחירת הגוף המוסדי ובהתאמתו של תמהיל ההשקעות לטעמיו של כל חוסך וחוסך. הפרסום מראש יסייע לחוסכים בהגדרת העדפותיהם ביחס לרמת סיכון המתאימה להם וביחס למידת החשיפה הרצויה של כספם לאפיקי ההשקעה השונים, ובכך יאפשר הבחנה והשוואה נאותה יותר בין כל הגופים המוסדיים הפועלים בענף. בנוסף, יוכל החוסך לבחון את איכו ת ניהול ההשקעות על ידי הגוף המוסדי מול יעדים ורמות סיכון אותם הגדיר מראש הגוף המוסדי עצמו. תחילתן של הוראות חוזר זה ביום 1 בינואר 2010.

44.7.22 <u>תפעול ובקרה</u>

חודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח חוזר בדבר מערך התפעול והבקרה בתחום ההשקעות של גוף מוסדי. מטרת החוזר היא הבטחת קיומה של תשתית ארגונית לתפעול נכסי ההשקעה של גופים מוסדיים ובקרה על ניהולם, המאופיינת בהגדרת פעילויות חובה ותחומי אחריות ובהפרד ה מבנית שעניינה מניעת ניגודי עניינים. תחילתו של תחילתו של חוזר זה ביום 1 בינואר 2010.

54.7.22 <u>חישוב שווי נכסים לא סחירים</u>

בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח חוזר בדבר הוראות חישוב שווי נכסים לא סחירים של גוף מוסדי. מטרת חוזר זה היא קביעת עקרונות לאופן חישוב שווי נכסים בגופים מוסדיים ולתהליכי הבקרה עליהם. החוזר קובע כללים מפורטים לחישוב שווי נכסים, כאשר על פי החוזר לצורך הגדרת נ י"ע סחיר יש לעמוד בת נאי של היקף מסחר מינימלי כנייר ערך. על פי החוזר על ועדת השקעות של גוף מוסדי לוודא קיומו של מערך בקרה שוטף ומערך ביקורת על אופן חישוב של שווי נכסים ועל עדכניות הערכתם. בהתאם לתיקון להוראות החוזר שפורסם בנובמבר 2009 נדחה יישום חלק מהוראות החוזר ליום 1 ביולי 2010 או לתחילת פעילותה של הזוכה במכרז פומבי שפרסם האוצר לענין הקמה ותפעול של מאגר ציטוטי מחירים פרטניים ושערי ריבית עבור גופים מוסדיים, לפי המאוחר.

64.7.22 <u>גוף מוסדי לסוכני ביטוח</u>

בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח חוזר בדבר מבנה אחיד מצומצם להעברת מידע מגוף מוסדי לבעל רשיון. מטרת החוזר הינה, להסדיר את תהליכי העברת המידע בין הגוף המוסדי לסוכני הביטוח, היועצים הפנסיוניים והמשווקים הפנסיוניים, לצורך ביצוע ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני ללקוח, ולצורך ייעוץ פנסיוני מתמשך.

המידע שיועבר מהגוף המוסדי לבעלי הרשיונות השונים , כאמור בחוזר זה , גובש בשיתוף צוות שכלל נציג התאחדות חברות הביטוח , נציג איגוד קופות הגמל , נציג איגוד קרנות הפנסיה , נציג לשכת סוכני ביטוח , נציג איגוד הבנקים ונציג פורום מנהלי ההסדרים. תחילתו של חוזר זה ביום 1 בפברואר 2010.

74.7.22 <u>נוהל איתור עמיתים מוטבים</u>

בחודש ספטמבר 2009 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשס"ט-2009 וכן טיוטת חוזר נוהל איתור עמיתים ומוטבים. במסגרת טיוטת התקנות הושתה על גוף מוסדי החובה לבחון באופן שוטף את הצורך בעדכון פרטי העמיתים , לנקוט פעולות לאיתור ע מיתים שהקשר עימם נותק ומוטבים של עמיתים שנפטרו ולהעביר כספי עמיתים מנותקי קשר במועדים ובתנאים שנקבעו לידי האפוטרופוס הכללי, כמו כן נקבעו הוראות לפיהן יופחת במידה משמעותית ביותר שיעור דמי הניהול שניתן לגבות מעמית מנותק קשר . טיוטת החוזר כוללת את פירוט ה מקרים בהם יש לעדכן את פרטי העמיתים בהתבסס על מידע שהגיע ממרשם האוכלוסין במשרד הפנים , חובת קביעת נוהל עבודה לאיתור עמיתים מנותקי קשר ולאיתור מוטבים לאחר פטירת העמית שתאושר בדירקטוריון , קיום דיון דו שנתי בדירקטוריון אודות יישום החוזר והתקנות , כללים להעברת כספים ש ל עמיתים מנותקי קשר לידי האפוטרופוס הכללי , חובת דיווח למפקח על עמיתים מנותקי קשר ועמיתים שנפטרו וחובה להציג באתר האינטרנט של גוף מוסדי ממשק משתמש לאיתור פוליסות לשירות עמיתים מנותקי קשר.

84.7.22 <u>איסוף מידע סטטיסטי אגב טיפול בבקשות למשיכה ולהעברת כספים</u>

בחודש אוקטובר 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר גופים מוסדיים בעניין איסוף מידע סטטיסטי אגב טיפול בבקשות למשיכה ולהעברת כספים . בטיוטת החוזר נקבע, כי על גוף מוסדי לאסוף ולשמור את נתוני הבקשות של השנה הקודמת בהתאם לנספח שצורף לטיוטה . טיוטת החוזר חלה על בקשות להעברת כספים מק ופת גמל אחת לאחרת, בקשות למשיכת כספים מקופת גמל או מתכנית ביטוח משולבת בחיסכון שאינה קופת ביטוח , שלא בדרך של קצבה , ועל בקשות לקבלת קצבת זקנה מקופת גמל משלמת לקצבה או מתכנית לביטוח חיים משולבת בחיסכון שאינה קופת ביטוח . הטיוטה מחייבת את הגוף המוסדי לדווח למפ קח על נתוני הבקשות תוך מועדים שנקבעו בטיוטה וכן מחיבת להציג את נתוני הבקשות באתר האינטרנט של הגוף המוסדי לפחות לגבי ארבע השנים שחלפו.

94.7.22 <u>תיקונים בדיווח לעמיתים ולמבוטחים</u>

בחודש נובמבר 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר בדבר תיקונים בדיווח השנתי ובדיווח הרבעוני לעמיתים ולמבוטחים. מטרת חוזר זה להרחיב את הפירוט הניתן לחוסכים במסגרת הדיווח השנתי לגבי דמי הניהול שגובה הגוף המוסדי , לרבות בדבר שיעור הנחה בדמי ניהול והתנאים לביטול ההנחה כאמור על ידי הגוף המוסדי.

בנוסף, מרחיב החוזר את היקף המידע הניתן לחוסכים בדיווח הרבעוני ובשירות אחזור המידע ברשת האינטרנט , על מנת לאפשר להם לבחון את תנאי החיסכון הפנסיוני שלהם באופן מקיף יותר ולשפר את יכולת המיקוח שלהם מול הגוף המנהל את החיסכון או מול גופים אחרים אליהם ניתן להעביר את החיסכון . תחילתו של טיוטת חוזר זה החל בדיווח לרבעון הראשון של שנת 2010.

05.7.22 <u>מנגנון גביית דמי ניהול</u>

בחודש נובמבר 2009 פרסם המפקח חוזר בדבר מנגנון גביית דמי ניהול. מטרת חוזר זה למנוע קיום מנגנוני גביית דמי ניהול המבוססים על החזר דמי ניהול בתום תקופה מסוימת אשר אינם משקפים נכונה את דמי הניהול שסוכמו עם העמית או המבוטח . תחילתו של חוזר זה החל ביום 1 באוקטובר 2009.

15.7.22 <u>תיקונים בדיווח הרבעוני לעמיתים ולמבוטחים</u>

בחודש נובמבר 2009 פרסם המפקח חוזר בעניין תיקונים בדיווח הרבעוני לעמיתים ולמבוטחים. החוזר מתקן את הוראות חוזר גופים מוסדיים 2007-9-1). מטרת החוזר הינה להרחיב את הפירוט שניתן לעמיתים ולמבוטחים בדיווח הרבעוני ובשירות אחזור המידע באינטרנט . במסגרת הדיווח הרבעוני יינתן מידע ביחס לשיעור דמי הניהול על בסיס שנתי , דמי הניהול שנגבו בפועל עד תום הרבעון המדווח והתשואה ברוטו לתום הרבעון. החוזר ייכנס לתוקף החל בדיווח הראשון לשנת 2010. כן הרחיב החוזר את אוכלוסית המבוטחים אליה יש לשלוח דו "ח רבעוני, גם לגבי תוכניות בהן לא בוצעו תשלומים מהלך הרבעון, אם החיסכון הצבור בהן הינו 50,000 ₪ ומעלה.

25.7.22 <u>ביטוח משלים לעמיתים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה</u>

בחודש ינואר 2010 פרסם המפקח טיוטת חוזר גופים מוסדיים בענין ביטוח משלים לעמיתים בקופת גמל ובקרנות הפנסיה- תיקון. במסגרת הטיוטה מבקש המפקח לבצע תיקון בחוזר גופים מוסדיים 2008-9-15 במסגרתו נקבעו כללים ביחס לרכישת פוליסת ביטוח משלים לעמיתים מכספי חברה מנהלת או מכספי העמיתים ("החוזר המקורי"). במסגרת הטיוט ה מוצע לבצע ש ינוי באחת מהוראות המעבר שבחוזר המקורי כך שתחולת החוזר המקורי ביחס לחוזים שנכרתו לפני כניסת החוזר המקורי לתוקף , תידחה לשנת 2013".

32. <u>הסכמים מהותיים</u>

1.32 <u>שירותי השקעות מהפניקס השקעות</u> : בינואר 2008 נחתם הסכם בין החברה והפניקס השקעות ופיננסים בע "מ (החברה האם) לפיו החב רה מקבלת שירותי ייעוץ השקעות ושירותים שונים. ההסכם הוארך לתקופה נוספת עד ליום 31 בדצמבר, 2009. ביום 31 בדצמבר, 2009 ההסכם הוארך לשנה נוספת , תמורת תשלום חודשי בסך 17.5 אלפי ש"ח בצירוף מע "מ. ההתקשרות הומחאה להפניקס פנסיה בשנת 2010 לנוכח השינוי המבני, ראה סעיף 1.

2.32 שכירת משרדים: בהתאם להסכם שנחתם ב אוקטובר 2006 בין החברה ל בין הפניקס ביטוח, שוכרת החברה את משרדיה מהפניקס ביטוח בתמורה ל- 391 אלפי ₪ בשנה.

3.32 הסכמי הפצה: בעקבות חקיקת בכר, בשנים 2006 - 2008 חתמה הפניקס גמל על הסכמי הפצה עם הבנקים הבאים: בנק איגוד, בנק לאומי, בנק מזרחי-טפחות, קבוצת הבנק הבינלאומי, קבוצת בנק דיסקונט. הסכמי ההפצה כוללים בין היתר הוראות לעניין עמלת ההפצה שתשולם לבנק (בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלות הפצה), התשס"ו-2006), הטבות המוענקות על-ידי החברה ללקוחות, העברת מידע על-ידי הצדדים, תמיכה טכנית, ועוד.

4.32 הסכם תפעול: לחברה הסכם עם בנק המזרחי, כאמור בסעיף 18.2

5.32 בנוסף, מקבלת החברה שירותי ניהול סיכונים, שירותי תפעול חלקיים, שירותי מיכון ומערכות מידע, שירותי מזכירות חברה ושירותי ם משפטיים לעניין גביית חובות. נכון למועד זה שירותים אלו ניתנים לחברה ללא תמורה.

42. הליכים משפטיים

נכון למועד הדוח אין הליכים משפטיים מהותיים.

52. יעדים ואסטרטגיה עסקית

יעדי החברה והאסטרטגיה העסקית שלה מהווים מידע צופה פני עתיד, ומתבססים על הנתונים והמידע המצויים בידי החברה במועד הדוח, ותכניותיה כפועל יוצא של נתונים אלו, מצב השוק, ומצבה של החברה. יעדי החברה עשויים להשתנות מעת לעת, והתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטת החברה בלבד. הם עשויים שלא להתממש בין היתר בשל שינויים ביעדים, בסדרי עדיפויות, צרכים חדשים, התפתחויות בשוק, התנהגות התחרות והלקוחות, וכו'.

1.52 הפניקס גמל הגדירה את היעדים האסטרטגיים הבאים לשנים הקרובות:

1.1.52 הגדלת היקף הנכסים המנוהלים בחברה, באמצעות מערך השיווק הקיים של הקבוצה ובאמצעות ערוצי הפצה נוספים המפותחים כיום ויפותחו בעתיד (בנקים, ישירים).

2.1.52 השגת תשואות עודפות אשר ימקמו את מוצרי החברה לצד חברות מובילות בשוק מבחינת תשואות.

3.1.52 הקמת תשתית ליישום "שיטת הפניקס".

4.1.52 פיתוח ערוצי הפצה חדשים, בין היתר באמצעות המערך הייעודי המטפל בפעילות מול הבנקים.

5.1.52 היערכות לקראת יישומו של חוזר ההנמקה, כאמור בסעיף 12.4 החל מאוגוסט 2009, בהיבט המשפטי, המיכוני ובסיוע והדרכה לסוכנים.

6.1.52 התמקדות בשימור לקוחות , בכל הנוגע לתחומי הפעילות של קופות מרכזיות לפיצויים וקופות גמל וניסיון להרחבת מעגל הלקוחות בתחום הפעילות של קרנות ההשתלמות.

7.1.52 התמקדות בשיו וק קרנות ההשתלמות , תוך ניצול הקשר עם ערוצי הפצה של הפניקס ביטוח.

.62 **<u>איומים והזדמנויות מרכזיים:</u>**

1.62 כניסת הבנקים כערוץ הפצה חדש מהווה איום והזדמנות לגופים הפעילים בתחום החיסכון ארוך הטווח בישראל . הקבוצה בכלל והחברה בפרט , פועלות על מנת לקדם פעילותן באמצעות ערוץ זה. כחלק מההיערכות בעניין זה הוקמה יחידה ייעודית בקבוצת הפניקס לטיפול בהפצה מול המערכת הבנקאית , העוסקת בחתימת הסכמי הפצה ובטיפול בהיבטים עסקיים ותפעוליים של הפעילות מול הבנקים.

2.62 רפורמות הניוד הפנסיוני , תיקון מס' 3 לחוק קופות גמל , והסדר פנסיה חובה , עשויות להביא כאמור להעדפה של ענף הפנסיה על פני ענפים אחרים , וענף הגמל בפרט , ועשויות להביא להתגברות התחרות בענף , לכניסת מתחרים חדשים או להשקעת תשומות נוספות מצד מתחרים קיימים , וכן לגרום להורדת דמי הניהול הנגבים בענף הגמל.

3.62 ריבוי השינויים בענף דורשים התארגנות מחדש ש ל החברות המנהלות של קופות הגמל בנושא מערכות מידע. הקבוצה משקיעה משאבים רבים על מנת להדביק את הפער בין הרמה הנדרשת לרמה הקיימת.

4.62 המשבר הכלכלי העולמי הנו יוצא דופן בכל קנה מידה והשלכותיו השליליות ניכרות לא רק בקשר עם שוקי ההון וכלכלות העולם , אלא גם במשבר הקשה שפקד את שוק ההון בישראל ובסימניו של מיתון מתקרב בכלכלה המקומית . המשבר בשוק ההון ובכלכלת ישראל עשוי לגרום בין היתר למחנק אשראי המוביל לעצירת פרויקטים /השקעות, גידול במקרים של חדלות פירעון , המשך פגיעה בגיוסי הון וחוב של חברות , שחיקה במחיר נכסים וביטחונות , האטה בצריכה הפרטית והרעה בנתוני התעסוקה השונים . הימשכות המשבר , ואולי אף החרפתו , עשויים להשפיע מהותית על תוצאות הפעילות בשנת 2009 ומעבר לה . ככל שהמשבר הפיננסי יתפתח לכדי מיתון המקיף את כלל המשק, ותחול הרעה של ממש בנתוני התעסוקה , עשויות השלכותיו להתרחב ולהתעצם, ולכלול בין היתר את ההשלכות השליליות הבאות : ירידה בהיקף ההפקדות, ואף משיכת חסכונות לצורך שימוש בהווה ; פגיעה בגביית דמי ניהול ; גידול במודעות החוסכים לנושא התשואות בתחום החיסכון ארוך הטווח והתגברות התחרות על בסיס תשואות; תוצאות שליליות בניהול ההשקעות וכתוצ אה מכך פגיעה בתשואות , בהיקף הנכסים המנוהלים, בשימור לקוחות ובהיקף הצטרפותם של לקוחות חדשים.

לצד האיומים הרבים הנובעים מהמשבר , עשויות להיות במסגרתו גם הזדמנויות עבור החברה: הזדמנויות השקעה אטרקטיביות בתשואות גבוהות ; הגדלת פעילות על רקע מעבר בין אפיקי החיסכון ארוך הטווח וכניסת אוכלוסייה חדשה לקבוצת המבוטחים ;

5.62 ניצול המשבר לצורך נקיטת צעדי התייעלות וחיסכון ; ובחינה מחדש והתאמה של תהליכים ושיטות עבודה, כגון אופן ניהול ההשקעות שהוזכר לעיל.

.72 **<u>צפי להתפתחות בשנה הקרובה</u>**

לפרטים בדבר השינוי המבני המתוכנן, ראו סעיף 1 לעיל.

.82 **<u>דיון בגורמי סיכון</u>**

ניהול פעילות קופת הגמל חשוף למגוון סיכונים המתחלקים לסיכוני מאקרו , סיכונים ענפיים, סיכון אבטחת מידע, סיכוני השקעה וסיכונים אחרים(סיכון תפעולי ומשפטי).

ניהול סיכונים אלו נועד לאזן בין מטרת הקופה למקסם את תשואת נכסיה לבין הסיכון הכרוך בהשגת התשואה ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

1.1.82 סיכוני מאקרו

(א) מצב המשק

למצב המשק בכללותו השלכה על קופות הגמל. מיתון במשק, לרבות בשל הרעה במצב הביטחוני או במצב הכלכלה העולמית , עלול לגרום ל ירידה בהיקף ההפקדות באפיקי החיסכון ואף למשיכת חסכונות לצורך צריכה בהווה , לגידול בחובות אבודים ולהחרפת התחרות בענף.

(ב) שינויים פוליטיים וכלכליים

אי יציבות פוליטית ואי יציבות כלכלית עלולות להשפיע באופן מהותי על היקף ההשקעות ב משק, בעיקר של משקיעים זרים . העדר תוכנית כלכלית ברורה ויציבות בכלכלה פוגעת בפעילות הפירמות ומאלצות את בנק ישראל להתערב בין השאר באמצעות שינוי הריבית . כל האמור לעיל עלול להשפיע מהותית על מחירי הנכסים ועל צבירת הכספים בקופה.

(ג) שינוי חקיקה

פעילות הקופה מותנית ב קבלת אישור קופת גמל מהממונה על אגף שוק ההון . הפקדות העמיתים , תשלומים לעמיתים והשקעות הקופה כפופים לחוק הפיקוח על שירותים פיננסים (קופות הגמל) התשס"ה 2005 והתקנות והחוזרים הנלווים לחוק. שינויים מהותיים ובלתי צפויים בחקיקה עלולים לגרום להוצאות גבוהות הפוגעות ברווחיות הקופה וכן למשיכות כספים ע"י העמיתים.

(ד) טעמי הציבור

טעמי הציבור בנוגע להעדפות השקעות בחסכון לטווח בינוני וארוך מושפעים ממכלול רחב של גורמים בין השאר נושאי חקיקה , הטבות מס , מצב תעסוקה ומצב שוק ההון . למכלול גורמים אלו יכולה להיות השפעה מהותית על טעמי הציבור והצבירה בקופה בהתאם.

2.1.82 סיכונים ענפיים

גורמי הסיכון הקיימים לקופה הינם בעיקר התחרות בין קופות הגמל כתוצאה מכניסת חברות הביטוח וגופים פרטיים לשוק קופות הגמל ומכירת קופות הגמל הבנקאיות לגופים אלו. שיווק הקופות נעשה בידי סוכנים ומשווקים אשר פונים א ישית ללקוחות ומציגים בפניהם אלטרנטיבות שונות . השנה השיגה הקופה תשואות עודפות ביחס לענף , תוך הקפדה על רמת סיכון מתונה, ובכך יצרה יתרון תחרותי על פני הקופות האחרות.

סיכון נוסף נובע מחוזר הניוד המאפשר מעבר חופשי בין כל סוגי החיסכון לטווח ארוך וכן בעקבות תיקון 3 המאפשר משיכת כספים שהופרשו החל משנת 2008 רק באמצעות קופות גמל משלמות , העמית יחויב למשוך קצבה מינימאלי ת של 3,850 ₪ ורק בגין היתרה יוכל למשוך בהתקיים תנאים מסוימים כספים באופן חד פעמי.

3.1.82 סיכון אבטחת מידע

סיכוני אבטחת מידע מתייחסים לנתונים כספיים ב נוגע להשקעות הקופה וזכויות העמיתים וכן למידע בנוגע לפרטים אישיים של עמיתי הקופה.

בקופה הוגדר מסמך מדיניות לניהול אבטחת מידע . מונה מנהל אבטחת מידע אשר הכתיב ואימץ נהלי עבודה קפדניים הכוללים ביצוע בקרות ובדיקות שוטפות . בנוסף, קיים תהליך של הטמעה ושיפור מתמיד של מערך אבטחת המידע.

במהלך שנת 2009 בוצעו בקופה סקרים בנוגע לסיכוני אבטחת המידע על מערכות שונות במסגרת פעילותה . הקופה סיימה להטמיע פתרונות שונים לאבטחת מידע כגון מניעת זליגת מידע רגיש , ניטור בסיסי נתונים והחלה להפעיל מערכת מרכזית לניהול אירועי אבטחת מידע. במהלך 2010 יוטמעו פתרונות אבטחת מידע נוספים.

4.1.82 סיכוני השקעה וסיכונים אחרים

(א) סיכוני השקעה

(1) סיכון אשראי

הקופה משקיעה חלק מנכסיה ב אג"ח קונצרני ו בפיקדונות שונים במערכת הבנקאית בארץ . אי מילוי התחייבויותיו של הצד הנגדי לעסקה כתוצאה מחדלות פירעון , ואף ירידה בשווי ערך החוב כתוצאה מירידת דירוג האשראי של החייב או הרעה ביכולת ההחזר שלו , משפיעים לרעה על רווחיות הקופה.

במסגרת ניהול סיכוני האשראי של הקופה , מופקים מדי רבעון דוחות מפורטים בדבר החשיפה הכוללת בחתכים שונים כגון : חשיפה למנפיק , חשיפה לקבוצה , חשיפה גיאוגרפית, חשיפה לדירוגי אשראי וכו '. הדוחות מופצים אחת לרבעון לוועדת ההשקעות ולדירקטוריון.

במהלך 2009 הפניקס פיתחה והטמיעה מודל לדירוג אשראי עסקי , אשר אושר ע"י המפקח.

(2) סיכוני שוק

במסגרת השקעותיה חשופה הקופה לסיכוני שוק . סיכון שוק הינו הסיכון לירידת ערך נכסי הקופה כתוצאה משינויים במחירי השוק . הקופה מתאימה את תמהיל ההשקעות בתיקים בהתאם להערכות ועדת ההשקעות והתפתחות מדדי הסיכון המחושבים ביחידה לניהול סיכונים . הדיונים בועדת ההשקעות מתמקדים בין היתר במצב המאקרו כלכלי , מדיניות הריבית בארץ ובחו"ל, שערי החליפין והאינפלציה. סיכוני השוק העיקריים שניצבים בפני הקופה הם :

- סיכון ריבית - הפסד שעלול להיגרם כתוצאה משינויים בעקומי הריבית בארץ ובחו"ל. הקופה משקיעה באג"ח ובפיקדונות צמודים, שקליים ובמטבע חו"ל. לפיכך, עלייה בעקומי הריבית בארץ ובחו"ל תגרום להפסדים בתיק כתוצאה מירידת שווי הנכסים.
- סיכוני מטבע - שינויים בשערי החליפין ישפיעו על מחירי הנכסים נקובי המט"ח הכלולים בתיק ההשקעות של הקופה. לפיכך, ירידה בשערי החליפין של המטבעות תגרום לירידה בערך הנכסים המט"חים.
- סיכון מחירי מניות - הקופה חשופה לירידה במחירי המניות בארץ ובחו"ל. בנוסף, הקופה משקיעה בקרנות גידור ובנגזרים שחשופים לתנודות בשוקי ההון.
- סיכון אינפלציה - ההפסד שיגרם כתוצאה משחיקת ערך הנכסים בעקבות שינויים במדד המחירים לצרכן. הקופה מחזיקה מכשירים פיננסיים לא צמודים שערכם עלול להישחק כתוצאה מעלייה באינפלציה.
- סיכון "מרווח אשראי" – ההפסד שעלול להיגרם כתוצאה משינויים במרווחי האשראי (Spread Risk) שבין אגרות חוב קונצרניות לבין אגרות חוב ממשלתיות (חסרות סיכון). שינויים במרווחי האשראי אמורים לשקף את השינויים בהסתברות לחדלות פירעון של הלווה (PD) והשינויים שנגזרים מתנודות "השוק".

הקופה הטמיעה מערכות שונות לצורך בקרה אחר סיכוני השוק בפניהם היא ניצבת . הבקרות נשענות על חישובי VAR ותרחישי קיצון שונים שהוגדרו על ידי הקופה, תוך שימוש בשיטות מקובלות לביצוען. חישובי VAR ותרחישי קיצון מתבצעים לפי תרחיש המוגדר כתוצאה של שינויים קיצוניים באופן סימולטאני בפרמטרים העיקריים של סיכוני השוק כולל שערי ריבית , שערי חליפין, מרווחי אשראי ואינפלציה תוך התחשבות בקשרי הגומלין (קורלציות) הקיימים בין גורמי הסיכון השונים . תוצאות החישובים מדווחות באופן שוטף לדירקטוריון ולועדת ההשקעות.

(3) סיכון נזילות

סיכון נזילו ת ניתן לפיצול לשני רבדים – סיכון הנובע מירידה במחזורי המסחר בשווקים הפיננסיים הגורם לאי- יכולת לממש את נכסי הקופה , וסיכון נזילות הנובע ממשיכת חסכונות בהיקף רחב ע "י העמיתים. סיכון הנזילות עשוי להתממש בכל אחד מהרבדים בנפרד וגם יחד.

הקופה מחזיקה בעיקר בנכסים בעלי סחירות גבוהה וכן ביתרות מזומנים בשיעור ניכר, על מנת לעמוד בתשלומים והעברות במידה ויידרשו.

במהלך שנת 2009 נבנה בקופה מודל לניהול סיכוני נזילות . החישובים מתבססים על מתודולוגיות מקובלות בתחום ובוחנות השפעה של תרחישי קיצון שונים על יכולת החברה להנזיל את נכסי הקופות. במהלך שנת 2010 יופקו דוחות שוטפים , אשר ירכזו את הניתוחים כאמור ויובאו לדיון בדירקטוריון ובועדות ההשקעה.

(ב) סיכון תפעולי

במהלך פעילותה העסקית חשופה הקופה לסיכונים תפעוליים רבים כגון כשלון מערכות פנימיות, כשל מערכות מידע ומחשוב , לרבות אי אבטחת מיד ע, טעויות אנוש (עובדים, סוכנים וספקים), הונאות, פשעי מחשב ונזקים חיצוניים לחברה (כגון רעידת אדמה). באופן ספציפי, חלק מהותי מפעילות הקופה (פעילות עסקית, דרישות רגולציה , ותפעול) נשען על מערכות מידע ממוחשבות . לפיכך, היעדר תשתיות מספקות או לחלופין כשלים במערכו ת המחשב של החברה עלולים להסב נזק מהותי. כמו כן, אי הצלחה בשדרוג מערכות המידע מעת לעת עלולות לפגוע בכושר התחרות של הקופה.

במסגרת ניהול הסיכונים התפעוליים , מתבצעת בפעילות רחבה וענפה הכוללת מגוון בקרות ברמות שונות . החל מבקרות כגון פעילות ועדת הביקורת ודיוני ביקורת בפורום מנכ "ל, דרך בקרות המוטמעות בתהליך העסקי עצמו , ובקרות באפליקציות במערכות המידע.

מערך הבקרות מתבסס על נהלי ונוהגי עבודה המוגדרים על ידי המנהלים האחראים על הפעילות.

מערך הביקורת הפנימית בקופה מבצע בקרות על מגוון תחומי פעילות בשנה ובין השאר, בוחן את קיום הבקרות מול הסיכונים התפעוליים תוך מתן המלצות לחיזוק הבקרות ושיפורם.

(ג) סיכון משפטי

הקופה חשופה לתביעות משפטיות מעמיתיה וכן מרשויות החוק בגין אי עמידה בכללים שנקבעו על פי החוק והתקנות. הקופה מקפידה לפעול ולדווח על פי החוק במועד לרשויות וכן לדווח ע ל פי המתכונת הנדרשת ובמועד הנדרש. הקופה מעמידה לרשות העמיתים ומדווחת להם על מצב חשבונותיהם ונמצאת איתם בקשר לעדכוני פרטים ומתן שרות אחר. בשנים האחרונות אין בקופה כמעט הפרשות עמיתים שכירים. אי לכך החשיפה בגין חוק הגנת השכר אינה מהותית. כנגד הקופה לא מתנהלים הליכים משפטיים כל שהם, והקופה אינה מנהלת הליכים משפטיים כלשהם כלפי צד ג'. פעילות הקופה מלווית בייעוץ משפטי שוטף להקטנת סיכון זה.

2.82 <u>טבלת גורמי סיכון</u>

הטבלה הבאה מפרטת את גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשופ ות החברה וקופות הגמל ומידת השפעתם הפוטנציאלית:

גורמי הסיכון	הסיכון	השפעת גורמי הסיכון על פעילות הקבוצה		
		השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה נמוכה
<u>סיכוני מאקרו</u>				
מצב המשק	ירידה בהפקדות ובמספר המבוטחים הקיימים, וכן בהיקף הצטרפות מבוטחים חדשים	✓		
רמת התעסוקה	קיטון היקף מכירות חדשות וגידול בהיקף הביטולים בקרנות		✓	
מצב שוק ההון בארץ ובעולם	פגיעה בהשקעות ובתשואות	✓		
סיכוני ריבית	השלכה על מחירי האג"ח		✓	
סיכוני מטבע (שער חליפין)	השלכה על השקעות במט"ח ושווי נכסים נקובי מט"ח		✓	
סיכון אינפלציוני	שחיקה בערכי נכסים		✓	
שינוי בטעמי הציבור	שינוי בביקוש למוצרי הגמל וברווחיות			✓
סיכוני אשראי	פגיעה בתשואת הקופות		✓	

סיכונים ענפיים				
רגולציה ותלות ברישיונות	השלכה על הדיווח הכספי, הפעילות העסקית והטלת סנקציות		✓	
תקדימים משפטיים	שינוי היקף החבויות ועלויות בלתי צפויות		✓	
תביעות ותובענות ייצוגיות	חבות לתשלום סכומים גבוהים		✓	
תחרות	פגיעה ברווחיות			✓
רפורמות בתחום החיסכון ארוך הטווח	הגברת התחרות וכתוצאה מכך פגיעה ברווחיות		✓	
תלות בערוצי שיווק והפצה	ירידת מחירים ופגיעה בתוצאות העסקיות		✓	
שימור לקוחות	ירידה בהפקדות וברווחיות		✓	
שינוי בדיני המס	ירידה בהפקדות וברווחיות		✓	

סיכונים מיוחדים לחברה				
סיכונים תפעוליים	פגיעה בפעילות ובכושר התחרות	✓		
פגיעה במוניטין	פגיעה בהיקף הפעילות		✓	
תלות בקבוצה	פגיעה בשירותים הניתנים לחברה ובעלויות השירותים		✓	

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון על החברה המנהלת וקופות הגמל הינה על סמך הערכת הנהלת החברה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון למועד דוח זה . שינויים במאפייני הפעילות ו/או בתנאי השוק עשויים לשנות את מידת ההשפעה.

אורן אל-און, יו"ר הדירקטוריון

אבי אקהאוס, מנכ"ל